

ČTYŘERO. ROČNÍ, OBDOBÍ.

Návod pro chovatele poštovních holubů

od

H. Joseph Heuskin - Flamelle - Grande, Belgie.

O P I S

Do češtiny přeložil soukromě p. Josef M A C K Ů

Uh. H r a d i š t ě, dne 15. února 1944, podle

němckého překladu od Augusta L e m m e n s - g .

P I T V Ā N Í / rozčlenění / - PŘÍRODOPIS.

Rozčlenění / členění/ jest nauka o složení těla zvířete. Přírodopis jest věda, která pojednává o způsobu života zvířete a o určení jednotlivého ústrojí. Toto studium a tato nauka jest nezbytná pro každého chovatele poštovních holubů, neboť takti si osvojí:

- 1./ Správnou stavbu kostry povšechně, z čehož plyne, že rozpozná správnou a špatnou stavbu těla holuba.
 - 2./ Dovede ošetřovati choroby a zranění.
 - 3./ Dá holubům taková krmiva, jakých jejich tělo potřebuje.
 - 4./ Rozpozná dýchací ústrojí a jejich funkci, což je velké důležitosti.
 - 5./ Vypozeruje oběh krve v topnách.
 - 6./ Zná hybná a letová ústrojí.
 - 7./ Zná pohlavní ústrojí.
 - 8./ Zná smyslovou činnost o ústrojí.
- Prostě zná všechny podrobnosti, které mají vliv na zdravotní stav holubů a jejich přirozené pěstění.

H o l u b í k o s t r a :

skládá se ze:

1. Spodní čelist - zobák	21. Předloketní kost
2. Horní čelist - zobáku	22. Hrot kosti předloketní
3. Otvory nosní	23. Hlavice záloketní
4. Nosní přepážky	24. Zálokti - kosti
5. Čelní kost	25. Palec
6. Lebka	26. Prst prostřední
7. Dutina oční	27. Článek prostředního prstu
8. Průchody nervu zrakového	28. Žebra
9. Obratle krční	29. Výběžky žeberní
10. Obratle hřbetní	30. Pánovní kost
11. obratle kyčelní	31. Kyčelní kosti
12. Pánov	32. Vidlice
13. Kostrě	33. Otvor vidlice
14. Klíční kost	34. Kost stehenní
15. Hrudní kost	35. Začátek stehenní kosti - kolonní
16. Hřeben hrudní kosti	36. Holen a lýtkovou kosti
17. Zádě	37. Pata
18. Vidlice klíční kosti	38. Prst zadní
20. Předloktí	39. Prst pruhý
	40. Prst prostřední
	41. Malíček.

K tomu připomínám, že budu mluvit jen o těch nejdůležitějších částech kostry, neboť podrobnosti nemají pro nás velkého významu.

Popíšeme postupně:

1. h l a v u , 2. K r k a p á t e ř , 3. d u t i n u h r u d n í ,
4. k o n ě o t i n y / horní a dolní/.

1. H L A V A .

Kosti hlavy tak na sebe přiléhají, že lze rozpoznati toliko lebku, horní a dolní čelist zobáku, Nos, dutiny oční a ušní jsou v těchto kostech skryty.

2. K R K .

Krk a páteř jsou utvořeny z celé řady prstencových kostí /obratlů/, které od hlavy až po kostrě na sebe navazují a tvoří páteř. Na páteři sedí hlava a jsou k ní připovněny i jiné části kostry. Obratle krčních jest 11. Jeden je k druhému vázán pružným vazivom a šlachami, čímž je holuba umožněno točiti hlavou všemi směry. Po obratlích krku následuje 6 obratlů žeberních, které mají po obou stranách výběžky-žebra.

Na ně navazují srostlé obratle, které tvoří pánev.

Na konci jsou obratle ocasu, které jsou malé a velice pohyblivé, umožňují ptáku stoupání a klesání v letu.

3. Dutina hrudní:

Hrudní kost a žebra tvoří dutinu hrudní.

Hrudní kost obepíná téměř celé tělo holuba. Je to kost tenká, ale velice široká a chrání pod touto se nacházející ústrojí srdce, plíce a játra.

Uprostřed hrudní kosti je hřeben, který se zove též hrudní kostí. Žebra jsou připojena na páteř a hrudní kost a je jich 6 párů.

4. KONČETINY:

Jsou to ramena utvořená vlastně ze tří kostí: lopatky, a dvou klíčních kostí.

Lopatka se nachází na horní straně zad, leží na žebrech, je dlouhá a úzká.

Klíční kosti počínají tam, kde lopatka, jsou to tenké a úzké kůstky, které ve spodu jsou srostlé a tvoří jakousi vidlici. Mají za úkol chrániti prsa a kost prsní.

Kost předloketní jest nejsilnější kosti křídla. Spojuje rameno s kloubem loketním na který navazuje záloktí a zápěstí. Tyto tvoří konce křídla.

Zápěstí je pohyblivé. Kostí zápěstí jsou spojeny a vybíhají ve dva prsty. Na konci zápěstí lze viděti ještě drobnou kostičku, která bude pravděpodobně zakrnělý palec.

b./ SPODNÍ KONČETINY:

A. Pánev jest srostlá kost pánevní a kyčelní. Tvoří jakousi dutinu. Zdravý holub má stydké kosti a jejich výběžky u sebe. U holubů chorých se tyto rozevírají. Výjimku činí holubice, které jsou před a těsně po spáření.

To je zjev, který lze pozorovati mnohdy i 48 hodin před snůškou prvního vyjíčka.

Upozornuji pozornáhu chovatele na spojené vidlice a podrobná řeč o tom bude ve stati o stavbě těla.

B. KOST STEHENNÍ: sestává z jedné kosti, spojuje pánev s kolonom. Nahoře je tato kost zakloubena v pánev, dole v kloubu kolenním.

C. ČÁSTI NOHY: Kost holenní a lýtková tvoří silnou část nohy. Kost lýtková je malá a slabá a je přitlačena na kost holenní. Na těchto kostech jsou připojeny nejmohutnější svaly nohy.

D. PATA: je téměř stejné délky jako kost holenní, nemá žádných svalů, je však zcela pokryta šupinkami. Na této části se nachází také rodový kroužek holuba.

E. PRSTY: holub má 4 prsty, tři v předu a jeden v zadu. Mnohdy jsem našel při prohlížení holubů jedinco s 5ti prsty, které byly spojeny jakousi blánou. Tento úkaz se nesmí považovati za vadu, neboť bylo mezi nimi značné množství výborných závodníků. Zadní prst však nesmí chyběti, aby mohl holub pohodlně běhati. Střední prst má 5, jiné prsty méně článků, zadní jen dva.

Každý prst je zakončen drápkem, který musí býti přiměřené délky, aby nepřekážel. Nestojná velikost drápků je způsobena vždy nějakým úrazem v prvních dnech života holuba.

SVALY:

Sval jest vláknitý orgán, utvořený z masa, které se nachází mezi kůží a kosti.

Sval končí silnou a pevnou šlachou, která se pevně připojuje na kost a mnohdy i na kůži. Prodlužování, nebo smršťování svalů, má za následek pohyb té části kosti na níž je sval šlachou připojen.

Sval musí býti poddajný v klidu, ale pevný při práci. Každý sval u holuba má vykonávati svůj vlastní úkol. Pracují-li všechny svaly bezvadně, může holub skákati, běhati, létati, točiti se a podobně.

KŘÍDLO:

Najdůležitějšími svaly křídla jsou:

A. Sval, který křídlo zvedá a jej táhne do předu. Na jedné straně je upevněn na prsní kosti, druhou stranou na předloktí. Nazývá se také malý sval prsní.

B. Sval, který křídlo táhne dozadu a dává křídlu úder dolů, je upevněn na předloktí a na hřebenu hrudní kosti. Jmenuje se též velký sval prsní.

C. Různé svaly, které mohou křídlo napínati se jmenují napínače. Smrští-li se sval, pak zůstane křídlo rozevřeno, což je třeba při plachtění.

D. Různé svaly, které křídlo stahují, působí protichůdně prvních a zovou se stahovačím. Všechny svaly, které působí na pohyb křídla se jmenují svaly pohybové.

Z A Ž Í V A C Í Ú S T R O J Í .

O zaživacím ústrojí je možno tehdy mluvit, když se zamyslíme jakou vlastně stravu musí holub polknouti.

Zrno se dostává zobákem bez jakékoliv změny do volete. Není fysicky rozmělněno a slinami promíseno.

Jazyk, který se nachází v zobáku je velice pohyblivý a v předu zahrocený. Pomocí tohoto se zrno polyká. Na horní straně jazyku lze spatřiti jakési bradavičky. To jsou vlastně tělíška chuťová. Pomocí těchto poznává holub chuť přijímané potravy. Otevře-li zobák, vidíme na herním patru jakousi puklinu, která jest v bezprostředním spojení s nosními otvory. Tato puklina se jmenuje puklina ústní. Proudí jí nepostradatelný vzduch. V zadu uvnitř zobáku se nachází otvor, který je jako poset bradavičkami. Tímto otvorem se dostává vzduch do plíc.

Za tímto otvorem je umístěna další otvor, zakončený velice svalnatou a citlivou trubicí, kterou skouzá zrno do volete. Je to jícen. Ten se bezprostředně před ústím do žaludku rozšiřuje ve vak, který nazýváme voletem.

Volc je značně pružný vak, kde se potrava hromadí. Omakámo-li na příslušném místě, cítíme pozřená zrna.

Ve voloti přichází zrno do styku s vodou, která se holub napil a zrno se poznenáhlu rozmočí. Takto rozmočená strava se posouvá napřed do předního žaludku a posléze do žaludku pravého, kde se mísí s kyselinou žaludeční a rozmělnuje se pomocí drobných kamének.

Tyto kaménky tudíž nahrazují zuby.

Žaludek má silné stěny, opatřené pevnými svaly, které jsou ještě stuženy rohovitými plásty. Tento malý mlýn se po nějaké době dostává do pohybu a pomocí drobných kamének se mlá vaškerou přijatou stravu. Stěny žaludku posouvají rozmělněnou potravu do střev. Střevc je jakási trubice různé síly, asi 1 m dlouhá. Ve střevě přichází opět strava do styku s různými kyselinami, šťávami sleziny, jater a žlázy štítné.

Játra jsou složena z červeného, křehkého masa a jsou poměrně veliká. Obě křídla jater se nachází obepínají téměř zcela žaludek. V levé straně jater se nachází jakýsi váček, který je naplněn žlučí. Tato se tvoří v játrech. Tato olejovitá, prudce hořká tekutina uspíší trávení. Játra mají dále nemalý vliv na tvoření krve. Regulují stav červených krvinek. Žláza štítná je sval tenký a značně dlouhý z bílého masa, vylučuje bezbarvou tekutinu pro strava a má za úkol podporovati trávení. Slezina je položena u vstupu jícnu do žaludku. K jakému účelu skouží, není dosud zcela jasně známo. Zdá se, že je jí možno i vyjmouti, aniž by zvíře utrpělo na zdraví.

Jakmile potrava vykonala celou cestu touto zaživací trubicí a přišla tam ve styk se všemi kyselinami a šťávami, nezbude ze stravy nic než trus, jež vychází ve stavu víceméně tuhém, nebo řídkém.

D Ý C H Ā N Í .

Dýchání je přirozený nímovolný účín, který umožňuje, aby vnikal vzduch do plíc přes nos, ústa, hrtanu a trubice.

Plíce jsou hlavním dýchacím ústrojím a jsou položena na straně zad, jsou obklopena žabry žebry. V plicích se vyměšuje kyslík ze vzduchu za kysličník uhličitý z krve.

Okysličením se stává tmavá krev světle červenou.

K plicím náleží též vzduchová vaky, které se nachází všude tam, kde je jen trochu místa a jsou v přímém spojení s dutinami kostí. Tyto vzdušné vaky se nacházejí na krku, zádech i jindo. Zvětšením jejich objemu usnadňují dýchání za letu a mají proto velký vliv na let. Vdchnutý vzduch do těchto vaků se ohřeje na teplotu holuba a tím nadlehčí jeho váhu. Čím má holub vyvinutější tyto vaky, tím více má v zásobě vzduchu a může tím výše a déle letěti. V oddíli IV. budu a tomto podrobněji mluvit.

O B Ě H K R E V N Í .

K r e v .

Krev je červená tekutina, je to vlastně potravina vaškerého tělesného organismu a proudí v žilách a tepnách po celém těle. Žíly vedou upotřebenou krev do plíc, kde z těla zbavená kyslíku je zнову přijímá a čistí se. Krev odnímá z těla všechny látky tělu škodlivé spalováním /kysličník uhličitý/. Krev sestává s plazmy, je to bezbarvá, někdy žlutavá tekutina, dále z bílých a červených krvinek.

Plazma je žlutavá tekutina, obsahuje asi 90 % vody a 10 % rozpštěných živin. Tyto živiny obsahují hejvíce bílkoviny, tuky a kyseliny. Červená krvinky obsahují přibližně 65% vody a 35% hemoglobinu.

Je to červená barvivo, které dává krvi červené zabarvení. Bílé krvinky jsou početně mnohem slabší, než krvinky červené. Jsou v poměru asi 1000 červených ku 400 bílých krvinek. Bílé krvinky vykonávají jakousi zdravotní službu v krvi tím, že napadají tělu škodlivé bakterie, zneškodňují je tím, že je požírají. Krev je v tepnách světlá a v žilách tmavě červená. Odstává se také poněkud mění dle zdravotního stavu. Krev ustává prouditi smrti.

V a j y k r e v n í :

Vaky krevní jsou: srdce, žíly a tepny, a buňky vlásečnicové /kapilární/. Srdce je ústrojí tvaru kuželovitého, je doté, jeho stěny jsou silně svalnaté. Je to pumpa, která udržuje cirkulaci krve. Srdce je rozděleno na dvě části, pravou a levou. Každá pólka pak přepážkou na dvě části, horní a dolní. Z komor je krev tlačena jednak tepnou do plic a jinou tepnou do celého těla. Tato tepna se nazývá aorta.

Žíly obsahují nejvíce znečištěnou krev, kdežto tepny, krev čistou. Pomocí tepen a žil je umožněno krvi vyživovati tělo, dodávati tělu nové potřebné látky a spálené, tělu škodlivé odváděti. Výměna se děje neustále, ač krev poměrně rychle proudí.

Čím jsou žíly a tepna srdci vzdálenější, tím jsou slabší a tím se více člení.

Vlásečnice jsou ty nejjemnější žílečky, tenčí vlasu. Jsou posety na povrchu celého těla a tlačí se do veškerých orgánů. Pro jejich přímo mikroskopický nepatrný průměr, mohou bílé krvinky jimi pronikati jen ojedinele. Zeela klidně můžeme tvrditi, že oxidace, výměna látek a stravování se děje právě v těchto vlásečnicích. Žíly přivádí krev z těla k srdci a odtud do plic, kde se krev oxiduje a čistí. Chlopně srdeční se starají a to, aby krev nemohla prouditi opačným směrem.

C I R K U L A C E K R V E .

Neustálé rytmické smršťování a ochabování svalů srdečního způsobuje neustálé proudění krve, čímž nastává jakýsi koloběh krve po celém těle. Tak jako lidé a ssavci, mají i ptáci a holub dvojitý oběh krevní -

Malý oběh krevnísrdce - plice - srdce

Velký oběh krevnísrdce - tělo - srdce.

Je pochopitelným, že první oběh nevyžaduje tolik práce a námahy, jako oběh druhý, důsledkem toho má příslušná komora slabší sval a slabší stěny než ta, která vhání krev do celého těla.

Pravá polovice srdce má vždy krev hečistou, temně červenou, což znamená, že krev této polovice je bohatá na kysličník uhličitý a chudá na kyslík. Levá polovice má vždy krev světle červenou, bohatou na kysličník. Plice mají úkol čistící stanice. Vstřebávají ve svých vzdušných hrozinkách množství kyslíku, kde současně přichází nečistá krev s kyslíkem do styku. Kyslík vstřebává a vydává kysličník uhličitý a vodík, který se pak vysychuje.

Smršťování svalů srdečního vyvolává tepot, který možno cítiti i slyšeti, když se přiloží ucho ke krajině srdce. Tento tep se stává silnějším a rychlejším, když se musí holub namáhati, třeba rychlím tetem a podobně.

Zdravotní stav úzce souvisí s teplotou těla. U holuba se tato mění a kolísá mezi 37 - 43 až 44 ° C. Skutečnost to, která jest vědecky dokázána, Nonu možno tyto změny pozorovati bez speciálního přístroje. Příklad se musí přiložiti těsně v krajině srdce, která byla před tím zbarvena pořá.

Ve dnech, kdy holubi sedí ve svých budnicích, pozorujeme kolísání jejich teploty.

Takto se přesvědčíme, že holub je schopný závodního letu, či ne.

Známe-li hodnotu zvířete, nemáme s ním nikdy hazardovati. Nikdy neuzavírejme holuba, klesá-li mu teplota. Stoupá-li teplota, pak je nutno holuba uzavřítí.

Tento bod bude objasněn v oddílu IV. Vaky lymphatické dodávají kyselinu žaludeční do střev, jater a krve. Vyměňují látky živné za strávené.

P L E M E Ň Ě N Í .

Pohlavní mužské se skládá: z varlátka k tomu potřebných kanálků a pyje, který se rudimentární, t.zn., že je pouze jeho kořen vyvinutý.

Velikost obou varlátka je různě veliká. Varlata tvoří semeno, ve kterém se pohybují drobnohledné živé zárodečky.

Při páření opouští sperma pyj holuba a přechází do vejcovodu holubice. Oploďnění nastává, když mužské sperma přijde do styku s vajíčkem ve vejcovodu holubice.

Pohlavní ústrojí holubice jsou: vejcovod a vaječník. Vaječník je váček, ve kterém

visí velice malé zárodečky vajíčka. Tyto se vyvinají ve žloutek. Vejcovod je vlastně orgán, kde se tvoří vlastní vajíčko, kde žloutek se obaluje bílkem a posléze skořápkou. Pohlavní ústrojí holuba a holubice lze dosti těžko poznati a poznává se podle nepatrné vyvýšeniny, jakýsi to druh bradavičky.

S M Y S L Y :

Různým smyslem, které holub má, nekladu z mého stanoviska valnou důležitost, mimo smyslu orientačního, to je jakési nadání a umění. Že holub dovede určití bez jakýchkoliv pomůcek směr, ví kde je východ, západ, sever nebo jih. Tomuto smyslu věnují později několik stránek, neboť je velké důležitosti pro poštovního holuba a náš sport. Kůže a peří jsou ústrojí jimiž holub vnímá cit. Uchem holub slyší a určuje směr letu. Oko je vybaveno silnou schopností viděti. Smysl čichu je poměrně slabě vyvinut. Jazyk a zadní část úst je poset bradavičkami, které jsou vlastně ústrojím chutě.

V Ý V O J H O L U B A :

Styk pohlavního ústrojí mužského a ženského vyvolává výron semene u holuba. Semeno sestává z nespočetného množství spermat, drobných, které se v krátkých nárazech posunují až do vaječnicku holubice. Ve vaječnicku vyrůstají vajíčka vždy po dvou. Stává se, že holubice smáší i více vajíček než dvě. Je to však velice řídký případ. Staré a strhané holubice kladou mnohdy jen po jednom vajíčku, nebo nesmáší již vůbec.

Sperma se protlačí do vajíčka, čímž toto oplodní. Na jedno vajíčko připadá jen jeden zárodek. Od tohoto okamžiku je oplodnění ukončeno a zajištěno. Po té se již vyvíjí vajíčko poměrně rychle. V prvé řadě se utvoří žloutek, který až dosáhne své velikosti sklouzne do vejcovodu. Zde je vystaven neustálému otáčivému pohybu, čímž se kolem žloutku usazují různé vrstvy bílku. Jakmile vajíčko dosáhlo normální své velikosti, utvoří se kolem něho slabá blána. Takto vyvinuté vajíčko pokračuje ve své cestě a přichází do dělohy, kde uvázne v jakémsi vaku a tu se obaluje vlastní skořápkou, která je složena povětšinou ze samého vápna. Dokonalé vajíčko pak brzy opouští tělo holubice. První vajíčko smáší holubice kolem 4. až 5. hodiny odpolední, druhé teprve obden mezi 13. a 14. hodinou. Po té se střídají v sezení holubice s holubem, sedí vytrvale a střídají se poměrně velice pravidelně. Holubice hnízdí od 14. do 10. hodiny příštího dne, holub pak od 10. do 14. hodin. Holubice sedí na hnízdě s obdivuhodnou vytrvalostí a chrání vajíčka jako každá jiná matka své potomky. Když holubice z jakéhokoliv důvodu není vystřídána, nedá si ani tolik času, aby se nuzovala. Ke konci hnízdění sedí obzvláště vytrvale. Jen v nejkrasnějších případech, když jí trápí hlad a žízeň, opouští jen na krátkou dobu hnízdo. Po každé době se holubi střídají, otáčejí také s vejci. Hnízdění trvá asi 18, v létě 17 dní. Je-li chladno, prodlužuje se až na 20 dní.

V době hnízdění mají vajíčka pravidelnou teplotu, přibližně 40° C a poznamená se ve vajíčku probouzí zárodek k životu. Zárodek den ode dne roste, vyvíjí se poznamenáhu v maso a kosti. Každým dnem se stává vajíčko lehčím. Zjistil jsem, že normální vajíčko vážící 23g ztrácelo na váze postupně takto:

druhý den sezení vážilo 22,8g, třetí den 22,5g a sedmý den vážilo 19,5g.

Tento zjev lze vysvětliti jedině tím, že se obsah vajíčka vysušuje porézní skořápkou. Držíme-li vajíčko mezi palcem a ukazováčkem proti světlu, vidíme první den sezení tečku a příměčku, což pravděpodobně znázorňuje hlavu a páteř. Druhého dne jsou viditelné další dvě příměčky. Čtvrtého dne lze již zřetelně viděti hlavu, srdce a různé křivky, které představují žíly a maso, které již poznamenáhu se vytváří. Všechna spleť tato plave v jakési tekutině. Později možno již spatřiti kůže a chmýří, zobáček i křídélka, která se poznamenáhu vyvíjejí. I nohy se během této doby téměř zcela vyvinuly a nyní možno rozéznati i plíce v dutině hrudní, neboť droboučké sítko sestává již z pevnější hmoty. Pozorování toto je jakési zrcadlení, které možno dobře pozorovati takto: z lepenky si zhotovíme trubičku, jejíž průměr odpovídá velikosti i tvarem vajíčku. Trubička na vnitřní straně se načerní a vsune se do ní vajíčko tak, aby oko nemohlo viděti žádný jiný světelný praporek a mohlo pozorovati jen vejce.

Znímají se o tom proto, aby chovatel zbytečně nenechával holubi hnízditi na neoplozených vejcích.

Přiložíme-li po 16ti dnech vejce k uchu, je možno uslyšeti tep. Položí-li se na ruku, brzy se pohne. Je to znamení, že holoubě žije. S vejcem se musí velice opatrně zacházeti.

neboť nárazem se může holoubě usmrtiti, nebo se mu může zlomiti nožička či křídélko. Běložíma-li vyjíčko na plocho, pak se poněkud nadzvedne, což se nikdy nestane, když ve vajíčku není život. Holoubátka, když se mají líhnouti, rozlomí sama skořápku. Kdyby to dělali rodiče, pak by musela býti skořápka promáčknuta dovnitř a nikoli ve směruven. Každý pozorovatel může vypořevati a přesvědčiti se, že holoubátka před líhnutím ti- chounce klepoň na skořápku. To činí mláďata zcela instiktivně a tak dlouho, až skořáp- ku promáčknou. Nemá-li líhnutí normální průběh, tu často neslyšíme ničoho, ani nepoze- rujeme pohybů vajíčka. To prozrazuje slabou životní sílu holoubětc, které jen stěží vy- drží celý průběh líhnutí. V určitých případech je možno v tomto přirozeném běhu býti nápomocen a to tím, že uvolníme skořápku v místech, kde je puklá. Jakmile se objeví zobáček doporučuji dáti holoubátku 2 - 3 kapičky mléka nebo vína. Takto se mnohdy slabší holoubátka zachrání. Je vždy nepříjemným ztratiti holoubě, ve které skládáme své naděje.

Vylíhlá holoubátka jsou pokryta jemným žlutým chmýřím, hned jak vyklouzla ze skořápky. Chmýří toto mizí teprve když dorůstá pořím. Rodiče vylíhnuté potomky vlastním pořím čistí a a zahřívají a to tak dlouho, až jsou vlastním pořím pokryta.

Z počátku jsou holoubátka slepá, na zobáku lze spatřiti na jedné jeho straně jakýs roho- vitý útvar, kterým se holoubátka vydobylo ze skořápky. Tento rohovitý důlek nesmí býti ná- silím odstraněn - odpadne po 2 - 3 dnech sám.

Během doby hnízdění nesmí chovatel holuby rušiti a je obtěžovati.

Průběh hnízdění tím trpí a chovatel z toho vzejde jen nepříjemnost a škoda.

Kdyby snad hnízdící holuby obtěžoval hmyz, pak musí chovatel tomu zabrániti tím, že oba hnízdící holuby popráší práškem proti hmyzu.

První potravou holoubat je krmná kaše, která se vytvořila ve žlázách volate u hnízdí- cích holubů. Svým složením se velice přibližuje mléku ssavců.

Prvních 6 dní nedostávají holoubata nic jiného, než tuto kaši. Teprve 7. až 8. dnem po- čínají, přidávají rodiče do této kaše i celá zrna a 10. den krmí samým zrním, které je však z části již rozmočené a pro holoubata stravitelnější.

Po 23 až 24 dnech jsou holoubata tak dospělá, že se mohou již o sebe samostatně starati a mohou býti odstavena.

Složení holubího těla:

Tělo holuba se skládá z větší části z vody, minerálních a jiných organických látek a je stejného složení, jako všechna jiná drůbež. Z minerálních látek jsou nejdůležitější prvky fosfor a vápník, hlavní součástí kostry. Síra podporuje vzrůst peří, sůl podpo- ruje trávení, zatím co železo působí výborně na složení krve.

Z organických látek dlužno připástiti přítomnost značného množství látek bohatých na bílkoviny, tuk a uhličitany. Tuky, které obsahují tělo holuba se starají o udržení tě- lesné teploty a dávají holubu nepostradatelnou svalovou sílu, aby sval byl sto překonati nozměrnou námahu potřebnou k letu.

Uhlohydráty spolupůsobí při svalové námaze, protože obsahují značné množství cukru, škrobu, látky to, které se snadno vstřebávají a spalují téměř beze zbytku.

Jakmile jsou životní podmínky holuba normální, stravují se tyto složky vzájemně za neus- táleho doplňování, ovšem s tím předpokladem, že přijímaná potrava tyto látky tělu dodává a to v tak velikém množství, jakého je k trávení zapotřebí.

Důsledkem toho uvedu později některá krmiva a to taková, která tyto látky obsahují a která obsahují látky potřebné k udržení a výstavbě těla holuba.

RASY HOLUBA:

Vznik belgického poštovního holuba.

Kdybyste položil otázku, jak vznikl dnešní poštovní holub, jistě byste obdržel několik různých odpovědí, ale žádná by Vás nemohla uspokojiti.

Jedno víme se vši určitosti, že tato rasa skutečně existuje. Jak jsme k ní přišli?

Z jakého křížení je? To lze stěží odpověděti.

Přesto se mnozí badatelé pokusili, aby vybadali původ holuba, který musel přenášeti zprávu z jednoho města do druhého.

Podle verze jedněch badatelů, znali peršané, indové a egyptané holuby ochočiti a je cvičiti. Recko a Itálie potřebovala velkou spoustu holubů k přepravě zpráv. V Číně byla jimi udržována pošta v provozu. Vždy je možno haléžti badatele na tomto poli působnosti. Kol r. 1800 se počalo v Belgii užívati holubů pro přepravu spěšných zpráv.

Tvrdí se, že Rotschildové mají co děkovati za vzrůst jejich majetku holubu, který je zpravil brzy o porážce Napoleonových vojsk u Waterloo. Takto skoupili Rotschildové téměř všechny cenné papíry mnohem dříve od Angličanů, než se tito dověděli o Napoleo- nově porážce.

Po tomto úvodu započnu se obíratí s plemeny holubů. Každý první lepší holub ještě není holubem poštovním. K tomu je zapotřebí určitých schopností. Co se týká dobrých a zlých vlastností, v tom hraje důležitou roli dědičnost.

"Vytrvalostní let" je otázkou dědičnosti. Dobře létati, to dědí holoubata od svých rodičů, ale vlastnost, ta se dá vystupnovati i výcvikem. Vždy se chovatelé snažili, vypěstovati holuby s krásnou postavou těla a se silným křídlem. Dobré křídlo je předpokladem. V Belgii byly založeny první spolky chovatelů holubů kol r. 1825 a to v Lutychu. Byli uspořádány závody v doletu, amž se valně starali a rychlost. Létalo se z leva do prava a z prava do leva vždy v určitém kruhu. Byly to většinou loty bez určitého směru s jakými se sledávám i dnes po hlavních závodních letech.

Noviny hlásily, jak byly uspořádány závody holubů do Paříže, Frankfurtu nad Mohanem a z Londýna. Vypráví se tu o jakémsi spolku chovatelů "Vlaštovka" ze Sainte-Marguerite v Lutychsku. Tenkrát ještě nebyly žádné železnice. Holubi se dopravovali v koších buď na zádech nosičů nebo koní, tehdejší nejrychlejší dopravní prostředek. Holubi snášeli nepohodu po dlouhé dny, byli vystaveni povětrnostním změnám i nemocem, bylo jimi strkáno sem a tam, až pro ně nadešel den vypuštění a vysvobození od útrap.

Kdyby se tak mohli starí chovatelé ze záhrobí vrátiti a uzřeli, jak naše holubi přepravujomo v letadlech. ztěžá by zrakům svým mohli uvěřiti.

Holub, který byl vypuštěn v Paříži, vrátil se téhož dne do Lutychu, to již musel býti výborný letec. Za takových okolností byl tento sport bezúčelným. Vynález parního stroje však přinesl mnoho předností. Mnoho spolků dík této vymoženosti povstalo. Počet chovatelů se zvýšil a s nimi i počet holubů.

Selekce /výběr/ byla nutná, neboť sport se rozmohl a belgičané více než kterýkoliv jiný národ propadl tomuto sportu. V tehdejší době byla věda ještě v plénkách a tenkrát nikdo nemělo vědecké selekce ani potuchy. Belgický poštovní holub vznikl náhodným křížením, nikoliv křížením úmyslným v kteréš provincií.

Staré tvary těla byli značně nedokonalými. ale účelným křížením a holuby, dobrými závodníky a ideální stavby těla se již vědělo, že se dosáhne lepších výsledků. Nyní zůstává otázka, kterému starému typu nutno přisouditi původ našeho dnešního poštovního holuba. Má se za to, že to byl: holub perský, anglický carrier, Biset-Fuyard, nebo holub polní, purcl, nebo rejdič, Francouzský racek a racek anglický.

H O L U B P E R S K Ý :

Popis: Držení těla je u tohoto holuba vzpřímené, tělo je dlouhé, hlava je prostřední velikosti, zobák je černý a dlouhý a vyčnívajícíím rozpoltěným výrůstkem. Oko je světle červené se silným a tlustým okružím. Krk je dosti tenký, zvláště v bezprostřední blízkosti hlavy. Vyčnívající prsa jsou široká. Tělo je dosti dlouhé a stojí na dvou vysokých, černých nohách. Záda jsou mohutná, křídlo silně vyvinuté, ocas je dlouhý a velice úzký.

Vlastnosti: Holub perský dal stému potomstvu smysl veliké orientace, nejdůležitější to vlastnosti u poštovního holuba vůbec. Holub tento byl dovezen z Orientu do Holandska a Anglie. Odtud si razil cestu do Belgie a sev. Francie. Uvykl si velice dobře na naše klíma. Dobrou péčí a dobrým ošetřováním vznikl z tohoto holuba holub nový: anglický carrier.

A N G L I C K Ý C A R R I E R :

Popis: Je to nejbližší potomek holuba perského. Popis carriera je téměř totožný s popisem holuba perského.

Vlastnosti: Anglický carrier dává křížením s domácím holubem nový druh holubů, tak zv. **d r a g o u n a .**

D R A G O U N :

Dragoun je již jakýmsi zlepšením. Byť mu zůstává tvar těla prarodičů, je výrůstek na zobáku značně menší a okružím podstatně slabší. V celku je dragoun stavby mnohem již jemnější, hlava není tak velice vyvinutá a proto se lépe hodí za posla. Zobák je kratší a silnější. Prsa jsou lépe vyvinuta. Tělo, ač zachovává svůj tvar je směrem k ocasu slabším. Nohy jsou kratší a silnější. Prsa jsou lépe vyvinuta, Nohy jsou barvy červené.

Vlastnosti: Holub tento vznikl v Brabantu. Křížením s temnějším holubem se zlepšila rasa již jeoucí. Pro velikou podobnost v tvaru je možno tohoto holuba považovati za původce rasy holubů antwerpských.

B I S E T - F U Y A R D, nebo h o l u b p o l n í .

Popis: Je to holub, jehož stavba těla má velikou podobnost se stavbou těla dnešního poštovního holuba. Hlava je hezky kulatá, zobák již nemá nánosok a rohovina je černá.

Oko je temně červené až hnědé a chráněno tenkým okružím. Silné, svalnaté křídlo je zdobeno dvěma černými pruhy, které nalézáme i u dnešního poštovního holuba. Prsa jsou široká, ocas všude úzký a pera, ocasní mají rovněž černou skvrnu na konci, což souhlasí i s dnešním poštovním holubem. Úzká strany vnějších ocasních per jsou téměř po celé délce bílé, výjimka u holubů černých a šedých jako olovo.

Vlastnosti: Biset-Fuyard, jako potomek holuba skalního kříženého s holubem polodivokým, je považován za holuba, který byl též zakřížen do různých ras, než vznikl dnešní holub poštovní.

REJDIČ ČI PURCL:

Popis: Purclík je potomkem malého Boulanta, barvy je světlé hnědé, bílý na prsou a letky jsou rovněž bílé, má 2-3 pruhy přes křídlo. Hlava je mohutná a zakulacená, nánosek je napatrný a plochý, okruží tenké a téměř bílé. Duhovka je bílá a rudě tečkovaná. Prsa jsou široká a kulatá, křídlo široké a střední délky, kostrč dobře kryta. Ocas je volice dlouhý a široký. Nohy jsou opeřené až po dráčky.

Vlastnosti: Právem se tento holub jmenuje rejdič, neboť za letu se vyznačuje neobyčejnou pohotovostí ve stoupání a padání a odvažuje se krkolomných akrobacií. Při letu vzlétá do závratných výšek a bez jakékoliv důvodu počne padat, jako by byl střelen, aby po té letěl dále, jako by se nic nestalo a počal v této hře znovu.

U dnešních našich poštovních holubů lze pozorovati při letu toto počínání dosud. Znamka to, že v jejich žilách proudí určitá dávka krve rejdičů.

FRANCOUZSKÝ RACEK:

Popis: Jsou rozmanité druhy holubů, zdobených nákrčníkem, ale francouzský racek se mimo jiné vyznačuje pravdělným letem. Celé tělo je bílé, mimo křídla, která jsou barvy sytě černé a na zádech tvoří hoský srdcovitý tvar. Nánosky jsou prostředního tvaru, okruží růžové a duhovka je barvy světle červené. Prsa jsou hluboká a silně zakulacená, křídla volice dlouhá, ocas široký, nohy krátké a silně opeřené.

Vlastnosti: Racek francouzský, kterého lze ihned poznati podle jeho charakteristického zabarvení, měl zvláště veliký vliv na vyšlechtění holuba gentského.

ANGLICKÝ RACEK:

Popis: Racek anglický se poznává podle jeho modrého zabarvení a podle chocholky na hlavě. Nákrčník je rovněž modré barvy. Hlava je mohutná a zdobená chocholkou, která sahá téměř do středu hlavy. Krk je volice krátký, nánosek silně vyvinutý, ale bez známek dělení. Rohovina je částečně černá. Oko je světle červené se širokým zorničkou, okruží jemně šedého zabarvení. Prsa hluboká a volice široká. Opeření je barvy modré, přes křídla jsou 2 - 3 černé pruhy. Křídlo je střední délky a široké. Kostrč silně zapěřená, ocas středně dlouhý a úzký, nohy krásné, opeřené těla husté. Celak působí volice krásným dojmem.

Vlastnosti: Je to typ, který křížením s rejdičem dal výborné produkty. Holub lutyšský, který je pro svou náhru volice oblíbený, je produktem křížení a selekcí rejdiče a anglického racka.

ROZLIČNÉ DRUHY:

Mimo těchto druhů o kterých jsem až dosud mluvil, je ještě mnoho jiných druhů, které jsou rovněž odnože ras již zmíněných, avšak v dějinách se nám o těchto téměř ničeho nezachovalo, abychom i o těch mohli mluvit. Někdo chová holuby jen z osobního zájmu a nákompti, nebo pro radost dětí, nechává je plemnitel tak, jak se holubům právě zachce. Tito holubi samozřejmě pozbyli všech znaků, kterých kdysi získali od holubů již popsaných.

Protože není naším cílem popisovati staré druhy, přecházím na téma, abych se stal vaším vůdcem a ukazatelem v chovu holubů doby přítomné.

Má-li chovatel holuby se znaky prarodičů, musí z toho také usouditi, že tito zdělili od svých předků také jejich dobré a zlé vlastnosti, kterým musí chovatel zachovati nebo odstraniti. Je jasné, že poštovní holub belgický ve výslednici šťastného křížení holuba perského, carriera, holuba skalního, dragouna, holuba polního, rejdiče, anglického a francouzského racka.

BELGICKÉ DRUHY:

Koncem minulého století byl vypěstován dnešní poštovní holub ze starých ras. Dnes rozpoznáváme vlastně 3 směry v této rasce.

1./lutyšský holub, 2./antverpský holub, 3./gentský holub. Abychom poskytl čtenáři jakýs přehled o všech těchto rodinách, pokusím se tyto pokud možno přesně popsat:

H o l u b . . . l u t y š s k ý :

je střední velikosti, má dosti mohutnou hlavu, krátký zobák, dobře viditelné nosní dírky, kaštanově-hnědé oko. Zornička je našedlá. Krk je krátký a silný, prsa vysoká, nohy krátké, ocas krátký a úzký. Celkem činí holub dobrý dojem a prozrazuje mohutnost a sílu. Jsou jedinci v kterékoliv barvě, nejčastěji se však vyskytuje v barvě modré, modro šupinaté a kepraté.

H o l u b . . . a n t v e r p s k ý :

má hlavu dlouhou, zobák dlouhý, silně vyvinuté nánosky, červené, poněkud stříkané oko, zorničku středně velikou a modro-bílým hodnotným kroužkem. Obočnice - okruží jsou silné krk dlouhý, střední síly, prsa široká, nohy vysoké, tělo dlouhé. Golé vzezření holuba prozrazuje, že v jeho žilách koluje silně žrev holuba perského. Mimo toho je tento holub dobře formovaný, má silné křídlo, dlouhé a široké letky, jejichž střed je tenký a přilohavý. Nohy jsou zvláště silné a vysoké.

H o l u b . . . g e n t s k ý :

Mluvíme-li o selekci, mám možnost čtenáři upozorniti, že křížením nevzniká jen změna žádaná, ale i taková, za jejímž cílem jsme nešli. Na př. nohy a zobák dostávají nepředvídané formy. Proto má holub gentský, nehledě na jiné ~~všechny~~ vlastní rozdíly co se týká rodin předchozích, často potomstvo podobné té nebo oné rodině.

Shlédl-li jsme gentského holuba poprvé, je v mnohém velice podobný holubu antverpskému. Je však snadně tyto lišiti.

Jeho celkový zjev je mnohem jemnější a méně silný. Barva zobáku vykazuje podstatný rozdíl. Antverpský holub má černý, gentský holub pak bílý zobák.

Ocas je kratší holuba antverpského, širší však holuba gentského, zobák je střední velikosti. Oko bývá světle červené, zornička středně veliká se žlutým hodnotným kroužkem, mnohdy má tutéž barvu jako duhovka. Okruží je růžové a obklopuje oko kol dokola.

Gentský typ se vyznačuje svým tmavým zbarvením. Okraje rejdivacích per vnějších mají vždy totéž zbarvení, jako je základní barva opeření, což zvláště vyniká u červených, černých a olivnatě-šedých holubů.

D N Ě Š N Í . R O D I N Y :

Co bylo z předchozích tří rodin, lutyšské, gentské a antverpské?

Jedině belgický holub poštovní sám, který získává neustále víc a víc přívrženců. Je to také naší chloubou. Pozorováním a studiem jsme již došli tak daleko, že dovedeme rozpoznati dobré a špatné holuby, nadané i méně nadané, dle jejich barvy, očí a opeření. Že dnes máme holuby, dle jejich možnosti zdolávají každou vzdálenost, děkujeme jedině tomu, že máme k dispozici pohodlné dopravní prostředky, čímž je chovatelům umožněno holuby vyměňovati, jiné nakupovati za účelem výhodného páření.

Staré typy samozřejmě již vymizely, aby udělaly místo rodinám novým, dokonalejším.

Nové rodiny přišly již s vlastnostmi, kterých možno dobře uplatniti a které pravděpodobně zastinili. Takto se stalo, že prarodiči vymizeli, neboť znaky chovatelů byly obráceny jen k rodinám novým, mladším, dnešním to původcům poštovního holuba belgického.

P o š t o v n í . h o l u b . . . b e l g i c k ý :

Dnes je možno se setkati s jedinci mezi pošt. holuby, kteří připomínají v některých rysech své prapředky, krátký krk po racku skm anglickém, růžové okruží po racku francouzském, dlouhý zobák s velkým nánoskem po holubu perském, opeřené nohy po rejdiči atd. Pravý čistokrevný typ se kterým se dnes setkáváme v celé Belgii i v cizině, je v souladu se všemi změnami o kterých jsme již mluvili. Dnešní holub belgický má středně velikou hlavu, oči a okruží prodělalo celou řadu změn. Setkáváme se s holuby všech možných barev, určité linie se však zachovaly a setkáváme se s nimi velice často.

Svaly se staly tužšími a silnějšími, okraje křídel a ocasu se změnily. Pravidelnost doletu se stala povšechnou, orientační smysl se stal ostřejším.

Mnozí z nás již slyšeli vyprávěti po léta o úspěších určitých chovatelů, snad by se skutečně domníval, že tito novou rodu také vyšlechtili. Tomu však nevěřte. Tito chovatelé přišli k úspěchu jen selekcí a vhodným křížením, získali mnoho cen a to byl základ jejich slávy.

Než se počnu obrátiti popisem jednotlivých rodin, ne však ras, jak je mnozí chovatelé nazývají, musím podotknouti, že tito chovatelé měli holuby všech barev, tím je zřetelně dokázáno, že se zabývali úspěšným křížením, předpokládáme s druhy o kterých

jsme mluvili. To je také základ, proč Vám doporučuji tu neb onu barvu pro tu neb onu rodinu. Starost o potomstvo schopné výkonu. Jsou zastoupeni vynikající jedinci v každé barvě.

Nyní chci předložit věrohodný popis těch prvních rodin, jejichž jména přeš, až na nás. Jsou to: Hansenne, Wegge, Lathouer, Ulone a Van Schingen.

G R O O T E R S :

Je to ideální exemplář tohoto druhu, barvy samotově červené, nebo postré. Má žlutý hodnotný kroužek, duhovku světle červenou, nebo tmavou. Holubi v barvě modré mají duhovku kaštanově hnědou, kteroužto barvu má pak i hodnotný kroužek.

V rodině Grooters nalézáme nejčistější jedince v barvě kapraté. To se většinou týká kapratých a šupinatých s bílými pory /straky/. Tito sobě zachovali původní oko rodiny, ve kterém možno zřetelně pozorovati různé kruhy.

Popis: Hlava je kulatá a široká, avšak poněkud více prodloužena než mají holubi Hansenne a Wegge. Zobák je černý, středně dlouhý, bezvalkého nánosku, který je dobře znatelný a je bez rýh. Čelo je velice široké a vysoké a má nahoře nápadně vyvýšení. Oko je dobře uzavřené a sedí v duté oční dleťi vysoko. Má středně velikou zorničku se žlutým /většinou/ kroužkem, duhovka je pak červená, nebo tmavo červená. Pátý kroužek není vidět.

U modrých je vnější kroužek namodralý, hodnotný kroužek bílý, zornička našedlá, duhovka kaštanově hnědá, víčka jsou tenká a našedlá, krk je krátký a široký, prsa široká, zakulacená a vyvstávající. Prsní kost značně dlouhá a silná, hřeben hrudní kosti střední délky, ne příliš plochá a hrozky zakulacená. Křídla jsou poměrně dlouhá a vláčná. Ocas střední délky a úzký. Nohy jsou střední výšky a silné, mají svaly na kosti lýtkové.

Opeření je měkké, husté, letky široké.

Tělo je zakulacené, čím je delší, tím se stává tenčím. Holub vyhlíží poměrně mohutně, až nemá mnoho masa. V celku je dobře vyvážen.

W E G G E :

Hlava je nahoře poněkud spáštělá, je však velice silná a krásná. Zobák střední délky, nánosky malé, rohovina černá. Čelo je vysoké a široké, nahoře má vyvýšeninu. Oči leží hluboko v dutinách očních, zornička je střední velikosti. Kroužek duhovky je barvy žluté a je středního průměru. Duhovka sama je třesnově červená, pátý kroužek je viditelný.

Víčka jsou barvy bílé a střední síly. Krk je velice krátký a silný. Prsa jsou hluboká, široká a kulatá. Hrudní kost je dlouhá a hluboká. Hřeben je dlouhý, na konci poněkud ohnutý. Křídlo je dosti dlouhé, velice silné a široké. Ocas je střední délky, vnější pera rojovací mají na obou stranách bílé chomáčky po celé jejich délce. Ty by připomínalo holuba polního. Nohy jsou dosti krátké a silné. Opeření je husté naopak měkké jako samet, letky jsou silné, kroužkované a jemné.

Postava je velká, kosti jsou silné, maso vláknité. Je to holub hrdého postoje, dokonalý v každém směru, dobré formy těla. Pohled je namířen poněkud dolů.

H A N S E N N E :

Je barvy tmavě červené a černě skvrnitě. Všude kde byl tento holub zaveden, dával dobré výsledky. Má proto býti užíván zvláště jako holub chovný.

Je to prvotřídní holub závodní, protože je neúnavný. Používá se pro dálkové lety, při silném protivětru, nebo je-li příliš horko.

Hlava je silně zakulacená na lebce s plošinkou na přední straně. Zobák je jemný, střední délky a rohovina je černá. Čelo je vysoké a široké, není vidět žádný tvar mezi nánoskem a horní částí hlavy, oko je položeno hluboko v důlcích, čímž je jen málo prostoru mezi lebkou a očními víčky. Zornička je střední velikosti. Duhovka je tmavomodrá, často také oranžová a obepíná zcela zorničku. Hodnotný kroužek bývá žlutý.

Obočnice jsou šedé bez bradavic. Krk je dosti krátký a tlustý. Prsa jsou široká, dobře vyplněná, prsní kost dlouhá. Hřeben je velice dlouhý a v předu poněkud ohnutý.

Křídlo je silné a široké. Ocas střední délky a velice úzký. Nohy jsou střední výšky a červené. Opeření je velice husté, měkké a zakrouhlené. Tělo je dlouhé s krásnými zakulacenými zády. Je to vůbec hezký holub jehož všechny údy jsou úměrné.

Tato rodina dala výborné závodníky i v jiných barvách, než shora uvedených.

Všeobecně nemají jen různé barvy opeření, ale i kružnice oka nejsou vždy dokonalými.

U L O N E :

Tato rodina náleží k jedné z nejvynikajících, která právem slouží belgii ku cti i v zahraničí.

Ukázalo se, že se musí používatí stříbřitě-plavých a červených holubů, aby byla dosaženo správného potomstva.

Hlava Ulensů je mohutná, dobře zakulacená, čelo poněkud nízké. Zobák je velice tlustý střední velikosti /délky/ s řernou rohovinou a různými nánosky. Čelo je široké, střední výšky, jako by bylo oteklé. Známa to dobrého rozumu. Oko je poležaná hodně vysoko a má středně velikou zorničku. Okružní je dokonalá, modré. Hodnotný kroužek této rodiny je dvoubarevný. U plavých je bílý u červených žlutý. Duhovka je světle červená nebo kaštanově hnědá. Okružní je střední síly a barvy našedlé. Krk je tlustý a široký a mění tím i spodní čelist. Hrudní kost je hluboká a velice dlouhá. Hřeben hrudní kosti je dosti dlouhý a vyčnívající. Křídlo je dlouhé, široké, silné a zakulacené. Ocas je střední délky a úzký. Nohy jsou vysoké a silné. Opeření bohaté a husté. Tělo má tvar hruškovitý. Záda jsou velice zakrouhloná. Zevnějšek je dokonalým v každém směru. Tato rodina má jedince ve všech barvách, zvláště modré a málo kapraté. To jsou nejlepší závodníci a vynikají při severním protivětru. Neodpovídají však požadavkům kladným na dobrého holuba chovného.

L A T H O U W E R :

Jsou to prvotřídní závodníci, neznají únavy a snášejí strádání. Při severním protivětru a na dlouhých letech nalézáme je vždy na prvních místech. Chceme-li z této rodiny mít dobrá holoubata, musíme volit chovné páry světle kapraté barvy. Jsou též modří a straky. Tyto se používají rovněž jako chovní holubi. Kdyby bylo počasí sebo horší, lotí tyto holubi jistě a rychle.

Mají krásnou hlavu, poněkud na temeni sploštělou. Zobák střední délky a velice široký. Nánosek není silný, rohovina je černá. Čelo je velice široké a silně vysoké. Oko je dobře uloženo v důlcích. Pohled je poněkud usměrněn k zemi. Zornička je střední velikosti. Kroužek je temně modrý a obepíná celou zorničku. Duhovka je úzká, avšak dokonalá, žlutá, oranžová nebo světle červená. Středně silné okružní je barvy našedlé. Krk je velice silný a krátký. Prsa jsou široká a vyčnívající. Hrudní kost velmi dlouhá. Hřeben hrudní kosti dlouhý, silný a vyčnívající, křídlo široké a silné. Ocas je střední délky a jen tak široký, jakoby sestával z jediného pera. Nohy jsou střední výšky a silné. Opeření je jemné a husté. Tělo tvaru hruškovitého je dosazeno dlouhé, záda silně zakulacená a tvoří malý hrb. Postava je ideálně souměrná. Žádný jiný holub nedostihne holuba této rodiny.

V A N S O H I N G E N :

Náleží k rodině Ulens a existuje v zázračné rozmanitosti. Má chuchvaly pořít, které zcela zakrývají kostru. Od Ulensů se však dá dobře rozpoznati, byť by to bylo třeba jen tím, že dělá dojem, jako by seděl. Pohled směřuje rovně před sebe. Z této rodiny je dobře voliti k chovu jedince barvy červené, stříbřitě plavé s malinkým vousem z pořím pod zobákem.

Hlava je překrásná a zakulacená. Zobák je střední délky, dosti široký, rohovina černá, nánosek plochý. Čelo je široké, vysoké, nahoře trochu zduřené, což prozrazuje úskočnost a lstivost. Oči leží hluboko v důlcích, avšak vysoko v hlavě, jsou vypouklé, zornička střední velikosti šířky. Kroužek, který dobře zorničku obepíná je modravě-šedý. Kroužek je bílý a duhovky je bílý, úzký a dokonalý. Duhovka je oranžová nebo šedá a velice dobře viditelná. Zobák je velice krátký a silný. Prsa široká a mohutná. Hrudní kost hluboká a dlouhá. Hřeben hrudní kosti dlouhý a vyčnívající. Křídlo je velice dlouhé, silné a široké. Ocas střední délky a úzký. Nohy krátké a červené. Tělo je dobře zakulaceno a tvaru hruškovitého. Vcelku - obdivuhodná nádhera.

P O V Š E O H N Ě :

V předchozím pojednání jsem učinil to co jsem učiniti mohl, abych Vám podal pokud možno dokonalý přehled k tomu, abyste poznali, bez jakékoliv pomoci holuby té, které rodiny. Rasa je tedy rozdělena na tři třídy, které se liší postavou a vnějšími znaky a každá má své vlastní znaky.

Holubníky těchto chovatelů byli pravděpodobně obydleny jen těmi nejlepšími holuby, jaké chovatel mohl mít. Nehledě na všeobecnou známost těchto rodin, musím přece doznati, že jsem nikdy neviděl ani jednoho zvířete z té které známé rodiny v původní její čistokrevnosti, ač ročně sta a sta holubů mám v ruce. Je pravda, že se často setkávám s jedinci, kteří mají shodné znaky té které rodiny, ale čistokrevné zvíře jsem ještě neviděl. Tito jsou stále víc a více odsouzeni k zániku.

Veruji před koupí v dražbě, kde se nabízí holubi té které rodiny, neboť dostanete za vysoké ceny holuby, které za mnoho nestojí. Podle mého mínění jsem přesvědčen, že dnes již není možno nalézt exemplář z některé staré rodiny, neboť tato byli příliš často

zakřížení na stěg a stěg holubnicích.

Přesto však máme dnes holuby, kteří jsou ne-li výkonnější, tak alespoň rovnocennými s holuby starých, zlatých dob a starých rodin. Každým rokem můžeme tuto pravdu sobě potvrditi:

- 1./ proto, že nalézáme chovatele ve všech třídách národa.
- 2./ vrůstající láska k tomuto sportu nutí; k novému bádání. Studují a porovnávají se výsledky rozličných úspěchů křížení a tyto se dějí na základě vědeckého podkladu. Takto jsou celému holubářství jen k prospěchu.
- 3./ vzájemným křížením vítězných holubů při tomto rozmachu spolupůsobí.
- 4./ Namáhavé a dlouhé lety za zlého počasí, vymítali všechny holuby, kteří nebyli sto a schpní podobného letu.
- 5./ výběr, který si chovatel bezohledně předsevzal, zachoval jen to, co chovateli skutečně odpovídá.

Všechny tyto důvody, které působily pro zlepšení a zase jen pro zlepšení chovu dávají úsudek, že dnešní naše chovy jsou lepší chovů dřívějších a to tím více, čím více se rozšiřuje náš sport a čím více se pro tento účel využívá vědy.

V odstavci o povšechné stavbě těla chci se podrobně zmíniti o všech znacích dobrého holuba, abyste z toho mohli posouditi, zda Vaši holubi jsou dobří či ne, zda jsou ta závodníci či chovní holubi.

Tato část je doplněna teorií oka, čímž každá pochybnost pak mizí. Poznáte z toho, zda Vaši holubi budou moci produkovati potomstvo, které by Vám dělalo čest, neb zda bude lepší, když je budete používati jen k závodům. Jakmile si studiem osvojíte mé cenné rady, nemusíte míti obav a žádných starostí, jakého jsou původu Vaši holubi. Potřebujete jen několik dobrých holubů, kteří by Vaše naděje na dobrý a hodnotný odchov nezklamali. V první řadě však kladu důraz na to, že mých rad musí býti do puntíku také uposlechnuto. Mým přáním je, naučiti čtenáře "čtyř ročních období", rozeznávati holuba dobrého a špatného. Je to velká příležitost pro onoho chovatele, který se snaží dosáhnouti úspěchu. Chci se také pokusiti Vás naučiti poznání dobrého holuba, abyste později nenakupovali holuby, které mají jen reklamní cenu.

V každém holubníku nalozneme holuby, ~~státní~~ hodnotná, ale jen málo. Ostatek je jen balast - pořáční ebilí, kteří nikdy nějakou cenu nezískávají a nikdy nějaký odchov nedají. S těmito se shledáváme dokonce i v těchto nejlepších holubnicích.

Nešťastnou náhodou počítá chovatel na všechny a zapomíná, že jen ti nejlepší mohou získati cenu.

Zrazují Vás před koupí holubů z takových chovů, kdo vyhrávají ceny jen jednotlivci, jejichž zásluhou stoupla cena všech ostatních. Chovatel, který si chce zbudovati dobrý chov, ať proto uposlechno mé rady do všech podrobností, použije mé metody, dle které snadno pozná holuby závodníky a takové, které jsou s to produkovati žádaný odchov.

BEZVADNÁ STAVBA TĚLA:

Kladu si za povinnost naučiti začátečníky i pokročilé chovatele pěstovních holubů tomu, co musí v první řadě věděti, aby za málo peněz a v krátkém čase zbudovali kolonii holubů, kteří by jim dali závodní úspěch. Také Vás chci naučiti poznávati tyto holuby, které jsou sto Vaš kmon zlepšiti, který by jinak ztrácel své dobré vlastnosti. Již jsem se zmínil, že získati holuby lutyšského, antverpského, nebgentského kmene, je věcí nemožnou a že holubi Wagga, Hansens, Grooters a jiní, kteří tak proslavili belgického holuba pěstovního také nejsou k dostání.

Počátkem 20. století podnikli specialisté chovů vše možné, aby udrželi dnešní druhy při jejich původních vlastnostech, ale um tento nevydal dosud své tajemství. Mnoha chovatelům byly zákony dědičnosti tenkrát neznámy. Jiní se snažili zachovati typ, jejich to ideál tím, že vkrevňovali. Je to opravdu dobrý prostředek, ale musí se tomu rozuměti, jak tohoto užívati.

Staré typy vymřely jen v důsledku křížení a selokoi. Dnes ale máme rody, které mají mnoho a mnoho výborných vlastností pro náš sport se hodícími a k chovu potřebných. Tito holubi jsou zajisté cennější, než jejich předci. Abychom však dovedli oceniti skutečnou cenu každého holuba a mohli svůj určitý úsudek o něm vysloviti, musíme v první řadě ovládati dokonale stavbu těla holuba.

T. R. U. P. . .

1./ Ústrojí pohybu. Abychom mohli zjistiti dobrou stavbu těla, nesmíme nechatí nic bez povšimnutí. Končetiny holuba musí býti bezpodmínečně dobře propracovány, dobře stavěny a musí býti s to vykonati mnoho práce, musí býti silné. Čím více, tím lépe. Trup musí holubu umožniti neomezeně mnoho pohybů, aniž by se tím holub unavil. K tomu je zapotřebí mohutných svalů.

a/ Nejhlavnějším svalem je sval prsní. Činím rozdíl mezi velkým a malým svalem hrudním.

1. Velký sval prsní je upevněn na horní straně hrudní kosti a sahá až na konec hřebene, tlačí se přes kloub ramenní a upevňuje se pak na vyvišenině kosti ramenní.

2. Malý sval hrudní se táhne toutéž cestou jako velký, ale rozprostírá se pod tímto a je uložený v prostoru mezi hrudní kostí a hřbetem hřebene. Je upevněn na předloktí a na klíční kosti. Opěrným bodem se stává hřeben, tonda musí býti silný, aby holub byl s to vyvinouti hodně síly.

Ochceme-li se přesvědčiti, že svaly jsou pevné a silné, musíme vzíti holuba do ruky a jeho tělo chmatati od ramon až po hřeben. Svaly této partie musí býti široké, tlusté a prázdné.

K. R. Í. D. L. C. . .

b. Křídlo je pozorováno zhora pokryto různým perím a to nazýváme:

- 1./ letky prvního řádu /dlouhé letky/
- 2./ Letky druhého řádu /krátké letky/ a
- 3./ Krycí porí ramen.

Letky prvního řádu /dlouhé letky/.

Tyto letky koření v ruce křídla a jsou chráněny a podporovány drobnějšími pery, které tvoří horní a spodní ochranný obal. Dlouhé letky hrají důležitou, ba hlavní roli při létu. Věci znalý chovatel dovede usouditi mnohé podle tvaru a stavby letek.

Vyžaduje se, aby letka holuba byla široká, na špičce zakulacená.

Letka holubice je užší a více zahrocená.

Brk těchto per musí býti co možná nejdelší a pružný. Horní linie křídla nemají býti viditelnými a spodní musí držeti dobře pospělu. Brk nám též prozrazuje, zda je holub nemocen či ne.

Obvyčejně je brk chorého holuba plný hmyzu. Držíme-li rozevřené křídlo holuba proti světlu, tu možno příživníky dobře pozorovati. Mnohdy napočítáme i 50 perožroutů na jedné letce. Hmyz škodí velice zdraví holubů. Na právě letky prozrazují jen, že holub je chorý, nebo požral špatnou stravu. K tomu musím mnohé připomenouti na co musí chovatelé dbáti a musí své holuby v době klidu pozorovati. Ve IV. díle se k tomu vrátíme.

Holubi s prsklými brky nikdy nezáskají předního umístění. Nesmíme zaměňovati prasklé a drážkované letky, jejichž brk má uprostřed drážku. Letka je prasklá tenkrát, když na koření brku vidíme skutečnou puklinu. Pozorujeme-li křídlo holuba rozevřené proti světlu, můžeme prasklinu zřetelně viděti. Holuba, který má prasklé letky, nemáme používat ani k chovu ani k závedu.

Holubi s krví zkaženou, jeví znaky zrůdy, počátek brku musí býti černý. Holubi, kteří dobře přepelichali, mají 8., 9. a 10. letku stejně dlouhou. Protože tyto letky leží na sobě, je viděti toliko 8. letku. Letky sahají asi 1 1/2 cm od špičky ocasu, aniž se kříží. Tito holubi, kteří kříží letky, jsou nemocní, ne toto máme bráti zřetel, když řepárujeme holoubata.

Dobře utvořené letky tvoří na hrotu jen jednu linii a stojí vodorovně k hrotu ocasu. otevřeme-li křídlo, tvoří konce letek jednu rovnou rovínu s hroty krátkých letek.

Letky druhého řádu /krátké letky/.

Krátké letky tvoří druhé, menší křídlo. Je jich 12. Koření v předloktí křídla. Mnozí chovatelé tvrdí, že možno poznati podle těchto letek stáří holuba. To se ale vždy neshoduje. Je-li křídlo rozevřené, musí konce těchto letek tvořiti s konci letek I. řádu jednu nepřerušovanou, rovnou linii. Také musí býti první letka /II. řádu/, to je ta, která se dotýká trupu, kratší, než je letka dvanáctá.

Letky II. řádu činí holuba tlustším. Podle toho jaké tyto letky jsou, kratší a širší, dlouhé pak delší, může holub létat lehčeji a rychleji a může lépe překonatí dlouhé vzdálenosti. Toť tak zv. druhé křídlo musí máti krátké, ale široké letky, tak, že se křídlo podobá křídlu vlastovky.

K r y t / obal / r a m e n a :

Krycí pera jsou ta, která tvoří obal lotek a křídla. Mají veliký vliv na tvar holuba. Horní obal musí být velice měkký a bohatý na prachové peří. Spodní plášť, který kryje křídlo ze spodu, musí být široký a dlouhý, aby pokud možno co nejvíce poskytoval oporu letkám a aby holub mohl snáze plouti vzduchem.

S v a l y k ř í d e l :

Dobře utvořená křídla musí mít dva dobře vyvinuté svaly. Je to jen zásluha křídla, že se dovede holub několik hodin udržet ve vzduchu a že dovede proletět i sta km vzdálenosti. Svaly křídel musejí být velmi tlusté a dlouhé, vláčné a pro cit tučné - sádelnaté.

Kloub křídelní, který mnozí chovatelé nazývají rameny, musí být široký a poněkud ohnutý. V klidu musí sahat téměř na vnější přední stranu hřebene kosti a musí zůstat skrytý mezi mnoha drobnými pory.

Oddolností tohoto kloubu se dovede holub udržet velice dlouho ve vzduchu, aniž by se unavil. Je to jakési kormidlo, které umožňuje holubu zachytit potřebné vzduchové proudy potřebné k letu.

O c a s :

Je rozdělen na dvě stejné části. Každá sestává ze 6 /6/ dlouhých per rejdovacích. Mnohdy jsem viděl holuby se 14 nebo 16 rejdovacími pery a to však neznamena, že tito holubi zdědili o některou dobrou vlastnost více, naopak, je to vada zděděná některou starou rasou. Rejdovací pera jsou chráněna dlouhými a velice měkkými pery, které tvoří jakýsi obal. První shora vyrůstá z kestrče a sahá až téměř 5cm od špičky ocasu. Obal tento chrání holuba před deštěm, promoknutím, větrem a bouří. Spodní plášť se nalézá bezprostředně pod ocasem a je rovněž rozdělen ve dvě části a nazývá se podpěrný plášť. Sahá přibližně až do 2 neb 3 cm před konec ocasu. Ocas slouží jako směrové kormidlo. Obal zabráňuje proudění vzduchu přes ocas. Ovas musí být široký u kořene a musí se zužovat k špičce. Dlouhý ocas prozrazuje, že holub má naději získat cenu při jižním větru. Krátký ocas prozrazuje dobré letouny za severního větru. Ideální ocas je střední délky. Holub se středně dlouhým ocasem je s te zdolati dlouhý let za každého počasí.

H r u d n í k o s t /hřeben - kobylička /.

Na hřebenu jsou upevněny svaly prsní. Tento sval musí být tlustý a silný. Jeho délka se pohybuje mezi 7 - 9 cm. Z toho lze usuzovat, zda se holub hodí pro let krátký nebo dlouhý, či střední.

Ve IV. díle budu o tem psati podrobněji.

Hřeben musí být vpředu poněkud ohnutý a musí být na téže výši, jako je první křídelní kloub, který bývá často nazýván ramem. Příliš ohnutý, nebo příliš rovný hřeben škodí. Čím je vpředu hřeben ostřejší a čím více vyniká, tím má větší možnost holub dolévat. Dobře utvořený hřeben začíná v předu prsou v určitém bodě a končí u vidlice a zdá se, jako by s tímto byl srostlý. Hřeben musí být velice silným aby prsní svaly které nese, měly co největší oporu v kosti.

K o s t ř e c o /kestrče/.

Hlava kestrče se nachází v bezprostřední blízkosti na hrotu obratlů ocasních. Chceme-li se přesvědčit o zdravotním stavu holuba, může se tak státi takto:

Hlava kestrče je fialově červená a vyměšuje bílou bezbarvou tekutinu. Holub s výměškem nažloutlým trpí nějakým těžkým zánětem. Bílá tekutina je známkou slabosti. Zdravý holub má výměšek narůžovělý.

Holoubata, která se nemohou dosti brzo zbavit prvních rejdovacích por, dostávají často zánět. Jakmile tento stav pozorujete, rozvřete ocas holoubě, který má 12 rejdovacích por, na každou stranu 6 a vytáhněte prstíčkem z každé strany jedno pero počítáno ze středu ocasu. Tyto vypadávají první při pravidelném polichání.

Za lék použijte odvar z jejího jazyčku, nejlepšího to prostředku proti zánětům.

Použití: 1 polévková lžice na 1 litr vařící vody, odvar po vychladnutí se podává všem holubům.

K l o u b y :

Dobrý poštovní holub musí mít silný kloub lokotní, avšak ne takový, aby důsledkem toho vznikla vyvýšenina na zádech holuba.

Chceme-li kloub zkoumati, je nutné vzít holuba do ruky a hlazením po hřbetě zjistíme snadno tento kloub. Je-li kloub posazen zcela blízko těla, je to znamení, že holub dobře poleťtí proti větru. Je-li kloub ustávající, tu holub lépe poleťtí po větru. Nejlepší je střední stav, při kterém holub může letět dobro za každého směru větru.

T ě l o :

Držíme-li dobře stavěného holuba v ruce, máme dojem, že držíme pouze křídla, nohy a ocas. Celá váha holuba leží v předu. Maso - sval na hřbenu je tvrdé. Prsa jsou u obého pohlaví široká, dobře klenutá a mohutná. Široká prsa jsou znamením, že holub má dobře vyvinuté vaky vzdušné a že má dobrý sval, bez čehož by byla vytrvalost nemožností. Vezmeme-li dobrého holuba do ruky a on rozevře křídlo, pak je to znamení, že se hodí pro dlouhé lety. Holubi pro krátké lety, kde se žádá rychlost, by nevydželi celodenní let.

Při rozvirání křídla je ale práce cítiti odpor i když křídla táhneme dolů. Dobře stavěné křídlo musí býti tvaru vejce, musí býti po všech stranách hlezky zakrouhlená a vybíhat do tvaru hrušky. Žáda musí býti zakulacená a široká. Dobře stavěný, sedící holub musí míti hřbet poněkud vyvýšený.

Holub s plochým hřbetem musí býti bozhledně z holubníku vyřazen. Takový holub není schopen letu za každého počasí, neboť jeho tělo zachytí příliš mnoho deště a sněhu, což zvýší jeho váhu.

R o v n o v á h a h o l u b a :

Dobře stavěný holub musí míti dobrou rovnováhu, to znamená, musí býti symetrický, stává však otázka, jak to lze zjistiti? Příroda se již o to postarala, že se můžeme o tom takto přesvědčiti:

Vsaďte holuba do košíku, kde je dobře viditelný a nechte jej v klidu. Vykazuje:

1. stejnou výšku i délku.
To znamená, že myšlená linie od hrudní kosti až po konec ocasu musí býti tak velká, jako linie měřená od hlavy k prstu nohy.
3. výška holuba musí býti stejná s jeho šířkou.
To znamená, že prsa musí býti tak široká, čítaje v te i konce ramen, jako jeho výška měřená od konce hrudní kosti k ~~konci~~ ktemu hlavy.
3. Obě křídla při pohledu ze předu musí býti stejně vysoko položena a to hodně níže, pokud možno ve výši hřbenu hrudní kosti. V celé jejich délce musí křídlo býti vodorovně, aniž by konce křidel vzájemně přesahovala. Hroty letek musí spočívat rovně po obou stranách ocasu.
4. Přední část křídla musí býti stejně silná a stejně ohnutá.

P O M O C N Ě . . Ů Š T R O J Í . .

D ý c h á n í :

Za ústrojí dechové slouží hlavně plíce a vzdušné vaky. Plíce umožňují okysličování krve jak již bylo dříve popsáno. Vzdušné vaky pak musí býti velice dobře vyvinuté, aby holuba co nejvíce usnadnily dýchání a aby tento mohl překonati všechny únavy a námahy, které ho čekají na dlouhém závodním letu.

Jsou-li vzdušné vaky dobře vyvinuté, může holub letět po celý den, aniž by byl nucen otevřít zobák, je-li vedro.

Chceme-li se přesvědčiti, zda má holub tyto vaky dobře vyvinuté, musíme mu promakati ovšem jemně hrud a záda, která musí klásti pružný odpor.

Při smrti holuba zmizí tyto vaky.

Z o b á k :

Chovatel ať se o tom přesvědčí, že oba dva díly zobáku se uzavírají tak, že nenechávají žádnou mezeru. To zvýší vytrvalost holuba. V opačném případě se nedoporučuje holuba používati ani k chovu, ani k závodu.

Tento zjev prozrazuje slabost svalu prsního a holub, který touto slabostí trpí je vystaven nebezpečí nákazy různých chorob.

Abychom tutu vadu lépe viděli, otevřeme zobák a pozorujeme dýchání otvor, který musí býti klidný a dobře rozevřený. Jakmile je tento jen poněkud uzavřený, nebo zaleponý, je to známka, že průduška je do určité míry uzavřena.

~~Zobák jst pak kryt hrudníkem a záda, která musí klásti pružný odpor.~~

Zobák jest pokryt bradavičnou nánoskou, který musí býti silně vyvinutý ale hladký. Má býti středně vyvinutý. Starší holubi mají větší nánosek, ale tento má býti vždy hladkým. Oleněný nánosek je na újmu orientačnímu smyslu.

Takto setkáváme se s holuby, kteří po 2 neb 3 roky získávali ceny a nyní se nehodí pro závod. Je to tím, že stářím jim rozpraskal nánosek, čímž se změnil orientační smysl a holub není více schopen získati nějakou cenu. Již jsem se zmínil, že holub se špatně uzavřeným zobákem se nehodí pro závod; protož při severním větru nestačí dobrým holubům. Má-li holub horní čelist delší než spodní, vadí to i při zobání. Většinou zrno odhazuje a málo pozře. V takovém případě se má holub krmiti v budníku a má mít potřebnou potravu v nějaké nádobě, aby se mohl pohodlně nasytiti. Podobný holub se stává však čím dále tím slabším, až konečně není ani schopen vychovávat holoubata. Pak je ještě v té nevyhnutelné, že v závodním koši nemůže sežobati předložené krmivo.

Máme také zamysli, aby holubi s velkým nánoskem krmili holoubata. Tito by holoubatům znetvářili rohovou část zobáku, nebo by mohli holoubata učiniti vůbec neschopnými. V horním patru zobáku je otvor podoby pukliny, který má býti vždy dobře otevřen. Tím otvorem proudí pohodlně vzduch nosními otvory do plíc. Je to též známka dobrého zdraví. Je-li tento otvor uzavřený, používáme čistého medu, nejlépeššího to prostředku vůbec k pročistění dýchacích cest.

Užívá se ho takto: Rozpustíme lžičci čistého medu v hrnku teplé vody a tento roztok vlejeme do napáječky na 1 litr vody. Předměsle ale jsou napáječky dobře vymyty. Tento prostředek dáváme dvakrát za týden v době závodů. Doporučují tento nápoj předládati holubům v den závodu /přilet ze závodu/ a dále po závodě.

Dlouhý zobák u holuba je vždy známka, že holub se hodí pro dlouhé nebo střední lety. Krátký zobák prozrazuje závodníka pro krátké lety rychlostní. Středně dlouhý zobák je znamením, že holub se může osvědčiti na všech třech.

V odstavci o pární atd. s. ještě naskytne příležitost podati čtenáři ještě bližší poznatky o zobáku.

J a z y k

Jest upraven na hlavě a spodní čelisti zobáku. Vnitřní část zobáku je pohovitou, což zvyšuje jeho pohyblivost. Povrch jeho je pokryt spoustou bradaviček chutových.

Jazykem holub dováděti chutnati zobanou potravu. Nahoře má zobák u kořene prasklinku, asi 1 cm dlouhou, 4 - 5 mm širokou která končí hrotem. Podle barvy jazyku možno poznati zdravotní stav holuba. Je-li tento bílý, pak je to známka slabosti je-li však přes 1 cm jeho délky černý, je to známka nečisté krve, nebo chudokrevnosti. To postává přílišnou námahou, nebo zůstává-li holub dlouho uzavřen. Dlužno přix si však zapamatovati, že když je hrot jazyka modrý, je holub v největším ohni.

Nejlepší letouni se tímto mohou honositi.

Zdraví, ale málo ohniví holubi mají jazyk růžový.

K r k

Dokonalý krk je krátký, tlustý a tak silný, jak je jen možno. Holub, jehož krk je příliš dlouhý, nemůže býti dosti svalnatý a silný, a muž proto býti dosti odolným z čehož vyplývá, že holub ten není, schopen dosáhnouti vítězství.

Ti holubi, kteří mají příliš jemný krk, zůstávají v závodě pozadu, mají slabé svaly a nestačí svým druhům.

Nesmíme zapomínati, že krk je stejného významu jako nohy a křídla, důsledkem čehož musí býti silný, svalnatý a dokonalý. Má-li holub letěti a ustál dlouhé hodiny, případně celý den, tu trpí krk tak silně, jako nohy. Jen pozorujme, když letí skupiny holubů ze závodů, neusále krouží krkem v pravo a v levo, a ulatí ani netru bez takových pohybů. Klouby krční musí býti proto co nejsilnější: vždy posuzujeme sílu zvířat, ba i člověka podle krku.

N o h y

nohy dokonalého holuba musí zůstati v poměru k ostatnímu tělu, tudíž střední.

Předloktí musí býti co nejvíce svalnaté, ba tlusté a musí se k kolenu /patě/ nápadně stoňcovati. Od paty až k drápkům, musí býti nohy světle červené, středně silné a souměrné. Jak jsem již zmínil, jsou nohy velice důležitě pro let holuba. Za letu, musí holub nohy udržeti v vodorovné poloze pod trupem. Kledu důraz znovu na sílu nohou u holuba, neboť když tento je přinucen s dnouti během závodu, pak v líc časť jen pro unavu nohou. Má-li holuba s příliš silnou nožičkou, čímž krouží k tlači, musíme nožičku natříti oljím a zvolna kroužkem otáčeti a sedřiti vsáchnu přebytkovou kůži. toto se dobře

Toto se dobře osvědčilo, musí se však častěji opakovati. Stává se také často, že mezi kroužek a nohu se usadí z pole hodně bláta, to ztvdne, čímž brání vzbuzený tlak proudění krve do nohy. Zůstává-li tento stav delší dobu, noha holubu odumírá.

• p e ř e n í

Dokonalé opeření je jemné, hezky složené, měkké a co nejhustší. Držíme-li dobře opeřeného holuba v ruku, musíme mítí pocit, že držíme v ruce samet.

Při té příležitosti bych chtěl podotknouti, že uzavřený holub nemůže nikdy mítí tak měkké opeření, jako má holub volně létající, i kdyby pocházel z toho nejlepšího kmene. Přes to však může býti a zůstati dobrým chovným holubem.

K tomu připomínám toto:

Neztrácejte mnoho času a peněz přílišným uzavíráním chovného holuba. Je-li tento uzavřen přes rok, ztrácí svou orientační schopnost, nervovou sílu, sílu svalovou a objem vzdušných vaků. Pozbyl-li holub těchto vlastností, nemůže je zřejmě přenášeti na potomstvo. Zkušenost to jasně potvrdila. Máte-li proti tomu volně létajícího holuba, jehož peří není již té měkkości, ale je matné, lze z toho usouditi, že holubu něco schází na zdraví, že třeptá, že něco pozřel škodlivého, nebo že je příliš znaven namáhavým dlouhým letem, nebo že dobře nepropelichal a neměl dobrého ošetření.

D o k o n a l á h l a v a

Je střední síly, na temeni poněkud sploštělá. V krásném křivce splývá pak s krkem.

Čelo má býti hodně široké a vysoké s n patrnou vyvýšninou a má splývati bez propadlin s nozdrami zobáku v jedné přímce.

Oko má býti zářivé, položené vysoko v hlavě, blízko lebky. Pohled má směřovati do předu, poněkud k zemi. Zornička má býti položena v myšlené přímce tažené středem zobáku k temeni hlavy. To je žádoucí neboť všichni dobří holubi toto mají.

Kruhy oka musí dobře vynikati.

Oko hodnotného holuba se zdá býti větším, než u holuba obyčejného. Ať holuba pozorujeme z kterékoliv strany, vždy se na nás dívá, je to skoro komické.

Víčka jsou bílá, nebo šedá ne příliš masitá a obklopují oko dokonale. Široká víčka okružují znamenají, že holub se hodí pro dlouhé, nebo střední vzdálenosti.

U dokonalého holuba jsou okružítí jemná a úplně obklopují oko.

Zobák je jak jsem již řekl střední délky a souměrný. Černá holubička má obyčejně dvě malé vousy vespod dolní čelisti. Krk musí býti

Holub má ucho uloženo úplně v peří.

Holub, který má ucho z části viditelné, nesprávně opeřené, bývá pochybné hodnoty. Na holubníku i v koši vyluzuje zvuk "hu hu" je plachý a v žádném případě není tak přítulný, jako jeho druzi. Je to holub nedůvěřivý, tvrdohlavý a syčlavý. Podobný holub se má s holubníkem odstraniti, zvláště při přiletu holubů ze závodu, neboť sebe nepatrnější změna je příčinou, aby takový holub dal slyšeti své "hu hu". Tím se vrátivší holub zbytečně poleká a váhá jíti do běhaček i když již sedí na stupačce. Sedíme-li zcela klidně v holubníku, tu pozorujeme, co se kolem děje, uslyšíme-li "hu hu". Všichni holubi jsou pozorní a nasleouchají. Tato zlá vada se velice rozšiřuje a s těžší se dá vymýtiti.

Někdy jsem se pokoušel holuba této chybě odvyknouti, stala se vždy však ještě horší, až jsem musel holuba usmrtiti.

Pokoušel jsem se o to, že vždy když holub vyloudil tento zvuk, dostal slabou ránu po hlavě. Protože je holub mazaný, brzy porozuměl proč. Také si tenzlozvyk odvykl, ale jen na krátkou dobu.

M i m o ř á d n í c h o v n í h o l u b i .

Za takové vždy nutno považovati holuby dokonalé. Máme-li mítí v tom štěstí, musí mítí holub všechny řečené vlastnosti a podmínky.

Abychom vypěstovali dobrá holoubata, je třeba pářiti jedince sobě pokud možno hodně podobné. Dbejme však toho, aby holubice byla jemnější než holub.

Aby se odchoy mohl dobře usměrniti, je radne mítí tak veliký počet hnízdicích holubů, jako chovných. Takto je možno za rok od jedné páry odchovati i 8 párů holoubat.

Jakmile chovná pára je napářená a holubice snesla vajíčka, nechávají se tyte jimi vyseděti a také vyživiti holoubata.

Po přibližně 14ti dnech snese chovná pára druhá vajíčka, která se však podloží pod výchovnou páru pro tento úkol speciálně připravenou.

Po té necháme vychovávati od chovné páry první holoubata ještě několik dní, postaráme se však o to, abychom střídavě vzalina den holuba a pak holubici.

Jakmile jsou holoubata dospělá, rozdělí se chovná pára asi na 14 dní, nebo 3 týdny. Takto mají holuby nevyčerpáno ani snůškou, ani odchovem a obdržíme 2 páry holoubat od odpočatých holubů a 4 páry od chovných holubů za rok.

V době odloučení, musí však oba holubi létat denně alespoň hodinu. Ně však společně. Létají-li s jinými holuby, musí být tiho stejného pohlaví. Dáváme však jednu dobrou radu. Po 15 srpnu nenechávejte od žádného holuba již odchovávat.

Tankráte je již dosti pokročilá doba, dny jsou kratší, noci chladnější, slunce již tak nehořeje a holoubata již tolik neprosívají, jako z jara.

Je-li si nemyslíte, že získáte jméno tím, že necháte vyléti hodně holoubat, neboť za jedno přísloví praví: "Raději málo, než mnoho a špatného. Málo chovných a dobře sestavených párů dá Vám více, než spousta méněcenných rodičů.

Jou-li holoubata již dospělá a oddělená od rodičů, přichází nová starost, návak holoubat-usazení.

Mnohdy slyšíme naríkat holubáře, že se jim ztratí holoubata a to i taková, která nějaký čas ten den létala. Jiní naríkají, že mají hloupé holuby.

Poslední snad mohou mít pravdu, zvláště, jedná-li se o holuby pochybného původu. Ti kteří sestavovali chovné páry dle svých rad, jsou ztrátám holoubat sami viní.

Mnozí nadočkají chovatěle dávají holoubatům předčasnou volnost a nechají je létat dle libosti, aniž by dbali toho, zda holoubata mají již dosti síly k letu.

Návyk dle mého způsobu je téměř bezvadný, neboť ztráty na holoubatech nemám téměř žádné.

V první řadě, proč se holoubata ztrácejí. Proto, že holoubata ještě n mají dosti vyvinutou schopnost nalézt cestu zpět.

Proč tuto schopnost již nemají. Protože holoubě v tomto věku má ještě smysly tak nedokonalé, že nemohou sloužit.

Během období zrůstu vyvíjí se také smysly a je hlavní věcí vědět, kdy jsou smysly tak vyvinuté, aby sloužily holoubeti.

Orientační smysl je nejdůležitější a v určitém věku holoubeti chybí.

Zjistil jsem u holoubat již "na stráž" velké změny v oku. Právě v době těchto změn v oku jsou nejčastější ztráty holoubat.

V té době je orientační smysl dosti pochybný, kdy oko se mění a kdy se počnou tvořit kruhy v oku.

Je přirozené, že nastává obávaná, kdy tyto změny nastávají. Js m sto toto zodpovědět.

Nenechávejte holoubata nikdy volně na stráž. Sice nepatrnější změna je vydráždí k letu.

Zhotovte dosti volnou voliéru, do které mohou holoubata volně vletět. Jakmile mají druhou ocasní letku, je možno je pustit. Voliéru však neodstranujte se strachy.

Ve voliéře nechají malá dvířka, položená co nejnižší strážky, aby holoubě nebylo nuceno používat křídla při vyléti a vletu.

V období pelichání, je již slabost holoubat překonána a chovatěle má možnost použití různých jiných prostředků.

Orientační smysl je silnější, schopnost letu větší a holoubata znají také valice dobře své okolí a všechny věšední hlomy.

Dokud holoubata první ocasní pára sama navyhodila, verujte se tak učinit sami, prohledněme jednou ocas. Tento se dělí ve dvě stejné části. Šest per v levo, šest per v pravo.

Vytáhneme z každé strany druhé péro, počítáme ze středu, proto že tyto nejprve vypadají. Tato ztráta rýhovacích per má za následek přispívání pelichání, čímž holoubě urychluje současně vývin smyslu a může se dříve dle nich řídit. Pak holoubě snadno nalezne opět svůj domov, když se usmyslelo vzletnouti a vyzkouš si sílu svých křídel.

Budte ujištěni, že budete zcela spokojeni s výsledkem, když použijete tohoto prostředku a mých rad. Všechny jsou sepsány ve Vašem zájmu.

V následujících státech Vám dci objasní něco o stavbě chovného holubníku.

Chovný holubník.

má být jen prochovné a hnízdičí páry. Závodníci nemají v tomto holubníku býti, neboť mají jiný způsob oštrání.

Budníky mají býti velikosti 80 cm vysoké, 60 cm hluboké a 40 cm široké. Výška se dělí na dvě stejné části, tak že každá oddělení budou 40 cm vysoká. Horní část, ve které

Draty se kladou vodorovně, aby se zamrzlo klování holubů. V tomto oddělení se holubi páří. Skolená mřížka dělí budník na dvě oddělení, jinak se zvedne ke stropu.

Přední strana se uzavírá dvířky opětřenými dvěma závěrami, které se otevírají dovnitř. Tyto dvířka musí být průhledná, jejlépe také z drátu 5 mm.

Drátěné tyčky se staví svisle ve vzdálenosti 5 cm od sebe. Není radno voliti menší vzdálenost, neboť holub by si mohl poškoditi křídla. Tento budník slouží více pro uzavření holuba, zatím co holubice v dolnější části hnízdí.

Dolnější budník má rozměry 40 cm výška, 50 cm hloubka a 50 cm šířka. Tento budník, který slouží jen pro hnízdění, uzavírá se rovněž dvoukřídlovými dvířky, jedno oddělení má být průhledné, druhé c. l. ze dřeva. První vází tak, že se otevírá dovnitř. Dřevěný závěr který slouží jen pro čištění budníku a hnízda, se otevírá na v. nok.

Poloviční dřevěná přepážka musí být uzavřena po dobu chovného období, aby světlo neškodilo očím holubů.

Budníky musí být nahoře uzavřeny něčím průhledným, aby jiní holubi si nezvykli na nich s datí.

musím dbáti o to, aby staří holubi své holubata ne volali předčasně z hnízda. Jakmile se staří o holubata dosti nesterají, tyto rychle hubnou a dlouho pro to trpí. Mnohdy holubata již polichají, než zbytky tohoto zanedbání zcela vymizí.

Budníky mají státi co nejblíže podlahy, aby holubata mohla snadno vyjít a aby se zabránilo padání těchto z výšky. Tak se holubata včas naučí žrát a pít tam, kde staří a stávají se dříve samostatnými.

Budníky se mají až spon jednou za 8 dní vysypčti vápným práškem, což je dobré proti hmyzu.

Hmyz přechází na hnízdicích holuby a sužuje je, kdy tato mají kladně hnízdit. Budník má být také opatřen vrstvou písku, nebo hlíny asi 5 cm vysokou. Tato vrstva umožňuje holubům pohodlné s. z. a zabraňuje rozbití vajíček při snášení.

Proto, že je vrstva jamná, umožňuje správný vývin prsní kosti v správném směru. Často můžeme cítiti na hrudní kosti zekřivění, nebo prohloubení, což může vzniknouti již ze zrnka obilného na němž holubice sedelo. Tato vrstva má zůstat v hnízdě nejvýše 8 dní jinak trus zekřivá, nepříjemně zapáchá a škodí holubům i hnízdicím holubům.

Hnízdo již upotřebené musí být důkladně očištěno a desinfikováno.

N a p a j e č k a :

Do obchodu přichází již jestěji výrobky keramické. Jsou vš k prostř. dky, ze kterých se zhotovívá napejčků valice, lacině a c. l. Ze la jednoduše postavívá láhev s vodou vzhůru dnem a hrčkou do kávového šálku. Na zaklade fyzického zákona nastatč do nádoby více vody, než je třeba a to samočinně, bez pomoci chovat. la.

Tuto láhev postavívá do budničky, která je s jedné strany otevřená a kryta šikmou stříškou, aby holubi nemohli trus u vodu znečištiti. Napejčků postavívá na vhodné místo pokud možno proti vltou, aby holubice měli možnost ihned pít, jakmile samostatně počn. zobati.

Tak vidíme, zda je voda čistá a chovat. l. musí často vodu omevovat, neboť obsah láhve není valíky. Nikdo n smí zapomnouti se přesvědčiti, zda holubi mají vodu čistou a dostatek.

Během odchovu holubů, má se přidávat na 1 liter vody 2 kostky cukru, nebo kávová lžíce medu. Cukr je silicí prostředk pro kosti, l. d. se doporučuje pro čištění dýchacích cest. Pár dní nastává kol l. března a před touto dobou musí se holubník důkladně desinfikovat.

Doporučuji dvakrát denně podávat holubům od 1. l. na do počátku března čaj z tysanu, vičky a kůry ^{Guinquinové. Směs} lžíce na 1 liter vody se vaří po 5 min. Osladíme odvar lžíci medu, nebo 5-6 kostek cukru, necháme vysychnouti a přidáváme holubům k pití. Tento čaj čistí kr. v. a má vliv na polichání prachového parí. Druhý den se pak doporučuje dáti čistou vodu do níž jsme kápl. několik kapek jodu, jako profolakční prostředek.

K r m i v o :

Krmivo pro holuby není často dobře tříděno, lépe řečeno je nedostatečně sníženo. To přirozeně škodí zdraví holubů a následuje zklamání.

pamatujte si, že nikdy nesmíte přecházeti náhle z jednoho do druhého způsobu výživy a nesmíte krmné směsi rychle měnit. Přechod musí vždy trvat několik dní. Onen druh ~~xxx~~ zrní, který hodláme přidávat nebo ubírat, dávat se pozmenahlu ve větších neb menším množství, až dojdeme k správné směsi. Krmivo od počátku ledna do poloviny února má být 30 % obilí, 30 % j. mý oves, 30 % žito a 1 % lmeného semen.

Denní dávka na holuba je 25 gr, která se dává 2x za den. Příkrm se dává sekaná zelenina podle libosti a to: salát, kapusta, čekanka i obyčejná tráva.

V zimě, kdy stěží se shání zelenina, stačí strouhaný brambor, nebo mrkev.

O dpoloviny února do počátku března, doby párchí, máme přidávati do směsi velké zrno tak, že dostáváme směs, kterou krmíme až do počátku září, skládá se: 20 % bob, 20 % hrách, 20 % obilí, 10 % kukuřice, 5 % lněného semene, 5 % čerstvý chléb 5 %, kandysový cukr a 5 % zeleného semene.

Krmení 3 x denně do syta. Nedávejme však příliš krmiva a zamezme, aby zrno zůstávalo na podlaze ležeti. Takto uschováme holuby při chuti a tyto se dají snáze vycvičiti. Brzy se holubi naučí, že v určitou hodinu dostanou své krmivo a pak se s nimi může chovatel blíž stýkati.

Od 1. září do konce prosince dává se tato směs v hojné míře:

35 % bob, 20 % hrách, 10 % obilí, 10 % zeleného semene, 5 % konopného semene/semence 5% pohanky, 5 % lněného semene, čas od času čerstvý chléb s rybím tukem.

Za nápoj slouží odvar:

25 gr. truskavce na 1 litr vody s ovaří 25 min., osladí se 2-3 kostky cukru. Po zchlazenutí dáváme k pití všem holubům.

H i g i e n a o i p é č e o z d r a v í .

Chceme-li míti dobrý holubník, musíme tento postavit v první řadě ze suchého materiálu. Použijte třeba dřeva, nebo térové lapanky, nikdy však otěrnitu, neboť tento v zimě značně studí.

Vzduch a světlo musí, tak řečeno, plynouti do holubníku proudem, neboť holub spotřebuje za 12 hod. 1 krychl. m vzduchu pro udržení zdraví. Je-li proto v holubníku třeba 20 holubů, musí denně do holubníku vejíti alespoň 20 m³ vzduchu. Jinak by vzduch výpary z trusu a vlastním upotřebením se stal nedýchatečný, což by samozřejmě mělo špatný vliv na zdraví holoubů.

Musíme se dověsti pomoci s těmi prostředky, kterých máme po ruce. Je téměř nemyslitelné, abychom stavěli holubníky takových rozměrů, které by odpovídali kubatuře spotřebovaného vzduchu. Proto, že je všude otázka čerstvého vzduchu tak velké důležitosti, nesmíme nic opomenouti, nebo v tomto směru zanedbati. Holubník ať stojí bezprostředně pod a pod střechou. Tašky nesmí býti vymazány, nesmí se dáti neprodyšný strop, který by volným vstupem čerstvého vzduchu bránil.

Otvor nebo vlet slouží za ventilátor.

Zádný jiný otvor nesmí na holubníku býti. I klíčová dírka se má zavřítí. Jedině vlet a ventilace má sloužiti k proudění vzduchu.

S v ě t l o . Zdůrazňuj-li hodně vzduchu na holubníku, platí totéž v nastančené míře o světlo. V nutném případě vsadíme do střechy skloněné tašky, nebo vikýř, jimiž mohou světelné a sluneční paprsky vnikati v plné míře, holubník osvětliti a zahřívati.

Směr v letu. Pokud možno, má býti proti jihu postaven. Čím více uposlechnete mých rad, tím větší bude váš úspěch v chovu. Tam, kde to jinak najde, je možno položití vletu na jiho-západ.

Může-li slunce osvětlovati holubník po dlouhou dobu, ohřeje tento a udrží v suchu.

Takto se vystřiháme mnoha chorob, jako rýmy, zánětů kloubů a pod., které to choroby mají svůj původ ve vlhkém holubníku.

Na holubníku musí po celý rok býti nádoba s pískem, starou omítkou a solí /grit/.

Musí se dbáti, aby grit nebyl znečištěn trusem, což by více škodilo, než prospělo.

Č i s t ě n í : Dobrý chovatel najde nikdy na holubník, aniž by vzal sebou nářadí na čištění. Za několik minut je všechno čisté, když se čistí denně, nebo i vícekrát za den. Takto se zničí všichni hmyz, který trápí holuby a mikroby se nemohou množiti.

Z v l á š t n í p é č e pro jednoleté, chovné a mladé holuby:

Tito musí býti ošetřováni, jak již dříve řečeno. Doporučuji podávati starým holubům, jakmile se jim vylihla holoubátka, dvakrát za den malé drobky chleba, nejlépe černého, které rému v Belgii říkám kónský. Takto dostanou holoubátka potravy nadbytek, jsou včas nakrmena a staří se mohou věnovati letu kol holubníku, zatím co holoubata se odávají rannímu spánku.

Hnízdicí misky musí býti v náležitém pořádku, aby do nich nemohl hmyz, což by škodilo na zdraví holoubat.

Pozorujeme-li, že některé holoubě se nedostatečně vyvíjí, nebo stále píská, ač je nakrmeno, neotálejme a toto ihned utratme.

Zdravotní podmínky

1. Umístění holubníku
2. Stavební hmoty
3. Vyhlídková věž a směr vletu a výletu
4. Stavba se zřetelom k přívodu čerstvého vzduchu
5. Světlo v holubníku
6. Cistění
7. Desinfekce

1. umístění holubníka

Pohodlý přilet holubů za závodu se navracějících je důležitým činitelem, ale třeba pamatovati též na to, že chovatel má svůj holubník pohodlně dosáhnouti. Podle mého názoru pokládám stodolu za nejvýhodnější, nebo sýpku, když je možno tuto k tomu účelu použiti. Má-li však někdo místočko u domu, pak bych mu radil použití tohoto, neboť mám za to, že bude odpovídati všem požadavkům.

Holubník zastrčený někde v koutě, bez světla a vzduchu, v blízkosti stáje, nad kovárnou a pod., kam nemůže slunce je velice nebezpečný pro holuby škodlivý a má velký vliv na zdravý holubů.

2. stavební hmoty

Najlepším stavebním materiálem, kterého lze použiti k stavbě samostatně stojícího holubníku je vnější stěny z sternitu, vnitřní z překližek, což se přibijí na soupovou kase kostru 7X 8 cm. Jako výplň možno n-jlépe použití nehašený vápený prach.

Tak se nemusíme obávat žádné vlhkosti, teplota v zimě i v létě zůstává poměrně stejná a je také vyloučeno nebezpečí, že by se usadil do podobného holubníku hmyz.

Vnitřní stěny možno také zbudovati z prken /lódovak/, l. panky neb z umělých ploten, které přicházejí do obchodu pod názvem "Belgia" a jsou zhotoveny z křídý, vápna a sádry. Nejsou příliš pevné, zato lehké a suché. Lze je obdržeti v libovolné velikosti a dají se snadno vyměňovati. Jsou to vesměs velice vhodné stavební hmoty a nepřitahují vlhkost. Holubníky vybavené uvnitř z betonu, sternitu nebo drátu, je dlužno zavrhnouti.

3. směr

Jak jsem již řekl, je holubník samostatně stojící nebo umístěný n sýpce, nejvhodnějším. Chceme-li docíliti úspěchu, musíme uposlechnouti těchto rad.

Vlet má býti umístěn pokud možno na jih. Tam, kde to není možné, pak na jiho-východ. Směr jiho-východní není špatný, ale chovatel musí býti pak vědom toho, že holoubata potřebují více času k svému vývoji, než kdyby byl postaven vlet k jihu.

Rovněž ti chovatelé, jejichž vlety stojí v jinou stranu, ztěžují dobítí podobných úspěchů, jako chovatelům, jejichž vlety jsou obráceny k jihu.

Tento směr má své výhody z různých důvodů:

1/ k jihu obrácený holubník dostává první paprsky sluneční, které jej ohřívají, vysušují a osvětlují. Slunce je pak nejlepším d. infekčním prostředkem holubů a holubníku.

2/ tento směr je mimo dasah bouří, větrů a dešťů jsou to činitelé způsobující náhlé ochlazení holubníku. Zvláště pak chrání před severními větry.

3/ je to směr o kterém chovatelé málo ví, že umožňuje nejlepší výchoy holoubat.

Mé mnoholété zkušenosti vždy dokázaly, že všechny poznatky, které jsem uvařejnil v I. dílu o zařízení chovného holubníku, jsou velké důležitosti. Takto je možno dobře své holuby uchrániti před rýmou r vmou a obrnou křídel.

4. ventilace.

Stavíme-li holubník, nikdy nemáme nechat ventilaci bez povšimnutí. V nové době se utvořil spolek, který se výhradně specialisoval na moderní výstavbu stájí. Tento spolek kladl zvláště důraz na správnou ventilaci. Neomáme přehlížeti onu skutečnost, že holub na potřebuje snad více zdravého vzduchu, než kterýkoliv jiný pták, neboť bývá často zavírán v koších a je vystavován značnému nebezpečí nákazy.

Důsledkem toho musí míti holub na holubníku tím více čerstvého vzduchu, jako náhradu za nedostatečný vzduch v koších.

Zdravotní podmínky

1. Umístění holubníku
2. Stavobní hmoty
3. Vyhlídková věž a směr vletu a výletu
4. Stavba se zřetelem k přívodu čerstvého vzduchu
5. Světlo v holubníku
6. Čistění
7. Desinfekce

1. umístění holubníka

Pohodlý přilet holubů ze závodu se navracajících je důležitým činitelem, ale třeba pamatovati též na to, že chovatel má svůj holubník pohodlně dosáhnouti. Podle mého názoru pokládám stodolu za nejvýhodnější, nebo sýpku, když je možno tuto k tomu účelu použít. Má-li však někdo místočko u domu, pak bych mu radil použití tohoto, neboť mám za to, že bude odpovídati všem požadavkům.

Holubník zastrčený někde v koutě, bez světla a vzduchu, v blízkosti stáje, nad kovárnu a pod, kam nemůže slunce je velice nebezpečný pro holuby škodlivý a má velký vliv na zdraví holubů.

2. stavobní hmoty

Nejllepším stavobním materiálem, kterého lze použít k stavbě samostatně stojícího holubníku je vnější stěny z eternitu, vnitřní z překližek, což se přibijí na soupovou kme kostru 7X 8 cm. Jako výplň možno nejlepší použítí nahašený vápený prach.

Tak se nemusíme obávat žádné vlhkosti, teplota v zimě i v létě zůstává poměrně stejná a je také vyloučeno nebezpečí, že by se usadil do podobného holubníku hmyz.

Vnitřní stěny možno také zbudovati z prken /lódovak/, lepenky neb z umělých ploten, které přicházejí do obchodu pod názvem "Belgia" a jsou zhotoveny z křídý, vápna a sádry. Nejsou příliš pevné, zato lehké a suché. Lze je obdržeti v libovolné velikosti a dají se snadno vyměňovati. Jsou to vesměs velice vhodné stavobní hmoty a nepřitahují vlhkost. Holubníky vybavené uvnitř z betonu, eternitu nebo drátu, je dlužno zavrhnouti.

3. směr

Jak jsem již řekl, holubník samostatně stojící nebo umístěný na sýpce, nejvhodnějším. Chceme-li docílit úspěchu, musíme uposlechnouti těchto rad.

Vlet má být umístěn pokud možno na jih. Tam, kde to není možné, pak na jiho-východ.

Směr jiho-východní není špatný, ale chovatel musí být vědom toho, že holoubata potřebují více času k svému vývoji, než kdyby byl postaven vlet k jihu.

Rovněž ti chovatelé, jejichž vlety stojí v jinou stranu, ztěžují dobítí podobných úspěchů, jako chovatelům, jejichž vlety jsou obráceny k jihu.

Tento směr má své výhody z různých důvodů:

1/ k jihu obrácený holubník dostává první paprsky sluneční, které jej ohřívají, vysušují a osvětlují. Slunce je pak nejlepším desinfekčním prostředkem holubů a holubníku.

2/ tento směr je mimo dosah bouří, větrů a dešťů jsou to činitelé způsobující náhlé ochlazení holubníku. Zvláště pak chrání před severními větry.

3/ je to směr o kterém chovatelé málo ví, že umožňuje nejlepší výchov holoubat.

Mé mnoholeté zkušenosti vždy dokázaly, že všechny poznatky, které jsem uveřejnil v I. dílu o zařízení chovného holubníku, jsou velké důležitosti. Takto je možno dobře své holuby uchrániti před rýmou rvmou a obrnou křídel.

4. ventilace

Stavíme-li holubník, nikdy nemáme nechat ventilaci bez povšimnutí. V nové době se utvořil spolek, který se výhradně specialisoval na moderní výstavbu stájí. Tento spolek kladl zvláště důraz na správnou ventilaci. Nesmíme přehlížeti onu skutečnost, že holub potřebuje snad více zdravého vzduchu, než kterýkoliv jiný pták, neboť bývá často zavírán v koších a je vystavován značnému nebezpečí nákazy.

Důsledkem toho musí mít holub na holubníku tím více čerstvého vzduchu, jako náhradu za nedostatečný vzduch v koších.

Také nesmíme zapomenouti, že zdravotní stav celého osazenstva holubníku může být odvislý od vzduchu, který holubi musí vdechovat. Dobře stavěný holubník má přívod vzduchu jen po jedné straně, a to vstetm a otvorem umístěným přímo nad tímto. V celém holubníku smí být tudíž toliko dva otvory. Levá, pravá i zadní stěna musí být izolována. Také klíčová dírka má být uzavřená. Nejlepší střecha pro holubník je střecha tašková, nikoliv vymazaná. Touto proudí dostatek čerstvého vzduch, podle libosti. Jeden holubník spotřebuje denně 1 m³ vzduchu. Obvykle bývají holubníky příliš malé v poměru k chovaným zvířatům. Taková tašková střecha je sama o sobě výborným ventilátorem. Holubník s neprodyšným stropem, důsledek toho s omezenou ventilací přináší jen žal a starosti.

5. Světlo :

Ze zdravotních důvodů musí být holubník stavěn tak, že světlo do něho může padat pravidelně a v nadbytečném množství. V nutných případech vsazujeme do střechy skleněné tašky nebo vikýř, aby slunce a světlo mohlo padat do holubníku shora, což velice blahodárně působí na zdraví holubů. Srovnávejme jednou pokoj plně osvětlený s pokojem temným. První je jistě mnohem příjemnější a zdravější. Slunce zahřívá prostor do kterého padá svými ultrafialovými paprsky a zpřijemňuje pobyt v místnosti. Slunce omezuje ve velkém rozsahu šíření nákazy. Proto bývá neúspěšně osvětlený holubník plněním různých chorob a v temném holubníku nikdy nemohou holubi prospívat tak, jako v holubníku prosvětleném.

6. Čistota :

Holubník se vším příslušenstvím musí být denně čistěn a aspoň dvakrát do roka desinfikován. Dobrý chovatel, jemuž záleží na úspěchu závodním, nikdy nekrmí, aniž by předem vyčistil holubník. To opakuje před každým krměním. Pokud je zaměstnán čistěním, musí dát napáječku za dvéře, aby se do vody nenaprásilo. Nečekejte, jak se velice často stává, až je na podlaze dva i více cm. trusu, než započneme s čistěním. Trus, který rychle zahřívá, vydává výpary, které škodí v první řadě zraku a znečišťuje plíce holubů. Nezapomínejme, že trus a výměšky chorého holuba jsou plny choroboplodných zárodků a mohou takto rozšiřovat nákazu přímo epidemicky. Holub, který se nakazil v kosi nebo na závodním letu, nemusí být sám nemocen, ale je schopný šířit kol sebe nákazu. Je nositelem choroboplodných zárodků. Vadně ošetřovaní holubi jsou nua ni vdechovatí nakažený vzduch a tím se dříve nebo později nakazí.

7. Desinfekce :

Období důkladné desinfekce spadá zpravidla do doby přes páření a po skončení závodů a jistě ne bez příčiny. Hodláme-li holubník řádně desinfikovat, musíme předně odstranit všechny holuby. Dáme je do nějakého jiného oddělení, nebo do závodního koše. Potom vše rozděláme, tak, že na holubníku zůstanou jen jeho čtyři stěny. Všechno řádně vymyjeme, když jsme předem vysádrovali všechny škvíry a díry. Po té vše navápníme, nevynocháme žádný kout, ani budník a sedačky. Nejlepší desinfekční prostředek, který mohu doporučit, je směs hustého vápna do kterého jsme přimísili 1 kg kuchynské soli, 1/4 kg. kreolína, 1/4 kg mazlavého mýdla, 1/2 l. petroleje, 1/4 l. terpentýnu, 5 g formalínu a 5 g mentholu. Obdržíme přibližně kbelík této směsi. Holubník můžeme touto směsí vyběliti / natřiti / a doujme, aby přišla desinfekce do všech koutů. Po té necháme holubník 48 hod. schnouti při dobrém větrání. Teprve pak dáme holubi opět do holubníku. Chovatel, který se řídí dle těchto rad v každém případě přijde na své a ušetří sobě mnohé starosti. Propuka-li na holubníku některá infekční choroba, tu je nutno okamžitě holubník desinfikovat. Máme-li na mysli vymýtiti všechny choroboplodné zárodky ze všech koutečků a spár, tu je žádoucí, ne-li nutno, holubník vykouriti nějakým dusivým plynem. Za tím účelem musíme předně utěsniti všechna okna, dvéře, spáry a pod., aby žádný plyn nemohl uniknouti. K tomu se dobře hodí hadry a pytle. Pak dáme do starého kotlíku jisté množství síry /50g na kubický metr./ . Síru polijeme trochu líhu. Nádobku položíme na cihly nebo kameny, aby žárom nezpůsobil požár. Pak zanítíme líh a rychle se vzdálíme z místnosti, když jsme za sebou dobře uzavřeli dvéře. Plyn vniká do sebe menších skulin, které jsme minuli štětce, a kdo se může ukrýti hmyz i choroboplodné zárodky. Za několik hodin otevřeme dvéře i okna a důkladně větráme. Netřeba snad připomínati, že je nutno předem odstraniti všechny holuby z holubníku.

V Š E O B E C N Ě vlastností bezvadného H O L U B N Í K Ů !

Správný holubník musí mít všechny myslitelné vlastnosti a přepychové pohodlí, v první řadě pro chovatele samotného, který musí o holuby pečovat a v druhé řadě pro holuby samotné.

Neami chyběti:

1. dobrý příchod k holubníku,
2. Holubník má být opatřen vyhlídkovou věžičkou,
3. střechu s mírným sklonem a to dobrá střecha,
4. zamezení veškerého nebezpečí, které číhá v okolí holubníku.

1. příchod k holubníku:

Příchod má být co nejpohodlnější, nejlépe pevné schody, které mají vodorovné našlapování. Schody mají být opatřeny zábradlím, aby se zamezilo možným úrazům, když rychle spěcháme na holubník, nebo když jsou v zimě schody zasněženy. Samozřejmě, že se to týká v první radě volně stojícího holubníku v zahradě. Počlaha musí být pevná a nemá v ní být žádných mezer, nebo děr. Dvěře musí být alespoň 75 cm široké a dostatečně vysoké. Je třeba dát do určité výše tabulka z modrého skla, aby chovatel mohl dobře pozorovatí počínání holubů a sám aby nebyl vidět. Chovatel je pak sám zodpovědný za ztráty a nehody, když příchod není dosti pohodlný.

2. Vyhlídková věž:

Každý chovatel má pozorovatí vše, co se děje na holubníku i mámo. Vyhlídková věžička je proto nadmíru nutná pro chovatele. Kdo má dosti místa, ať si věžičku vystaví takovou v níž by mohl pohodlně sedět sám, případně i s několika chovateli. Vlastní prostora má pojmuti 4 osoby. Věžičku můžeme přirovnati k malému domečku který ůní nad střechu holubníku. Má být zhotovena ze dřeva, nebo železa. Okna musí být na všechny strany, jež se dají podle libosti otevřít a zavřít. Každé toto okno musí mít modré sklo. Tím chovatel vidí vše, co se děje venku a sám není viděn. Při závodech má tu radost, že již z dálky může pozorovatí přikot svých holubů. Máme-li mezi závodníky, některého náladového holuba, který po přiletu zůstává ještě nějaký čas na střeše, pak jej včas spatříme. Vidíme-li tohoto holuba přilétnou, vypustíme z okna k tomu úceku cvičeného jiného holuba, který vletá ihned do holubníku a zláká i závodníka. Holuba vypouštíme z tohoto okna, kterým vidíme na vlet. Při špatném počasí jsme ve věžičce dobře schováni a přece na stráží a zabranujeme tím případné ztrátě na sázkách. Jakou má chovatel radost, může-li své závodníky pozorovatí při denním evičném letu, jakou pak má radost v době závodu a jaké též má výhody, které mu později vynahradí jistě stavební náklad této věžičky. Taká při usazování holoubat, nebo holubů starých, dělá věžička dobrou službu a chovatel může včas zaříditi různá opatření, aby se holoubata neztratila. Než holuby vypustíme k volnému letu, máme se zvěžičky přesvědčiti zda v blízkosti není nějaký dravec, kočka a vůbec něco, čeho by se mohli holubů polekatí. Není třeba připomínati, že vhod do věžičky musí být také dosti pohodlný. Nic v této věci nenechámej poloviční. Je-li k věžičce přístup schody, mají tyto být stabilní, opatřeny zábradlím a s vodorovnými stupni. Stává se, že mnohý holub nepohodlně vchází do holubníku ze závodu. Sta Věžička má být proto tak stavěna, aby s této bylo dobře vidětí i do holubníku. Může se státí, že snad každý chovatel nemůže disponovatí takovým místem, jaké mám já na mysli. V tom případě může být věžička menší, okna kol dokola z modrého skla však musí bezpodmínečně zůstatí a dobrý příchod také.

3. Střechy:

Jsou rozmanité střechy, žel však jen některé se hodí pro dobrý holubník. Střechy, kterou bych nejraději viděl u všech chovatelů, má být z tašek nepodmazaných, protože tato dává možnost proudění vzduchu a přece dobře kryje. Také taková střecha je dobře dosažitelná, chceme-li provéstí nějakou změnu, nebo máme-li provéstí některou opravu. Břidlice, eternit, plech, beton nebo asfalt mají vždy nějaké třikosti a nevýhody pro chovatele v holubářství. Břidlicová střecha musí být podlož na prkny, kterými se zabranuje vzduchovému proudění a vnikání slunečních paprsků do holubníku. To samé platí i o eternitu. Střecha z pozinkovaného plachu je velice nezdravá. V létě je v holubníku jako ve výhni zmalatnuje holuby a brzdí ventilaci. V zimě je vlhkou a zavínuje nemoci holubů. Asfaltová střecha musí být rovněž ze spod podložena prkny, musí se alespoň jednou za rok natíratí dehtem či asfaltem. Po tuto dobu a než nátěr uschne, musí zůstatí holubi zavřeni. Uzavření v podobném případě možno jen doporučití, neboť holubů si ušpiní dehtem peří a lotky. Mnohdy zůstanou dokonce v dehtu za nohy přilepány. Betonovou střechu je nutno zcela zavrhnoutí, neboť je vždy vlhká a napropouští ani světlo, ani sluneční paprsky. Střecha musí být opatřena skloněnými taškami, nebo vykiřem a to co nejbliže okapu. Na budníky nedáváme skleněné tašky ani výlet či vykiř. Tyto vykiře mají zůstatí ve dne v noci asi 6cm pootvěřené, aby opotřebovaný vzduch moh unikati a čerstvý by měl přístup. Je dobře na vykiři upevnití voliérku, jen tak velikou

abychom v ní mohli pohodlně chytiti do ruky holuba. Tao klička nám výborně poslouží při usazování holoubat. Je možno holuba dáti na několik hodin denně do této voliérky. Vidí střechu a celé okolí. Také se může výborně upotřebiti, když máme dobrého závodníka, který nerad vchází do holubníka. Během pojednání podrobněji ve čtvrtém díle. Okapy jsou zhotovovány z pozinkované plochy. Proto, že zinek působí jedovatě, má se chovatel přesvědčiti, zda po dešti nezůstala v okapě voda, kterou by holuby mohly pít. Jsou chovatelé, kteří této vody používají za lázeň pro holuby. Od toho však zrazují. Je-li holubník umístěn v boku stěny, je nutno do této prodlábatá otvor, 10 - 15 cm v průměru, který by sloužil za ventilaci. Otvor má být přímo nad vletem a ventilační trubice může přecházeti až 1 m nad střechu. Otvor má být se shora pokryt kovovou stříškou, aby do trubice nepršelo a podlaha nenavlhla. Je-li umístěn vlet do holubníku na střeše, pak je nutné pod ním udělati otvor 30 - 35 cm, který z vnější strany opatřeno je plotivem, zavěsně pak oknem, které se dá otvírati dovnitř. Toto okénko udržuje stál holubník v suchu a slouží zároveň za ventilátor. Musíme-li dáti opravovati střechu, pak použijeme cementu pro oprava. Obyčejná malta první rok odprýskává, holubi ji se-zobávají a tak se pozvolna, ale jistě otravují. Po skončených opravách na střeše, máme nechati holuby alespon dva dny uzavřené a vůbec máme zamčiti tomu, aby omítka na střeše ozobávali.

4. Nebezpečí v okolí:

Největším nebezpečím pro naše holuby jsou komíny krbů domácích, dílen a podobně, jsou-li v téže výši jako holubník. Plyny které se plazí po střeše otravují holuby. Jankilo vaně vítr směrem k holubníku, je tento plný plynu, což přivolává chorobu všech holubů. Proti tomu neznám jiného prostředku, než buď postaviti holubník mimo dosah kouřových plynů, nebo zvýšiti komín značně nad úroveň holubníku. Z důvodu opatrnosti^u nich doporučuji nahore opatřiti komín mřížkou, aby snad holubi nespadli do komínu. Máte-li v blízkosti holubníku telefonní, nebo jiné vedení, doporučuji k tomuto drátu napnouti ještě jeden drát, na němž jsou navlečeny korkové zátky nebo jiné viditelné předměty, aby tyto překážky se staly nápadnými. Holub, který narazí na dráty často utrpí takové zranění, že sotva může dostihnouti holubníku. Také je zapotřebi chrániti holubník přímo před vniknutím škodné a to vhodným drátěným plotivem a pod.

5. Vnitřní zařízení holubníku.

V předchozím článku jsem se zmínil o zevnějšku holubníku a jeho okolí, způsobu stavby, jakož o vhodném a méněvhodném stavebním materiálu, prostě jedním slovem, co má být a čeho se má vystríhati.

/ Zdravotní podmínky: /

Prostor - VELIKOST holubníku dle způsobu závodů /hry/.

Je třeba upozorniti na to, jaké prostory se má použiti, má-li chovatel dosti vhodného místa. Tam, kde tomu tak není, musí se chovatel omeziti. Ten, který však chce míti úspěch, ať pozorně přečte tyto řádky a ať se pokud možno dle těchto řídí.

Pro uklidnění uvádím jako prvé, že holubník nemá být příliš veliký, jinak se holubi stávají plachými, ač má být s chovatelem velice spráten. Je snad ještě něco horšího než divoci, neukáznění a nevycevičení holubi? Tito musí být bezpodmínečně velice krbbé si, má-li chovatel s nimi úspěšně pracovati.

Toto by byly prostorové míry vhodné jak pro chovatele, tak pro jeho holuby:

1. délka 2,50 - 3 m.
2. šířka 1,25 m od jedné stěny budníku měřeno.
3. výška 1.80 m nejvýše 1.90m.

Chováme-li jen omezený počet holubů, pak délku zkrátíme.

Vlet a výlet:

Vlet má být se nejpohodlnější, zařízen v každém holubníku. V žádném případě nesmí být nic opomenuto k zajištění bezvadného vletu a vše v okolí musí být odstraněno, co by způsobilo, že holubi by se zdráhali jíti do vletu, nebo co by je zastráovalo. Holubi musí mít jíti rádi do vletu a tento má být zařízen co nejvhodněji podle způsobu závodního systému /hry/.

Mnohdy jsou ohromné zordily při srovnání vletu u různých holubníků. Holubník, kde se provozuje metoda vdovství, musí mít vlet značně větší, hlavně do šířky, než holubník určený pro chov.

Rychlostní holubník má být opatřen tolika vlety, kolik závodících párů chovatel má.

To by tak byly pokyny zařízení vletů, podle způsobu hry se kterou hodlá chovatel počítati.

B u d n í k y :

Budníky musí býti zhotoveny vždy z dobře vyhoblovaného dřeva, bez spar a musí se dáti zcela rozobratí.

Rozměry budníků jsou různé a řídí se podle účelu na který chovatel počítá. Také je od toho odvislý způsob uzávěru, postavení a užívání. V závodním oddělení mají býti budníky položeny značně vysoko od podlahy a až po strop pobity latovím, aby holub se závodů přilétlý neměl možnost se posaditi na budník a takto přemarniti značnou dobu. Pod budníky a za latovím má býti rozprostřena vrstva 5 až 6 cm vysoká z vápenného prachu, která jednak udržuje holubník v suchu a ničí všechny mikroby, které se snad do holubníku donesou. V oddělení chovném je nejlépe stavěti budníky na zem.

K r m í t k a /nádoby pro krmivo/.

Krmivo má býti podáváno holubům vždy v nádobkách.

V době závodů má každý holub svou dávku krmiva do budníku a to v menší hlíněné nádobce. Tak může chovatel regulovati směs pro každého holuba zvlášť, podle toho, jak jej chce chovatel přivesti do formy.

V mé přednášce o krmivu pak sdělím jakou směsí je nejlépe krmiti v tom kterém časovém období a jakou směsí nutno krmiti, abychom dosáhli vytčeného cíle. V době klidu možno holuby krmiti společně, nejlépe na krmném stole, je to jednoduché prkno, kol dokola opatřené 2cm vysokou lištou, aby zrní nepadalo. Aby holuby klidně zobali má býti prkno tak dlouhé, by na každého holuba připadalo 5cm délky. Nedoporučuji žádnou nádobu se stříškou a přepážkami, ale docela jednoduchou s lištou ~~z kovu~~ proto, že tato má v každém směru své přednosti. Dá se v prvé řadě snadno vyčistiti a holubi když byli v koši, nebudou se báti nikdy zobati v přítomnosti holubů ostatních. Holub, který je zvyklý žráti sám, obyčejně se bojí zobati mezi větším množstvím holubů, kdy bývá jinými znepokojován a rušen. Podobný holub se uchýlí do kouta koše a zůstává hladovým.

N a p á j e č k y :

Do obchodu přichází spousta různých druhů napáječek, ale všechny mají své vady. Jedny škodí zdraví holubů, jiné se dají těžko čistiti a zůstávají proto nečisté. Nejraději bych všude viděl tu nejlacinější napáječku: obyčejnou čistou litrovou láhev. Postavíme tuto láhev vzhůru dnem do nádoby, upevníme na dřevěné nebo železně kostře, nahoře ji opatříme dřevěnou stříškou, aby si nemohli na ni holubi sedati a trusem vodu znečistovati. Napáječka má státi blízko vchodu a to z různých důvodů: v prvé řadě bývá voda průvanem ochlazována, za druhé se dá snadno zjistiti zda je v napáječce dosti vody a za třetí nutí to holubi, kteří přišli ze závodu k rychlému vletu do holubníku, neboť každý holub, který přiletí z větší túra je žízňavý. Takto je chovatel také nucen denně i častěji doplňovati vodu a vidí vždy ještě jaká zásoba vody v nádobce je. Jeden l. vody je dostačující pro jedno oddělení, není-li holubník příliš teplý a holuby přeplněný. V době veder a odchovu holoubat je nutno věnovati napáječkám zvýšenou péči. Jakmile holubi krmí, pijí strašně mnoho. Napáječky s pozinkovaného plechu jsou velice nebezpečné. Zinek se působením vody a vzduchu rozpouští, kysličuje a působí prudce jedovatě. Jiné napáječky se dají těžko čistiti. Jen si pomysleme, že jsou napáječky o obsahu 5 - 6 l. Tyto se dříve nečistí, až se mění obsah vody. Je pak vyloučeno, aby holubi nepolkli také části prachu a řas, které se letem zvíří a z části usazují i do vody. Stává se, že již při vejíti do holubníku pocítíte zápach vycházející z napáječky, a není třeba zjišťovati zda se v ní nachází čerstvá či zkažená voda. Napáječky hlíněné a ze skla ulité jsou ještě nejvýhodnější. Je však třeba s nimi opatrně zacházeti a je denně vyplachovati.

K o u p a c í . . . n á č i n í :

Koupeľ je jak pro všechny živé tvory, tak i pro holuby polovičným jídlem. Když holub žere a pije, musí míti i svou koupeľ. Musíme k tomu holubu dáti příležitost nejen ze zdravotních důvodů, ale také z hlediska závodů. Jsou koupací vaničky hlíněné, železné, zinkové a jiné od kterých však zrazují, zvláště však od zinkových, které brzo odprýskají. Takový zinek se ve vodě rozpustí a tvoří jed v pravém slovy smyslu. Totéž platí i o vaničce železné, ač již ne v tak veliké míře. Hlíněné vaničky mají také své vady, ač již nejsou zdraví nebezpečné. Jsou holuby, kteří skočí ihned do vaničky, jiní by tak rádi učinili, ale netroufají si, někteří zase koupeľ namilují a postaví

so dosti daleko od vaničky s rostaženými křídly, aby na ně přece jon, ale jen málo stríkal. Nejúčelnější je obyčejné vědro. Uposlochnete-li mé rady, můžete být jisti že všechny vaše holubi se vykoupou. Voda na koupání má být vlažná, asi teplotury holuba. Na starý pytel, nebo klobec postavíme vědro s vodou, aby nobylo nastříkáno přímo na zem a holubník zůstal čistý. Vezmeme holuba do ruky, dáme při tom pozor na opeření. Holuba ponoříme do vody tak, aby z vody vyčnívala jen hlava. Ve vodě jej držíme asi po dobu 45 vteřin. Aby voda vnikla až k pokožce, rozděláme prsty pečlivě na prsou, břichu, pod křídly i na kostrči. Na těch místech se nachází prachové peří a to se musí zvláště dobře propláchnouti. Prachové peří je to, které může způsobiti holubu bolesti a tak brzdit jeho let. Po koupeli doporučuji zavřít holubník, aby holubi nebyli vystaveni průvanu a nenachladili se. Po koupeli, jakmile holubi ochli, musí prodělati delší let kolem holubníku, aby se trochu zahřáli. Tím se také uvolní vadná pera, prachové peří a lupy kůže, které vypadnou. V době závodů musíme holubi koupati v pondělí, nebo později až se vrátí ze závodu. Holub určený pro závod nesmí jíti do koupale den před závodem. Do vody přidáme hrst kuchyňské soli, která blahodárně působí na holuby a zahání všechen hmyz, vyvolává pocení / je dokázáno, že holub se nepotí / což je ochranou proti mrtvici a ucpaní krevního oběhu. Holub, který má být vsazen na dlouhou trať, má být den před tím dobře vykoupán. V době pelichání, kdy holubi odpočívají, mají být 2x týdně koupani. Dáváme-li vizího holuba do holubníku, doporučuje se tohoto napřed dobře vykoupati. Když snad byl dřívějším pánem zle ošetřován, mohl by nám holubník zakrátko zaneřádit. Jakmile holoubě nemůže pozbyti svých prvních ocasních per, je radno jej podrobiti koupeli, to obyčejně pomůže. Taktéž to pomůže když z neznámé příčiny ustalo pelichání. Častěji opakovaná vlažná lázeň jest nejlepším lékem proti obrně a ochablosti křídel. Chcete-li vyzkoušeti síly a blahodárný účinek koupele, vykoupjte letu zhalého holuba, který se vrátil z namáhavého letu a budete překvapeni, jak rychle se zotaví a bude opět letu schopný.

S e d a č k y :

Jakmile skončí závodní sezona, moží chovatelé odstraniti budníky z holubníku a nahradit je sedačkami po dobu trvání odpočinku. Je to naprosto chybné. Není žádné sedačky, která by neměla závady. Holubi zůškávají tím vadné držení těla, znetvořují si hrudní kost, způsobují rvanice, vzájemně se zraní, pokazí si křídla a vůbec se unavují. Jakmile je po závodech, doporučuji budníky odstraniti a nahraditi je dřevěnými bloky, které jsou popsány v oddílu III, "Vnitřní zařízení holubníku". Podobně postupujeme v době pelichání a v zimě. Jakmile jste odstranili budníky, nutno vyběliti holubník, budníky umýti, navápniti a uložití vše na chladné místo, kde naprší, ale v zimě hodně mrzne, aby budníky řádně promrzly. Takto necháme vše uloženo až do příštího hnízdění.

H n í z d a :

V obchodě lze dostati hnízd, hliněná, různých velikostí a různých tvarů. Jedny mají ve dně otvory, jiné zase ne. První nutno zavrhnouti proto, že v dírách se udržuje nečistota a hmyz a odtud napadá v noci hořobátka. Podobná hnízda se nehodí ani pro chovné, ani pro závodní poštovní holubi. Má-li snad některý chovatel podobná hnízda nemají je zahazovati, ale prostě díry zalépi sádrou. Pro odchov holoubat máme použiti velkých hnízd, ale bez děr. Spodní vnější strana hnízda má být dobře potřena terem, který necháme řádně uschnouti, než hnízdo použijeme. Pod mísku má se rozprostříti silná vrstva vápeného prachu, který jednak udržuje hnízdo suchým a usmrcuje všechny choroboplodné zárodky, které snad vznikají v rozkládajícím se trusu. Térový nátěr je současně dobrým desinfekčním prostředkem a hmyz se mu vyhýbá. Po dobu hnízdění má být v hnízdě vrstva hlíny, nebo jemného suchého písku, aby holubice nepotloukla vejce při snášení, nebo při obracení. V holubníku, kde se provozuje vdovství nemůže za těchto podmínek se zahnízditi hmyz a nemůže také sužovati holuby, kteří potřebují naprostý klid. Nenechámejme také nikdy povalovati holuby na vlhké podlaze.

N á d o b a n a g r i t :

Již v prvním díle jsem mluvil o tom, že žaludek holuba potřebuje drobné kaménky, aby mohl trávit a že trávení potřebuje také určité dávky vápenitých látek a gritu. Látky vápenité, které nutno dáti holubům sestávají z rozemletých koftí, rozdrčených vaječných skořápek, které se musí předem dobře osušiti a vysušiti na kamnech. Pro ten účel vezmeme asi jeden kg. koftí, které dáme do žhavé výhně na tak dlouho, až zblělá. Po té kofti z výhně vyndáme a umelme ve starém mlýnku nebo v něčem podobném.

Vše smícháme s několika kusy rozemleté cihly, starou maltou a kuchyňskou solí. Tuto směs dáme do nádoby chráněné stříškou, aby žádná nečistota nemohla vniknouti do směsi. Tato nádobka musí mít po 5cm otvory, jeden vedle druhého, což se nejlépe udělá z drátu 8 - 6 mm ϕ /silného/. Je to nejjednodušší prostředek jak si zhotovíme dobrý holubí kámen, aniž se vystavujeme nebezpečí, že bychom dávali holubům něco škodlivého. Na holubníku však musí být ještě jedna nádobka a to po celý rok, mimo závodní holubník v době závodu, ve které musí být sekaná zelenina.

V l e t y . d o . h o l u b n í k u . z . v e n k u .

Jak jsme se již zmínili, má mít vlet směr jižní, nebo jiho-východní. Otvor má být hodně široký, nikoliv však vysoký. Holub potřebuje určitou šířku k přistávání. Na výšce již tolik nezáleží. Holub vždy lépe přistává do nízkého a širokého, než do úzkého a vysokého vletu. Zůstává stejným, zda vlet je na střeše, nebo ve stěně, musí mít vždy své dobré vlastnosti. Holubník, který nemůže mít dosti široký vlet, musí mít před vletem dosti velké sedací prkno, na které se holubi mohou pohodlně snášeti. Takto uchráníme holuby před poraněním křídel a zlámáním letek.

Za mé dlouholeté praxe jsem viděl nesčetné případy poražených holubů pro vadný vlet, zatím co chovatelé si lámali hlavy, proč jejich holubi nemohou létat a vítěziti. Příčina byla jednoduchá. Holub, který znavený přilétá domů, sedá a spouští se náhle na vlet holubníku. Je-li vlet příliš úzký a vane-li k tomu vítr dosti silný, pak narazí holub křídly na stěny, poraní se, nebo si způsobí dokonce zlomeninu.

H o l u b n í k y . r ů z n ě h o . d r u h u .

Předem jsem mluvil o požadavcích bezvadného holubníku.

Modely jsou tak rozličné, jako stavební kmoty. Holubník se má stavěti podle cíle, který si chovatel byl vytkl. Zařízení holubníku je od tohoto odvislý.

Jeden chovatel dává přednost přirozené metodě, druhý polovičnímu vdovství, třetí hodlá rychlostní závody a čtvrtý chce prováděti dokonce úplné vdovství, které vyžaduje bezpodmínečně jistě jedno zvláštní oddělení.

V prvé řadě si musíme zvoliti určitý směr, specialisovati se na určitou hru a holubník dle této zaříditi. Každý chovatel musí mimo toho také budníky a holubník pro chovné holuby, neboť tento holubník jemu má prokazovati ty největší služby.

Promluvíme postupně o:

1. Budnicích obyčejných,
2. " pro poloviční vdovství,
3. " pro rychlostní lety,
4. " pro holubice / vdovy/.

Pak podám ještě popis zvláštního budníku, který jest nejlepším a možno jej použiti ke každé metodě.

B u d n í k y . p r o . c h o v n ě . p á r y .

Holubník pro chovné páry má sloužiti jedině jako bydliště pro tyto, má mít tolik oddělení, kolik je chovných párů. Budníky musí být velikosti: 80cm výšky, 60cm hloubka a 40 cm šířka. Mimo toho musí být výška rozdělena na dvě části, čímž dostaneme dvě nad sebou ležící oddělení stejně prostorné. Dolejší prostor slouží výhradně pro hnízdění, zatím co hornější slouží pro páření a jako místo pro jednoho partnera k odpočinku, zatím co druhý hnízdí. Samozřejmě, že holubice zatím co holub hnízdí, je ráda nějakou dobu sama. Aby nebyla obtěžována druhými holuby uchyluje se rovněž na toto místo. Přední část horní budky má mít vysutá dvířka, která se otevírají do budníku a to dvířka dvoukřídlová. Spodní oddělení má rovněž dvoukřídlová dvířka. Jedna půle je průhledná, druhá pak celá ze dřeva. Průhledná část dveří se má otevírati dovnitř, druhá, která se užívá pro čistění - ven. Horní oddělení zhotovíme průhlednou přepážkou, kterou dělíme prostor na dvě části. Nemá-li zapotřebí dělití prostor, upevní se přepážka obrtlíkem na stropě budníku. Zařízení toto slouží pro zapáření /spáření/. Přepážka má být zhotovena z nerazavějícího drátu 5mm silného, kladného vodorovně, aby se holuby nemohly zebati. Když na sebe naskládané budníky nashobírají celou prostorou od podlahy až ke stropu, musí se zbyvající volný prostor vyplniti drátěnou přepážkou / Typu 5 mm / ~~svíslé~~ svíslé položených. Je to proto, by holuby se nemohly na budnicích rváti, a aby si zvykli sedati v budníku. Budníky mají být postaveny zády k jihu nebo jiho-východu, čili bezprostředně pod vletem. Budníky se musí opatřiti dvěma prostornými hnízdy o kterých jsem se již zmínil dříve.

Napáječka, nádobka se zeleninou a gritom má státi v zadu holubníku. Krmivo se má podávati holubům v krytém, oboustranném krmítku. Pro bližší informace doporučuji projíti I. díl knihy pojednávající o chovu.

H o l u b n í k

pro přirozenou metodu nebo pro poloviční vdovství.

Tento holubník musí být úplně rozdělen přepážkou od vletu až postěnu /zadní/ na dvě části, Jedna část slouží pro staré, druhá pro holoubata téhož roku.

Budníky starých holubů jsou ploženy na straně východní, sedačky pro holoubata na straně západní. Mezi těmito odděleními nesmí být žádného průchodu. Vlet má být as 25 cm nad podlahou a stavěn tak, že vzniknou skutečností dva vlety, jeden pro staré holuby, druhý pro holoubata. Asi na vzdálenost 1 m od průčelí holubníku mají se umístiti průhledné dveře, aby chovatel mohl pozorovati též počínání holubů v druhém oddělení současně. Js to dřevěný rám, do něhož jsou zasunuty drátěné tyče 5 mm silné /svislo/.

Na vnější straně vletu má být umístěno sedací prkno, dosti široké, aby se holubi při spouštění nemohli zraniti. Dveře, které se nachází těsně u vletu, se pohybují na pantech a mohou se volně zavírat a otevírat. Tyto dveře musí mít běhačky a to na straně oddělení pro holoubata a také dolo ve dveřích mřížových pro staré holuby. Před vchodem as 50 cm za vnějším otvorem jsou posuvné dveře, opatřené po celé délce běhačkami, čímž obdržíme druhou jakousi celou, ve které pak snadno holuba z toho kterého oddělení chytáme. Běhačky musí být tak nařizony, že holub může jimi lehounce vniknouti dovnitř, ven však nemůže.

Holubník pro holoubata má mít výlet na střechu, kž který j. opatřen voliérou, aby holoubata v době návyku do této mohla. K uzavírání holubníku pokládám stahovací záclonu za nejvhodnější. Tato musí být připravena bezprostředně na vnější straně holubníku. Záclony mají být z tuhé černé, nebo šedé látky, aby se neohl holubník i zatmáti. Ve IV. díle kdy budu mluvit o stavbě těla, bude dána příležitost, aby chovatel věděl, co míním uzavřením holubníku a jeho zatměním. V tomto chovu musíme také pamatovati na utěsnění pro zimu pomocí posuvovacího okna. Toto se má posouvat nikoliv svisle, ale vodorovně. Toto okno nám umožňuje učiniti průchod co nejužší. Při špatném a deštivém počasí necháme pouze otvor pro jednoho holuba široký a zbytek otvoru je uzavřen, ale sklem, které světlo propouští. Doporučuji v blízkosti vletu namontovati zvonok, kterým se chovatel upozorňuje na přilet některého holuba. Zvonkový signál doporučuji dáti v provoz vždy při špatném počasí.

O d d ě l e n í p r o p o l o v i č n í v d o v s t v í :

Není-li to již možné, umístiti vlet do stěny, pak lze použiti k tomu sklonu střechy, tak zvaný flámský vlet. Jen je dlužno mít na mysli daná míry. Tento vlet může být skonstruován obdobně, jako vlet do stěny. Za tím účelem se posune toliko stupačka poněkud dovnitř. Je též třeba vystavěti do střechy jednak vikýř a skleněné tašky, aby mělo světlo hojný přístup a pro dobrou ventilaci. Stává se však, že holubník musí být během závodu tmavý. Zatím účelem se udělá ještě pod vikýřem, nebo skleněnou taškou mezera. Světlo je možno stlumiti, aniž by však byl přerušen přístup čerstvého vzduchu.

V oddělení starých holubů jsou obráceny budníky zády k východu, v oddělení pro holoubata k západu. Proto, že tento holubník slouží pro dvě různé hry / způsob závodu/, musí mít i dva různé druhy budníků. Jeden druh je pro poloviční vdovství, druhý pro hru přirozenou.

Budníky polovičního vdovství mají být těchto rozměrů: 60 cm šířky, 40 cm hloubky a 40 cm výšky.

Přední stěny budníku má být utvořena z dvoukřídlových dvířek v rozměru 40 x 40 cm prvního a 40 x 20 cm druhého křídla. Jakmile budu popisovati poloviční vdovství, zmíním se také, proč se žádá různá velikost dvířek. Je to však velké důležitosti pro zamýšlený způsob závodu. Dvířka musí být zamřížována a drátěné tyčky musí být dány svisle a 5 cm od sebe. Uvnitř budníku musí být rovněž záclona upevněná ztěžejou na stropu budníku a slouží k tomu, aby ji rozdělila dle potřeby na dvě místnosti 40 x 40 cm a 40 x 20 cm. Dráty v této zástěně mají být zasazeny vodorovně. Tyto rady se mají poslechnouti, aby si holubi neublížili, nebo se nepolámali křídla. Budníky pro obyčejnou hru jsou rozměrů 40 x 40 cm do šířky a hloubky. Tento budník se dá zasunouti neb vytáhnouti dle potřeby. Takto vzniknou dvě místnosti o 20 cm výšky, 40 cm hloubky a 40 cm šířky. Přední stěny jsou ze dvou 20 cm širokých dvířek, které jsou mřížkové a dají se otevírat dovnitř.

Takto stavěné budníky jsou dosti veliké, aby pojaly jeden pár holubů, avšak pro jejich nízkost jinak brzdí v páření.

K tomu potřebné informace této hry se týkající projednám na konci tohoto dílu.

Holubník pro Ú. P. L. N. Ě v d o v s t v í :

Tento holubník smí býti obydlen toliko holuby určenými pro tuto metodu a žádní jiní holubi v něm nesmí zůstat. Je dokonce žádoucí, aby v blízkosti tohoto oddělení nebyl vůbec žádný holubník, ani ten pro holoubata, neboť každý i mladý holub škoří velice vdovcům.

Vlet musí býti větší, hlavně co nejširší. Zvláště se má dáti přednost vletu umístěného ve stěně v dobře viditelném štítu. Prostor tohoto holubníku je : 1,20 m šířky, 1 m výšky. / souhlasí dle německého překladu, pozn.opisovatele: / Při těchto rozměrech je zbytečným dělati ještě sklápěcí prkno pro holuby. Nezapomeňme udělati chodbu 1 m dlouhou v tomto holubníku, abychom mohli v této době a pohodlně chytati přilétlé holuby. Chodba musí býti 25 cm nad podlahou a musí býti 1 m dlouhá, počítáno v to i zeď. Dodržíme-li tyto rozměry, shledáme brzy jak snadno holubi vlétají do holubníku, což jest drahocennou předností pro chovatele. Zároveň z vnější strany má býti zastřena látkou, záclonou, která se dá stahovati nahoru a dolů. V každém případě má býti vhod uzavřen, ať se nalézá uprostřed či po straně holubníku. Dvěře, protilohlého vchodu musí býti opatřeny mříží a běhačkami, čímž mohou holubi pohodlně vklouznouti dovnitř, nikoliv ven.

Běhačky /pevné/ upevníme tak, že spočívají na spodní hraně a holubi si zvyknou brzy jimi probíhat, a do holubníku vpadati. Hodláme-li holuby pustiti ven, tu stačí jednu nebo dvě tyčky běhaček zvednouti a holubi mohou jeden po druhém vylétati. Takto zabráníme také poranění křídel, což se často stává, když holubi se vrhají do výletu.

Abychom ullehčili neb spřístupnili výlez, postavíme ~~se~~ proti běhačkám malou stupačku, po které mohou holubi nerušeně vlétati a vylétati, aniž by jeden druhému v tom bránil. Dvěře nutno upravit tak, aby při jejich otevření nechali volný výlet. Budníky musí býti umístěny v pravo a v levo od vletu a to z různých důvodů. Za prvé zamezujeme tak náhlému ochlazení, které nastává při změnách počasí a za druhé můžeme dobře pozorovati stavbu těla holubů, když sedí.

Při návratu holubů ze závodu musí býti vlet zcela otevřen, aby holubi, jakmile přilétnou, odobrali se ihned do svého budníku. Jakmile opouštíte však holubník, zavřete dvěře a zapojte kontakt elektrického zvonku, který vám oznámá přilet holuba. V každém případě i když je chodbička uprostřed, musíme vhod do holubníku vlastního uzavřítí, buď skloněným oknem, nebo celuloidovou stěnou, která musí býti týchž rozměrů jako přední dvěře. Tato dělicí stěna se upevňuje na přední straně dveří. Na spodní straně dveří se nechá malý otvor, jen pro dvě tyčky běhaček, což stačí, aby mohl jen jeden holub dovnitř. Takto zařízený vlet dává průchod plnému světlu do holubníku i když je vhod z části uzavřen.

Není radno používat u holubníku pro vdovce téhož závěru v zimě, jakou holubníku obyčejného, neboť první nemá venku žádného přistávacího prkna. Pak by museli holubi, když je okno v zimě uzavřeno vlétati do holubníku otvorem sotva pro jednoho holuba dostačujícího, což má za následek zranění.

Nechce-li již chovatel probourat otvor ve štítu, stačí, když tento učiní ve střeše a jím vysune dosti daleko dopředu vletovou skříňku o které jsem již mluvil. Dlužno ovšem zachovávatí předepsané míry. Co se pak týká střechy holubníku, dlužno zachovávatí předpisy uvedené v předchozím popisu holubníků. Budníky mají býti položeny nad sebou a má býti zachována ~~řada~~ tato míra: 70 cm hloubka, 40 cm výška a 40 cm šířka. Na první pohled se zdá hloubka 70 cm aned příliš velikou, ale ihned vysvětlím příčinu žádaného.

Přední stěny budníku musí býti jen z pletiva a uprostřed se musí nacházeti otvor, jímž může toliko jeden holub projíti. K otvoru jest nutno ~~z~~ipevniti prkénko v úrovni podlahy budníku, aby se jím dal otvor uzavřítí, když budník není obsazen.

Hloubka budníku 70 cm se rozdělí pomocí vsuvné stěny na dvě oddělení. Jedno světlé a druhé tmavé a to tak, aby ~~se~~ stěna dala na strop sklopiti v případě potřeby. Do tmavého oddělení postavíme menší hnízdo, pod kterým se nalézá vrstva jemného písku. Toto opatření jest nezbytné, neboť vdovec se rád položí do hnízda a takto odpočívá. Za tuto polovici se dává pak holubice, když hodláme spáriti. Na tomto místě také podkládáme buď vajíčko, nebo malé holoubě vdovcům /holubům/, ačkoliv jsou od holubice již oddělení, přece za daných okolností tito rádi hnízdí, zvláště v údobí dlouhých závodů. Tak jako v obyčejném holubníku nesmí ani zde státi budníky přímo na podlaze holubníku. Bližší naloznete v popise obyčejného holubníku.

H o l u b n í k p r o r y c h l o s t n í l e t y . . .

Již význam slova prozrazuje, že tento druh holubníku se užívá jen pro závodní lety rychlostní a musí proto zcela jinak býti vybaven než kterýkoliv jiný holubník. V první řadě nesmí býti rychlostní let delší než 300 km. Chovatel, který se hodlá věnovati těmto závodům a chce-li dosáhnout výsledků, musí mítí výhradně pro tyto lety zařízen také holubník, aby jeho holubi byli s to rychlosti docílití, ba musí klásti též důraz na to, aby žádnou vteřinu nepromeškal vlastním zaviněním, nebo technickou vadou zařízení.

Předně musí býti všechny budníky položeny jedním směrem.

Mezi budníky a protilehlou stěnou má býti dosti volná prostora pro vlastní holubník, který tvoří jakýsi druh zahrady, ve které nacházejí holubi potřebné krmivo a kde se zdržují pokud nejsou volní. Toto místo má býti 3 m dlouhé, rovněž tak široké a 2 m vysoké. Budníky se postaví na stěnu proti ~~vstupu~~ vletu.

Tímto způsobem dostáváme tolik vchodů, kolik máme budníků. Každý pár má své samostatné oddělení těchto rozměrů: 75 cm dlouhé, 60 cm široké a 60 cm vysoké. Podle těchto mír možno ve jednom oddělení postaviti 12 budníků. Tyto musí býti 20 až 25 cm nad úroveň podlahy. Do stěny, nebo střechy nutno udělati tolik vletových otvorů, kolik máme ve skutečnosti budníků. Samozřejmě, že všechny jsou vzájemně spojeny. Dlužno počítati se směrem položení jižním, nebo jiho-východním. Proto, že tyto budníky se nacházejí těsně pod střechou, možno je osvětliti pomocí skloněných tašek. Budníky, které jsou umístěny ve spodu na stěně, osvětlujeme pomocí skloněného okna umístěného nad vchodem. Tyto vchody mají býti rozměrů 30 cm výšky a 20 cm šířky. Okno tohoto otvoru má býti rozděleno ve 4 stejné části. Tři jsou opatřeny mléčným sklem, aby jimi nebylo viděti, čtvrté pak slouží za vchod. Východní vchody ~~musí~~ musí býti opatřeny stupačkami 20 cm širokými a 30 cm dlouhými, aby holubi pohodlně se dostali dovnitř.

Nazapomínáme, že i tyto, jako všechny jiné holubníky musí mítí nadbytek světla a vzduchu. Tyto holubníky musí mítí přesně proti vletu vchod. Dělicí stěna mezi budníkem a chodbou musí býti vzdušnou, zatím co na zadní straně je průchod jen pro jednoho holuba.

Tuto chodbu opatříme 2 nebo 3mi běhačkami, abychom podle libosti dali holubům volnost či ne. Zadní strana, která směřuje na "dvůr" holubníku musí býti opatřena dvoukřídlovými dvířky na vteř se otevírajícími. Takto můžeme pohodlně pozorovati vlet, bráti holuby a je ošetřovati. Průchod musí býti volný a skýtati přístup k budníku.

Musí býti stále volný pro holuby voházející i vyoházející. Budníky pro holuby jsou velikosti 60 cm hluboké a 53 cm široké, 20 cm se jim dává navíc pro chodbu.

Postavení okna má býti pokud možno takové, aby dvě tabulky vrhaly do holubníku dostatek světla a třetí, aby současně i s vletem vrhala rovněž světlo, ale sloužila také jako ventilátor. Do holubníků je radno dáti dvě hnízdicí misky se suchou podestýlkou, buď vrstvou písku nebo suché hlíny, 3 až 4 cm silnou. Pod hnízdem upevníme prkénko 30 cm dlouhé a 25 cm široké, které slouží holubům právě hnízdicím za odpočívadlo. Uzávěr ~~vstupu~~ výletu může býti zřízen ze skloněných padacích dvířek. Vlet stačí opatřiti běhačkami, jimiž holubi mohou dovnitř, nikoliv však ven vyjítí.

Ve smyšleném holubníku musíme za prostorem oddělení budníku umístiti sedačky, stačí prkénko 30 cm dlouhá a 25 cm široká, dosti od sebe pak vzdálená, na kterých pak odpočívají holubi. vlastní budník nemajíci. V podobném holubníku, jehož střed slouží za jakýsi dvorek nebo zahrádku, mají holubi vždy dostávatí grit na onom místě. Tam také se mohou koupati.

Toto místo se musí počlivě větrati, vikýř, který slouží jako ventilátor a současně připouští světlo, nesmí se dříve otevřiti, až jsou počlivě uzavřeny všechny jiné vchody a východy, aby nemohl nastati průvan.

Aby se závodní lety zdařily, dáváme do tohoto holubníku holuby bez holubic, za vlet a výlet slouží jim výše jmenovaná chodba. Tím vydráždíme u holubů žárlivost, v která musí závoditi. Holubi mají tudíž pouze jeden vlet a proto musí procházeti vchodem jen určité páry společným, stává se holub obývající budník, žárlí na holubici právě hnízdicí. Holub, který tu hraje úlohu soka, musí také býti dobrým závodníkem, aby mohl v závodě prvního holuba zastoupiti, kdyby se tento snad ztratil, nebo se mu během závodu stala jiná nehoda.

H o l u b n í h o l u b i c e :

Tak jako všechny jiné musí i tento holubník vyhovovati všem pravidlům hygieny. Musí býti umístěn pokud možno co nejdále od holubníku pro samce, neboť tito nesmí holubice ani viděti, ani slyšeti. V tomto holubníku nemusíme dokonce umísťovati žádného výletu, musí však bezpodmínečně yndnax býti hodně osvětlen a vzdušný. Proto je nejlépe, když je přední stěna jen zasítována. Kdyby snad vdovci mohli holubice touto sítí spatřiti při jejich denním nuceném letu, tu je nutno sít nějakým průsvitným plátnem zastíniti. Je lépe v tomto holubníku umístiti malé budníky. Stačí však jen sedačky. Stupačky tyto musí býti rozměrů 15 cm dlouhé a 15 cm široké, aby skýtaly místo jen pro jednu holubici, Jsou-li stupačky tyto umístěny na stěně, musí býti chráněny prkénkem proti vlhkosti stěny. Kdyby se snad přes toto opatření pářily dvě holubice navzájem, tu musíme jednu holubice zavřítí odděleně na několik dní do koše a pak vystřídati druhou holubic S tímto způsobem možno závoditi s holubicemi podobně jako s holuby. V to případě však musí holubice dva až třikrát absolvovati řádný nucený let v týdnu, po hodině letu, pouštíme holubice do oddělení vdovců a připustíme je k holubům. Než však holubice se vrátí do holubníku odstraníme z tohoto všechny samce vyjmáme ty, kteří jsou zapáření a nejsou účastní na závodě. Stává se často, touto methodou připravování holubi zůstanou na stroše dlouho seděti, zvláště když se současně vrátí holub a holubice ze závodu. Proto musí býti holubi velice pečlivě vycvičeni, by se vraceli na zavolání do holubníku a aby jim nebylo ztraceno času.

V š e o b e c n é p o k y n y :

Chceme-li míti v závodním holubářství úspěchu, nestačí zaopatřiti si toliko výborné holuby. V prvé řadě si musíme rozmysliti, kterou hru hodláme provázovati a podle toho musíme postaviti holubník, aby plně odpovídal tomu kterému účelu. Velcí úspěšní chovatelé nám nikdy neprozradí tajemství jejich úspěchu a jak se ho domohli. Máme-li však příležitost s nimi důvěrně hovořiti, nebo si dokonce prohlédnouti jejich holubníky a zařízení, tu žasneme, jak mají holubníky vybaveny a jaká mají různá zařízení o kterých se nám ani nesnilo. Podobně jako v každém oboru máme i zde své znalosti, které mají svá pravidla i výjimky. Nesmíme se uspokojiti tím, získati v roce jednu přední cenu a pak se dáti zatlačiti do pozadí. Naopak musíme se snažiti o to, abychom chovatelsky a sportovně stále spěli ku předu.

S a m o s t a t n ě s t o j í c í h o l u b n í k :

Mnoho chovatelů dáva přednost výstavbě holubníku samostatně stojícímu a dávají tomuto přednost před holubníkem umístěným nad sýpkou a to jistě ne bez důvodu. V prvé řadě je samostatně stojící holubník snáze dosažitelný a za druhé je lépe možno jej upravití n. všechny druhy závodů. Kdo hodlá stavěti samostatně stojící holubník musí dbáti správného položení a musí použiti osvědčeného a již doporučeného stavebního materiálu. Má-li holubník vyhovovati všem předpokladům musí býti 3 m široký, 2 m vysoký a tolikrát te po dvou metrech dlouhý, kolik se hodlá postaviti oddělení. Ze 3 m šíře odebereme 1 m pro chodbu umístěnou za budníky. V této chodbičce možno uskladniti nářadí. Dále se v chodbě udělají okna z modrým sklem, jimiž pohodlně lze nahlédnouti do oddělení, resp. do budníku, čímž je umožněno pozorování všeho, co se v holubníku děje, aniž je nucen chovatel vstupovati do oddělení. Vlet má býti pokud možno položen proti jihu a má býti vybaven všemi prostředky té které hře žádoucími. V každém oddělení musí býti bezprostředně nad vletem vikýře, kterýmž vniká světlo do oddělení a které slouží jako regulátor a ventilátor pro přívod a odvod vzduchu. Střecha má míti pozvolný a pravidelný spád, okna, resp. tabulky okenní mají býti z mléčného skla nebo matného skla. Kompletní holubník se pak doporučuje postaviti na zinkovém plecham obité sloupy, aby do holubníku nemohla vniknouti kočka nebo jiní hlodavci, kteří by zajisté způsobili velkých škod. Obvyčjná střecha tašková bez jakéhokoliv zamazování a bez dvojitých stěn vyhovuje nejlépe. Také nesmíme zapomináti na zařízení misonosti pro krmivo, která se musí dáti hodně větrati a kde je možno vyvolávi i průvan, aby krmivo zůstalo stále suchým a nepodléhalo jakýmkoliv plísním, a nákazám. Každé oddělení má míti samostatný vchod, mimo obvyčjného, nebo holubníku zařízeného pro poloviční vdovství a pro holubice, což může býti zařízeno jak bylo již řečeno. Vlety mají býti umístěny pokud možno co nejvýše a pro každé oddělení samostatně. Budníky možno postaviti dle libosti, buď na levé nebo pravé stěně, ale nikdy je nestavme proti výletu, zabýváme-li se methodou vdovskou, můžeme spodní část holubníku použiti jako klece pro holubice, nebo pro chovné holuby, nezapomínejme však na opatření, aby do této části nemohla vniknouti škodná.

Tyto holubníky musí býti na straně na severu a západu chráněny nějakou těsnicí stěnou, zatím co jižní stěna je vytvořena takto z pletiva. Za účelem bezpečnosti má vésti na holubník pohodlné schodiště se zábradlím. Schody nutno postavit tak, aby netrpěli na pohodamy, deštěm a sněhem.

K R M E N Ě

Chovatelé kupují často zúžené druhy obilnin, které nemají mnohdy žádnou výživnou hodnotu a mnohdy nejsou zdraví prospěšné. Nejčastější příčiny, které činí dobře vyhlížející obilniny pro nás nepotřebnými, jsou tyto:

1. Půda ve které obilniny rostly,
2. Doba žní
3. Počasí v době žní
4. Podnebí a místo, kde obilí bylo seto,
5. Způsob sadby obilnin
6. Použitá hnojiva, jejich množství a hodnota.

Každý chovatel má se naučiti poznávat dobré a vadné obilniny a dle posudku má usouditi, které je pro jeho holubi nejlepší. Také se musí naučiti poznávat směs krmiva, která je odlišná pro křk holubi užitkové a pro holubi poštovní. Také má chovatel věděti vyšší krmné denní dávky, kterou je potřeba v době klidu. Zde se vynasnažím všemožným způsobem, abych čtenáři objasnil věs tak, aby dovedl rozpoznati obilninu dobrou od špatné, potřebnou od nepotřebné. Plísni zamořené obilí vyvoluje těžké poruchy střev a mnohdy v té míře, že postižení holubi pojdu. Zamořené obilí lze snadno poznati, neboť šíří zápach po plísni - /obilí stuchlé/. Plísni napadené obilí nakázy snadno obilí ostatní, zdravé. K nákaze stačí již, když dobré obilí dáme do nádoby, ve které bylo před tím obilí stuchlé. V tom případě bude zdravé obilí brzy zamořeno plísni a stane se nepotřebným. Často je stuchlé obilí nažloutlé. Chodníci dovedou mechanickou cestou, kartáčováním této zbarvení odstraniti, ale zápach nikoliv. Často nacházíme v obilí výkaly koček, myší, potkanů a koukolová semena. Často sledujeme, že obilí je vyžráno od mušek. Zápach podobného obilí je nadmíru odpuzující a holub se tohoto stěží dotkne. Raději zůstává hladov. Příliš záhy sklizené obilí záha stuchne, dostane barvu téměř zelenou, je mnohem menší obilí zraleho a snázeji vyjadá s ruky. Vysušené a prázdné obilí nasmá se nikdy používati pro krmení holubů. Obilí zamořené námělem, způsobuje vleklé choroby holubů. Rozstřeme-li toto plísni zamořené obilí, rozpadá vá se v tmavou mouku, šíří zápach po kyselině solné. Zápach tento je prudce jedovatý.

Chemické složení.

Nejuživnější obilniny jsou tohoto chemického složení:

- Voda : 11.8 - 14.5 %
- Stravitelné bílkoviny : 6.8 - 34.7 %
- Obsah cukru : 10.2 - 72.07 %
- Obsah tuku : 0.3 - 40.04 %
- Látky nerostné : 1.5 - 4.5 %

1 kg obilí může vytvořiti 2.630 - 5.131 kalorií tepelných a 59 - 130 gr. "extraktu" Obilí je tudíž jakýsi přirozený výtažek živný, který holubům jde značně k duhu a jehož musíme náležitým způsobem užívati.

Hodnota krmiva podle druhu.

Krmení holubů jest velké důležitosti vzhledem pro chov a závodní lety. Správkou volbu obilnin ještě dnes mnozí chovatelé nedovedou stanoviti, což se později mstí a dělá chovatelům mnoha starostí a způsobuje mnoho žalu. Krmíme-li holubi obilím zkaženým, zamořeným, nebo pochybného původu, holubi onemocní a ztratím se nevyhneme. V následujících odstavcích pojednáme o několika druzích používaných obilnin a uvedeme u každého druhu vhodné poznámky.

Kukuřice:

Je to rostlina podobná zeleninám a náleží do skupiny travin. Mnozí se domnívají, že se pěstuje je v Americe, zatím co se jí dobře daří v jiných zemích evropských i na jiných kontinentech. Je to výborné krmivo, které nemá scházeti v žádné jiné směsi a kterého holub v každém druhu či způsobu hry potřebuje.

Je to krmivo bohaté na tuk, co se týká vody a sloučenin uhlikatých, rovná se obsahem pšenici, ovsu a žitu. Je chudší obsahem na bílkoviny, předčí však obsahem škrobu všechny ostatní obilniny. Krmení kukuřicí se velice důvěrně doporučuje, ale nesmíme jí krmiti příliš, neboť vubuzuje nebezpečnou chorobu, která se jeví nažloutnutím pokožky, malými vřidky na těle a mimořádným pelicháním pro přílišnou suchost peří. Je kukuřice výborným krmivem a že ji holubi rádi žerou, netřeba připomínati. Krmíto dlužno jen opatrně. Příliš velká dávka kukuřice nemůže býti nikdy prospěšnou. Je mnoho druhů kukuřice, které rostou v různých zemích, ale zná jen jeden druh, který je pro náš účel výborný a to Chinguantino-plata, který je poněkud sploštělý, barvy červené a označuje se zpravidla jako střední kukuřice. Prodává se též kukuřice pod názvem "Pignoletto". Druh tento však z různých důvodů zavrhuji. Ač zavrhuji, je tento druh velice příbuzný Chinguantino-Platě, přece není zdravý a dobře nevyzrává. Pochází-li z podunají, zpadají zně tohoto druhu do doby deště a proto druh tento snadno a snad plesnivý. Na tento druh musíme dávat při koupi veliký pozor. Ač je tento druh z počátku vzhledněji než Chinguantino-Plata, práce po čase bývá zachvásen plísní a nakazí ještě obilniny se kterými byl smíšen. Kupujete-li novou zásobu kukuřice, pak volte Chinguantino-Plata a vyberte největší zrna, neboť ta jsou nejzdravější a nejzralější. Varují zvláště před kukuřicí se zeleným nádechem, podobná kukuřice je zachvázena n mocí, zvláštění to houbou, která zachvacuje jen kukuřici a je pro organismus velice škodlivou. Když houbu tuto náhodou použije člověk, pak onemocní za příznaků loupání kůže.

J e o m e n .

.....

Je to obilnina velice rýhovaná pšenici podobná. Je bohatý na tuk, avšak chudý na bílkoviny. Je stravitelnější než kukuřice. Nedoporučuji proto podávati příliš mnoho ječmena. Mimo toho může ječmen způsobiti ještě jiné těžkosti. Ječmené zrno vybíhá v ostrý hrot, který je velice ostrý a křehký. Láma se jako sklo a může poraniti hrtan, což vždy je dosti nebezpečné. Chemickou cestou zbavuje se ječmen těchto hrotů. Přes sebe důkladnější ošetření zůstávají pro některé hroty a z těchto nebezpečí. Tímto procesem se slučuje také obilného zrna a je ječmen ztrácí mnoho na živinách a záhy stuchne.

O v e s .

Oves doporučuji dávat holubům jen časově a to v zimě, aby podpořeno pelichání prachového peří a když připravujeme holuby pro závodní lety. Dobré ovesné zrno musí býti těžké, zcela obaleno jemnou, lesklou blanou a musí býti bez rýhy. Vlastní jádro je pak bílé a vlnité. Vůně ovsa musí býti příjemnou. Používáme-li ovsa kmení v téže době a tomtéž množství, jako pšenici a žito. Oves má něco méně uhlohydrátů, bílkovin a tuku, než pšenice a žito. Holubům možno předkládati oves od 15. prosince až do doby páření. Jednorocním holubům dáváme však oves teprve týden před cvičnými lety. Oves není choulostivý nainfikuje se různými chorobami, jako obilniny. Za nejlepší druh ovsa mchu doporučiti oves zvaný "Vrabčí zob". Při třídění vyhledáváme nejlepší zrna pro sadbu v příštím roce. Té příležitosti používáme, abychom získali velice jemného zrna pro holuby. Musí býti zlatově bílé a bez ostem.

P š e n i c e .

Beze sporů je pšenice jedna z nejvýznamějších obilnin, neboť zůstává hlavní složkou pro obživu obyvatelstva. Proto, že je bohatá na bílkoviny, zůstává podstatnou složkou k uchování těla a svalstva. Také značné množství uhlohydrátů je holubům prospěšné a je pro holuby zvláštění důležitou dobou, kdy holub musí namáhavě pracovati. Pšenice je dražší obilí, bohaté také na tuk. Z těchto důvodů náleží mezi nejvodnější krmiva i pro holuby. Roste téměř ve všech zemích, ale rozličné okolnosti mají na rostlinu takový vliv, že pšenice nebývá vždy nezavadnou a zdravou. Aby pšenice dodábla své nejvyšší výživnosti, musí vyhovovati těmto podmínkám:

1. žádná sklíčená, nebo černá zrna nesmí a v pšenici nalézati. Zrno zčernalé chorobou /námel/, mění se v prášek. Je to zlý jed který mlácením nakazí všechno ostatní obilí
2. Naklíčená zrna jsou naš důkazem, že obilí bylo sklizeno za deštivého počasí.
3. Dobré zrno musí býti drobné, červenkové na osak mokrý. Zvrklá zrna trpěla při vzrůstu a z opatrnosti se nemají používat. Žvýkáme-li dobré zrno pšeničné, zanechává nadládlou příchut. Je-li kyselkavé, pak je to znamení, že sklizeň nastala za vlhkého počasí. Pšenice má býti bez zápachu a myšního či potkáního trusu. Jedna z nejlepších je zrna červenková pšenice. Je to pšenice "Taverson", importovaná a proto ji lze těžko získati.

Neří -li možno získati první druh, lze se docela dobře spokojiti s druhem "Manitobal" také druh cizozemské pšenice.

Ž i t o :

Mnoho chovatelů tohoto obilí nepoužívá, protože je holubi nemilují. Přes to musíme v určitém období této obilí přimíchat do krmné směsi. V zimě krmíme žito a ovsem v poměru jedna ku jedné. Žito udržuje holuby hubenými a podporuje vzrůst prachového perí. Daří se této obilnině nejlepe v chudých půdách. Podobně jako pšenice a ječmen, bývá i žito napadáno rzí a náclonem. Začíná zrní je tmavě fialové a způsobuje těžké zažívací poruchy. Při nákupu žita dbáme, aby toto bylo hladké, zvrklá a rýh prostá.

R ý ž e :

Rýže je výborným krmivem a v surovém stavu obsahuje všechny potřebné živiny. Důsledkem toho používáme rýži při odstavu holubů a pro staré holuby když zdolaly namáhavé lety, nebo k těmto jsou připravovány. Rýže je též dobrým prostředkem proti průjmu a proto se doporučuje jí přimíchat do každé krmné směsi, jako pro holubůta, tak také pro staré holuby. Večer před cestou delší 500 km přidáváme rýži do večerního krmení. Vždy podáváme loupanou rýži.

D a r r i :

Darri jest holuby velmi ochotně používanou obilninou, která podobně jako rýže, je dobrým prostředkem proti průjmu. Rostlina dosahuje výšky 5,5 m. Roste v tropech. Do obchodu přichází Darri v různých druzích t.j. červené, šedé, žluté a podobné. Doporučuje se však jen bílé nejlepší to druh Darri pro holuby. Darri je krmivo nejlepších kvalit, zvláště pro holuby na rychlý let a podle metody přirazené a dle polovičního vdovství.

P o h a n k a :

Pohanka náleží do skupiny mnohohranných plodin. Daří se v písčinných půdách. Je to výborné krmivo pro nemocné holuby, mimo toho bohatým na tuky a dobře stravitelné, podobně jako pšenice. Pevšéchně mají holubůta pohanku velice ráda. Tvoří tvrdé a houževnaté svlstvo aniž by však holub ztloustl. Tato obilnina má mnoho předností před mnohým jiným krmivem. Je také dobrým prostředkem pro urychlení polichání. Pohanka činí opoření jemným a lesklým a podporuje zvláště vzrůst praporečů. Doporučuji pohanku krmít zvláště na podzim, máme-li obavy, že by holuby pozdě vypelichaly.

P r o s o :

Proso je více méně dráždivé a moučné. Vráť -li se holuby ze závodu, pak ho přidáváme do silicího krmiva, jako silicí prostředek. Podobně jako pohanka je i proso výborným krmivem pro nemocné holuby. Rozcizáváme kulaté a ploché proso, jsou však ještě jiné druhy méně známé. Bílému prosu, které je též dosti měkké, máme dáti přednost. Vzbuzuje oheň u holuba. Žluté a červené proso se nedoporučuje. Ploché proso činí holuba stužilým. Přes tuto přednost jest nebezpečně plochým prosem krmít, neboť jsem zjistil z četná zranění velste po požití tohoto. Proso výborně působí na opoření. Peří se stává hebkým a jemným.

Č o č k a :

Je to výborné krmivo, ale velmi bohaté na dusík, mimo toho váže dosti nestravitelných nebo těžko stravitelných tuků a je proto pro holuba určeného pro rychlostní lety škodlivou. Mnoho obchodníků prodává čočku, avšak jen nepatrné množství jich má zdravou čočku, protože jim není známa. Tato obilnina se vyskytuje v různých druzích. Nejlepší je sikhově hnědá, dva roky stará. Vlastní plod je pak oranžové barvy a středně silný. Mladá čočka je škodlivá a proto se za krmivo nehodí. Tuto snadno poznáme dle její žluté nebo zelenkavé barvy.

H r á c h :

Téměř všechny druhy hrachu jsou stejné hodnoty a stejného složení. Při nákupu dávejme dobrý pozor, aby hrách nepáchl stuchlinou a nebyl napaden hmyzem. Nejznámější druhy jsou: polní hrách, "Jarra, žlutý, zelený a anglický. Podle barvy a tvrdosti poznáme všechny druhy hrachu.

V i k e v :

Vikev náleží do skupiny motýlkových rostlin. V různých zemích se pěstuje jednak jako pícnina a též pro plody. Jsou různé druhy. Liší se však zdějí a cizozemskou vikev Cizozemská vikev jest zpravidla mohutnější než domácí a hodně se saje n Němcích.

Tuzemské více, která je menší a šedší, dává přednost. Víkev je výborným krmivem, které zcela nahradí hrách a bob. Již po léta je těžko dostatí bezvadnou víkev. Podle mého úsudku myslím, že je pouze jeden dobrý druh a to víkev domácí, drobná, kulatá. Černou lesklou víkev zavrhuji. Různé její druhy jsou ve skutečnosti pouze směsí odpadů a zbytků. Tyto směsi mají zpravidla obsažen zhoubný jed, lepkavou to sladkou a zhoubnou tekutinu, jejíž přítomnost po vyčištění poznáme. Dnes je možno chemickou cestou a jiným procesem odpad tak připravit, že možno stuchlé obilí prodávat zase za naprosto zdravé, ať zárodky přec nobyvají usmrceny. Proti tomu je bezmocné každé čištění. Zlou příchut nelze odstranit. Když rozkrojíme zrno možno u zamořeného poznati malé, šedé žilky. Chuť takového zrna je velice nepříjemná. Později má chovatel s podobným krmivem jen žal a starosti, ztrátu na penězích nepočítaje. Hodláme-li krmiti holuby víkví, pak vyhledávejme víkev žlutou. Po rozkousnutí zrna této, musí býti vnitřek hezký, bílý, a musí míti příchut lískových oříšků. Doporučuji rozetřítí dlaněmi asi hrst víkve v čisté, bílé šátku. Dobrá víkev nesmí zanechatí žádné spopy, neb skvrny po nějaké barvě. Máme-li možnost podobnou víkev dostatí, pak zakoupíme větší zásobu, kterou musíme dobře uskladnití na suché půdě a postarati se, aby nemohla býti znečištěna trusem myši, potkaná, neb koček. Mnohdy jsem viděl černou víkev, jejíž zrna byla tučná a lesklá. Na první pohled se zdála býti výbornou. Než jsem se však rozhodl ke koupi, dal jsem několik zrn do vlažné vody, abych vyzkoušel klíčivost. Co se však nestalo? Černá víkev sešedla. Černá barva byla jen umělou cestou nanesena na víkev méně hodnotnou, aby mohla býti prodána za kvalitní zboží.

B o b y :

Pro to, že bob tvoří hlavní součást krmiva, zasluhuje, aby mu byla věnována náležitá pozornost. Z různých okolností musíme bob před koupi důkladně zkoumati. Setkáváme se opět s několika druhy odvislých od půdy ve které vyrostl a od podnebí ve kterém uzrál. Přes to nacházíme zřídka ony druhy, které můžeme označiti za bezzávadné. Doporučuji bob jednolový, hladký tlustý bob anglický, barvy sytě kaštanové, maso světle žluté. Nesmí míti příchut kyselou ani žádnou jinou pachut. Konečně musí býti bob čistý a hladký. Holandský bob má dobrý zvuk, poněvadž však roste v krajině poměrně vlhké, špatně dozrává. Je také menší než bob jiných zemí. Franzouzský bob je bez chuti, ale je napadán často červy. Luxemburský bob je tak trpký, že by bylo skutečně odvahou tento holubům předkládati.

S e m e n o c. /Konopné semeno/

Je to nesmírně bohatá obilnina na tuk a bílkovinu. Ve směsi závodní má býti až 50% semence, zvláště pro holuby určené k rychlým závodům /krátké tratě/. V obchodě se nabízí mnoho odrůd. Nejlepší však je semence obrovský s Chile. Tento poznáme ihned, neboť obsahuje dosti semen ještě nezralých a proto zelankavých. V Holandsku se pěstuje hodně semence, je však drobnější a tmavší. Má však rovněž výbornou krmnou hodnotu. Kupujeme-li semence, tu doporučuji semence tlustý, příjemného zápachu a chuti po lískových oříscích. Drobnozrný semence nedoporučuji, neboť zpravidla není dozralý. Před upotřebením, doporučuji vytrítí nejprve prach a vyloučiti dutá zrna, která jsou škodlivá. Dobře se osvědčuje dáti zrno noc před upotřebením do vody. Příští ráno plavou dutá zrna na povrchu, takže prach a jiná nečistota, kterou můžeme nyní snadno odloučiti. Tento proces opakujeme až zůstane voda čistou. Pak dáme čisté zrno sušiti a čas od času promísíme, abychom zabránili klíčení. Mnoho chovatelů krmí holuby takovým zrním, jaké právě koupili, ovšem k jejich škodě. Jen jednou zkuste a dejte jedno kilo zrní přes noc do vody a přesvědčíte se, co z nedbalosti, neb nevědomostí jsme chtěli dáti holubům sezobati, nebo co měli sezobati. Jsme přesvědčen, že po této zkoušce holubům nedáte více předem nevypraného obilí.

R e p k a :

Řepka tvoří část směsi, kterou podáváme holubům před pelicháním a před závodem a to pro holuby určené pro přirozenou nebo polovičního a úplného vdgovství. Toto obilí má největší obsah tuku, chrání holuby před žizní a silí opěření. Čisté černě zbarvené semeno je ztěžší mnohdy možno naléztí. V obchodě se vyskytují často pašelky, které dávají vadnému zboží kladné, dobré zbarvení. Mnoho těchto obilnin má hrzkou černou barvu, ač ve skutečnosti to jsou semena jen nepravá. Semena mající určitou pachut se zpracovávají pomocí různých kartáčů, čímž se odstraňuje všechna špina. Po té se strojově mastí, čímž dostávají zrna krásného červeného lesku. Zdravé semeno je obyčejně temně šedé, tudíž nebarvená, olejoaná a kartáčovaná a nesmí také obsahovati žádného červeného zrna. Řepka zraje koncem července a začátkem srpna a dobře se daří též i v Belgii. Černá semena mají dobrou příchut a zdají se býti lesklými, v žádném případě nesmí míti stop po pachuti.

Červená řepka:

Je to obilnina čistě cizozemská o jejíž dobré kvalitě a hodnotě se dá těžko souditi, neboť její pravost a čistota bývá dosti pochybenou. Dobrá semena mají červené zabarvení jako pálená cihla. To co se nám v obchodě nabízí, bývá zpravidla jen hořčice, nebo obyčejná řepka. Vždy děláme zkoušku s několika zrny. Rozkoušeme-li je objevuje se vždy nřamá palčivá chuť na jazyku, neklauná známka, že se jedná o hořčici. Nikdy nemáme tat to semena předkládati holubům. Způsobuje churavění a v žádném případě holubi se v závodě neumístí. Tak jsem znal řadu chovatelů, kteří měli výborné výsledky, ale po předložení těchto semen, týden co týden nemohli dosáhnouti slušného umístění a to po celou sezonu.

Lněné semeno:

Holubi musí býti denně v době klidu a po skončeném závodě krmeni lněným semenem. Krmivo toto má dobrý vliv na čištění krve a na jakost peří. V menších dávkách čistí krev, ve větších způsobuje průjem. Rozoznáváme tuzemské zboží a zboží z Maroka. Prvý druh je menší a snadno botná, je však bohatší tuku než semeno Marocké. Přes to dáváme marockému semenu přednost proto, že bylo sklíženo za lepších podmínek nežli naše. Možno ho též lépe uskladnovati a holubi je pohodlněji zobou, než náš druh. K doplnění krmiva jsou ještě jiné prostředky, které přichází v úvahu a to: pražený chléb, čerstvý chléb, cukr, látky minerální, kuchyňská sůl a zelenina.

Semena červeného zelí:

Mnoho chovatelů si ztěžuje na vysokou jeho prodejní cenu. Nemáme však zapominati, že 250 g stačí pro 6 holubů na celou sezonu. Čím se dá však toto semeno nejlépe nahraditi? Jelikož tento příkrm slouží k tomu, aby holuby učinil ohnivějšími, dá se nahraditi řec kým senem, svatojánským chlebem /mušky/. To vše však nepůsobí tak muhotně. Také se dá nahraditi celerem, dvě polévkové lžice sušené celerové natě na 1 l. vody. Po nějaké době užívání těchto přípravků budeme žasnouti nad výsledky.

Závodní chléb:

Připravuje se takto: Nakrájíme asi 250 g. chleba na hranolky 6 x 5 mm silné, Je to přibližně velikost kukurice. Chléb nakrájený sušíme na kamnech. Před upotřebením sušený chléb pražíme na kousku asi jako vlašský ořech velý máse a během pražení neustále mícháme. Pak se pražený chléb schladí, posype žma kostky rozemletého cukru, do toho se přidá 6 čerstvých žloutků a vše se pádně promísí až kostky praženého chleba řádně nasáknou. Po té se nechají vyschnouti a závodní chléb je hotov. Není třeba se o této krmné přísadě šířiti. Každý ji připravuje sám a zná proto cenu přípravku. Má se pak dávat holubům určeným jak pro lety rychlé stní, tak i pro střední a dlouhé lety. Obyčejný pražený chléb je krájen v podobě krychličky, jako chléb závodní a pod. jako ten se předkládá holubům.

Čerstvý chléb:

Čerstvým chlebem máme krmiti po celou dobu odchovu a to každého rána, jak osazenstvo holubníku chovného, tak i holoubata vychovávajícího. Jakmile jsou holoubata odstavena musí ještě svůj díl chleba obdržeti a to po dobu, až ztratila pátou až šestou polgvní letku. Čas od času musí se jim předložiti i chléb pražený, zvláště když se účastnují závodních letů. Boduž to je obyčejná střídká bez kůrky. Když polícká prachvoe paří, je tento pokrm velice k duhu. Je to příkrm stravitelnější než obyčejné zrno. Čerstvý i pražený chléb se proto velice doporučuje. Nemá scházeti nikdy v krmných směsích. Je to vůbec nejlepší příkrm pro holoubata, chovné i odchovávající holuby. Zkušenost to mnohokráte již potvrdila. Pražený chléb nemá se dělati příliš jemný, čímž vznikne mnoho odpadů, který nebývá hned sezobán a láká hmyz.

Cukr:

Cukr je vyložené, rezervní a doplňovací krmivo. Doporučuje se cukr přimíchávati do krmiva závodního, zvláště když holuby se zúčastnují dlouhých a namáhavých letů. V prvé díle jsme seznali, že holub spotřebuje velice mnoho cukru a tento také produkuje ve všech po ruce jsoucích prostředků. Prostě holub se zásobuje cukrem pro dobu, kdy tento nezbytně bude potřebovati. Žádáme-li proto od holuba výkon velkó síly svalové musíme míti tento stále krmivo obsažené na cukr. Je to rozhodně jediný způsob tvoření mohutného svalstva, schopného silného a vytrvalého. Skutečnost, že ve výkalech holuba nikdy není možno naléztí stopy cukru, je důkazem, že cukr se plně vstřebává do těla. Působí na dech holuba, který zvolňuje, důsledkem čehož je větší vytrvalost, sla-

bost ubývá, sval sílí a krev se čistí. Také hasí žízeň, pocení se omezuje, trávení podporuje a kosti sílí. V obchodech lze obdržeti kandys číslo 2 a 3, který holubý rád přijímá a brzy se ho naučí zobat. V žádném případě nemá být větší zrna kukuřice. Jak holubi započnou s denním ovičným letem, může se jim dáti večer asi 2 kostky. Jakmile se blíží období dlouhých letů, zvyšuje se denní dávka cukru úměrně. Cukr má být obsažen v závodní směsi i ve vodě, která se holubům po absolvování závodů předkládá. Také podáváme cukr holubům v chovném holubníku a holoubatům v době pelichání a po každé když předkládáme čaj.

Minerálie:

Nádoba na grit:

Tato má být k dispozici všem holubům, stále má být naplněna, malým říčním pískem, křemičitým, starou maltou, dracenou cihlou, pekařskou hlínou, dřevěným uhlím a dracenými kostmi. Vše musí být na drobně rozmělněno, a do směsi se přidávají také drobné vaječné skořápky, 100 g čistěné sýr sýry, kuchyňská sůl a 100 g anýsového prášku. Holubi zobou tuto směs velice rádi. Tyto minerálie mají velice dobrý vliv na celý vzrůst těla a kostry.

Sůl:

Každý chovatel má dáti na holubník také nádobku s solí. Jelikož holub není od přírody příliš žíznivý, přijme i soli jen tolik, kolik jí potřebuje. Holubi kteří nedostávají sůl, ztrácí chuť k žrádлу, jejich sval měkne, šlachy ochabnou tak, že konečně pozbudou vsí vytrvalosti a holubi nejsou schopni zvládnout delší závod. Sůl je známá minerálie co nepostradatelnou v pokrmu. Získává se z mořské vody, ze země, ba se i láme ve skalách. Poslední se prodává obchodně pod názvem kamenná sůl. Mnozí chovatelé tuto sůl kupují, je však možno si ji připravit doma takto: Dáme 1 kg obyčejné kuchyňské soli do šátku, tento jsme navlhčili buď kropením, nebo tím, že jsme šátek drželi nad párou. Pak se vše nechá schnouti na hambálku nebo v kamnech. Tím způsobem obdržíme krásnou kamennou sůl. Kuchyňská sůl se velice doporučuje, podporuje trávení, vzbuzuje chuť k žrádлу a čistí průdušky.

Zelenina:

Zelenina je pro holuby nepostradatelnou. Chceme-li se o tom přesvědčiti, pak zabijme holuba a pole vrativšího se a prohlédněme vnitř. Vždy je tam nožství zeleniny a gritu, lastůrek, slimáků a poměrně málo obilí. Tak jak se doporučuje cukr a sůl pro vzrůst, tak se doporučuje zelenina pro krev. Všeobecně je všechna zelenina dobrou, zvláště však doporučuji vodnici, čekanku a pokud možno salát. To se dá ale nahraditi kaňustou též i řezanou řepou. Měkká zelenina občerstvuje a má dobrý vliv na celé tělo. Zelenina obsahuje fosfor, železo a vápno. Vědchny to látky, které tělo sílí a krev rozmnožují. Zelenina poji také určité množství vitamínů, látky, které dnes ještě dosti dobře nemůžeme chemicky objasnit. Každý živý tvor však musí mít vitamíny v živinách, aby byl s to čeliti chorobám. Doporučuji proto všem holubům předkládati zeleninu po celý rok, jak holoubatům tak i holubům chovným a závodníkům.

Volba obilnin:

Mnohý chovatel se mnoho nestará o hodnotu obilnin které právě nakupuje. Je však přece velké důležitosti, rozpoznati dobré a vadné obilí. Často jsem byl svědkem, že mnozí holubi mnoha chovatelů, kteří mohli být snadno na špičce závodů, byli odstaveni na místa zadní a to jen pro nedbalost jejich chovatele, který je krmil vadným obilím. Používejte proto jedině bezvadných obilnin a jistě získáte odměnou přední ceny. Dobré obilí má tyto znaky:

1. Zrno je hladké a bez záhybů. Nesmí být sevrklé.
2. Celé množství musí vykazovati zrna stejná.
3. Vnitřek zrna musí mít čerstvou barvu, nesmí vykazovati žilkování, skvrny a musí příjemně chutnati.
4. Obilí musí být prosto výkalů a výměšků koček, myší a potkanů.
5. Onilí zamořené námalem, plísní obilnou, prázdné a vyžrané zrno a obilí nepříjemné chutě a zápachu, musí být vyloučeno. Dobrá semena obilná musí být dobře suchá.

Vsuneme-li ruku do pytle s obilím, nesmíme cítiti vlhko ani teplo, ani prach. Vemte as hrst obilí a vložte do bílého kapesníku a důkladně jim třepete. Na kapesníku nesmí zůstat žádné barevné stopy. Jinak poznáváme, jakost obilí, když vložime několik zrn do úst. Změní-li tato barvu, je to zlé znamení. Necháme-li zrna z ruky padat do pytle, musí zrno jemně zaznívati.

Než koupíme zásobu, vezmeme různé vzorky a podrobíme ke zkoušce. Objednávají se pak zboží, které nám nejlépe vyhovuje z předpokladu, že zboží odpovídá vzrku. Po nákupu nenecháme jme nikdy zrno v pytlicích státi. Pro uskladnění máme míti bedny, jejíž dno a víko je opatřeno jemně sítkovaným kovovým sítem. V této bedně naděláme několik oddělení, kolik hodláme uskladnit druhů obilí. Různé obilniny musí být uchovány odděleně. Směs smísíme podle potřeby. Alespon jednou týdně musíme každou obilninu zamíchati, aby tato proschla a aby prach vypadl. Nádoba do které uskladňujeme krmivo pro běžnou potřebu, má být rovněž opatřena kovovým, jemným sítkovaným sítem ve dnu, které slouží jako silo a obilí před podáváním se vlastně ještě jednou prosívá.

Nápoje . . .

Voda zůstává hlavním nápojem všeho tvorstva. Pro holuby je také nepostradatelnou. Známé tři druhy vody: 1. dešťová, 2. pitná, 3. minerální - léčivá. Tělo holuba obsahuje 50 % vody. Toto procento se stářím menší. Holubům podávaná voda má být čistá, čerstvá, zápachu prostá. Před použitím máme postavit vodu v kameninové nádobě do holubníku, aby voda dostala stejnou teplotu, jako ovzduší holubníku. Příliš studená voda způsobuje tyfus, cholera, úbytek, záněty plic, záněty střev, shoubnou houbu a průjmý. Holubům znaveným letem, trpící chudokrevností anebo jiným způsobem vyčerpaným, doporučuji podávat vodu bohatou na železo. Za tím účelem prostě vložíme do napáječky kus starého, ale čistého železa. Voda má veliký vliv na vývin holubů. Proto musíme být ve volbě vody velice svědomitými. Voda musí být podávána v čistých, neškodných napáječkách a musí být bakteriologicky bezvadná. To má proto tak veliký význam, že ničím se nemohou šířiti rychleji a spolehlivěji nemoci nakažlivé, jako právě vodou. Vhodná-li chorého holuba na holubníku, tu se vodou brzy všichni nakazí. Nápoj se usměrňuje podle ročního období a je odvislý na době závodní sezony a na průběhu pelichání.

Zimní období . . .

Nápoj, který podáme holubům od 1. ledna do 1. března, má být takto připraven: Z jednoho litru vody připravíme čaj tím, že dáme do tohoto množství, vody polévkovou lžičku kúry Quinquina nebo čísnké a léčici "Stichwunde". Tuto směs necháme 5 min. ve varu a přidáme lžičku medu, nebo 5 - 6 kostek cukru a vše necháme schladnouti. Takto připravený čaj má veliký vliv na pelichání prachového peří a osvědčuje se co výborný krev čistící prostředek. Doporučuji v tomto období podávat tento čaj dvakrát za týden. Mimo tohoto období se předkládá voda, do níž se kápně několik málo kapek jodu.

Údobí závodů . . .

Počínaje zimními lety a konče končným závodem musíme do vody dávat alespon dvakrát týdně po lžičce medu na jeden litr vody. Po prvé, když se holubi vrací ze závodů a aspon dva dny po závodě. Samozřejmě, že med musíme předem rozpustiti ve sklonici s teplou vodou. Ostatní dny dáváme s opatrností dvě až tři kapky jodu do vody. Tento nápoj čistí v prvé řadě průdušky, rozšiřuje je a zabranuje zánětu, které během závodů dosti často se mohou vyskytnouti.

Údobí pelichání . . .

Od konce závodů do 31. prosince předkládáme tento nápoj: Počátkem prvního týdne s opatrností kápneme asi 3 - 4 kapky jodu vždy na jeden litr vody. Po dvou následujících dnech přidáváme do vody na jeden litr 5 - 6 kostek cukru nebo lžičku medu, aby selili kosti. Po té dáváme po tři následující dny čaj s jitrocel, /Liaty, kořínky, i lodyhy./ Celou rostlinu avšak bez prachu a bláta a předem sušou. Necháme jitrocel asi 10 min. vařiti, pak přidáme 5-6 kostek cukru, aby byla odstraněna nepříjemná příchut a vše přecedíme jemným sítkem, nebo čistým, bílým tkanivem. Po vychlazení se předkládá holubům k pití. Tento nápoj způsobuje holubům krásné peří, má dobrý vliv na krev a působí na opřádávání lusek /výměna pokožky/. Jsem přesvědčen, že každý bude tímto výsledkem spokojen.

Doba krmení . . .

V holubníku musíme po celý rok krmiti poštovní holuby dvakrát za den: první mezi 9 - 10 hod. ranní a večer mezi 5 - 6 hod. Takto je snídaně dávaná holubům v době, kdy zpravidla se vrací ze závodů. V holubníku chovném nebývá hodina krmení tak pravidelnou, zvláště když holubi krmí holoubata. Ráno krm pokud možno co nejdříve a přes den, dle potřeby, večer pak co nejpozději, vzhledem na holoubata, která musí častěji být krmena.

V závodním holubníku krm pokaždé, když se holubi vrací z cvičného letu i ze závodu, a to počínaje prvním cvičením a konče vrcholným letem. Každý holub má mít ve své budce kameninovou nádobku s krmivem a musixsaxpřesvědčiti každý chovatel se musí přesvědčiti:

1. o dobré kvalitě obilnin,
2. které obilniny předkládáme,
3. aby byla předložena správná porce.

Určujeme-li některého holuba k častějším letům, pak musíme jej dle toho krmiti. Během doby klidu, doporučuji měniti krmnou směs a to pozvolna. Náhlá změna způsobuje průjmy a škodí zdraví.

Množství - Porce . . .

Krmné porce se skládají z různých druhů obilnin a mění se dle ročního období a podle stanoveného cíle. Je to směs pro holuby odchovávané holoubata, závodní, směs v době pelichání a pod. Jsou tři údobí časové a tři druhy, avšak holuby, kteří žijí v tom kterém holubníku, nedostávají v určitém časovém údobí také tolik krmiva a totéž krmivo /směs/.

Různé holubníky :

1. chovný
2. pro obyčejnou metodu a poloviční vdovství,
3. pro "velké" - celé vdovství.
4. pro rychlostní lety.
5. pro holoubata

1. holubník chovný :

V době od 1. ledna do 15. února dávám dvakrát za den, ráno a večer asi 25 g na holuba a den této směsi: 30% pšenice, 30% žita, 30% ovesa a 10% lněného semene, zeleniny v nadbytku.

Od 15. února do 1. března, doba to páření přidávám pozvolna obilí, aby přechod do jiné směsi nebyl náhlý.

Od 1. března do 1. září se množství neudává, ale směs se skládá z těchto částí: 25% bobů, 20% hráchu, 20% pšenice, 10% kukuřice, 5% rýže, 5% lněného semene, 5% chleba, 5% kandisu a sekaná zelenina a 5% .

Od 1. září do 31. prosince dávám tolik krmiva, kolik holubi do libosti sezobou a to této směsi:

35% bobů, 20% hráchu, 10% kukuřice, 10% pšenice, 5% pohanky, 10% zeleného semene, 5% semenice, 5% lněného semene, pomastěné rybím tukem.

Jednou v každém časovém údobí máme přemístiti do směsi 1 kávovou lžiči síry.

2. holubník určený pro obyčejnou metodu, nebo poloviční vdovství:

V údobí od 15. prosince do 1. února musí býti holubi dvakrát za den krmeni a to mezi 9 - 10 hod. ranní a mezi 5 - 6 hod. večerní. Předkládám asi 25 gr pro holuba a den této směsi: 50% krátkého ovesa, 25% žita, 12% lněného semene, sekaná zelenina dle libosti. Od 1. února do 1. března tytéž obilniny, aniž by porce byly zvýšeny, ale bez ovesa a žita, za to přidávám trochu měkkého chleba a naklíčený oves.

Od 1. března do konce závodů dávám krmivo do kameninové misky každému holubu do budníku a to po cvičení holubům určeným pro závod. Ostatní holubi obdrží totéž krmivo až večer. Směs je tato:

25% semenice z Chile, 25% zeleného semene, 25% pšenice "Derri", 10% pražený chléb, 5% kulatého prosa, 5% plochého prosa, 5% řepky.

Večer dávám: 50% kukuřice, 30% bobu, 10% hráchu, 10% pšenice a kávovou lžiči závodního chleba a kousek kukuřičan jako kukuřičné zrno cukru.

V době závodní je porce na holuba a den 20 až 25 gr.

Každé pondělí, nebo příští den po závodě přimíchám do krmiva něco lněného semene a sekané zeleniny, vyjímaje ovšem holuby, kteří příštího dne jsou určeni pro závod.

Od 1. září do 31. prosince dávám podle libosti tuto směs:

Ráno: 25% pšenice, 25% zeleného semene, 10% semenice, 10% pohanky, 10% plochého prosa, 10% lněného semene, 5% kandisu a 5% čerstvého chleba s rybím tukem.

Abý holubi dobře přijali cukr, dáme krmnou dávku do plechové nádoby a přidáme do toho hrst cukru. Směsí pak mícháme, až cukr zůstane lpěti na zrní. Neopomeneme předem obilí prosít a nezapomínejme na sekanou zeleninu.

následek i uhynutí určeného závodníka. Napáječku ponecháme na starém místě, ale bez vody. Teprve půl hodiny po přiletu holuba, předkládáme tomuto svařenou vodu s medem nebo cukrem. Budeme-li se řídit těmito pokyny, zabráníme mnohému zklamání.

P o l a ř e n í :

Období, kdy holub může na poli nalézt vše možné co mu prospívá, spadá od počátku srpna do konce října a někdy ještě déle, je-li příznivé počasí. Pro chovatele, bydlící ve městě, není snadným úkolem naučit své holuby polářiti. Abychom naučili holuby polářiti, nesmíme jim alespon den podati žádného krmení, což je však téměř nemožné, neboť pelichající holub potřebuje denně vydatného a silného pokrmu. Po mnoho let se vyžaduje po rolníku nejvyššího zemědělského produktu. Z toho důvodů používá se v polním hospodářství mnoho umělých hnojiv, což je pro naše holuby doslovným jedem. Také po sklizni moderními stroji prováděné, nezůstává mnoho obilí ležeti na poli, čímž holubi nalézají jen nedostatečné množství pokrmů. V této době je nezbytně předkládati holubům semena a zeleninu. Nebezpečí kráčí vždy v patách návyku polářeni. Jsou-li holubi právě na cestách nebo závodech, snadno podlehnou svádivé touze spustiti se na pole. To je ovšem špatné pro zdraví, výcvik i ~~základní vlastnosti~~. Mimo toho jsou polářící holubi vystaveni nebezpečí, že ~~se mohou~~ či mohou býti uchvázeni dravcem, ~~zastřeleni~~ lovci, kteří svůj um nevytríbili na tolik, aby složili / zastřelili / koroptev. Též se stává, že se ztratí polářící holub, který je v silném pelichání, daleko od domova a přepadla ho bouřka. Promočený holub mnohdy není schopen letu a stává se obětí nešlechtného člověka, nebo jiné škodné ~~monie snad lepší~~, své holuby nechati létat v poli, ale jim na holubníku předkládati všechnu pro podzim předepsanou stravu. Jistě mnohé nenahraditelné vtráť předejdeme.

D ů l e ž i t é p o k y n y :

Krmení bývá mnohdy chovateli ~~zanedbáváno~~, což tomuto by právě se měl každý velice ~~základní~~ věnovati, ~~základní~~ je základním a ~~hlavním~~ požadavkem ~~našeho~~ sportu. Mnohý chovatel by si přál mít dobré závodníky, dobrý a zdravý odchov, ale zanedbává vše k tomuto úspěch potřebné. Přirozeně, že zanedbaný holub nemůže býti zcela zdravý a proto nemůže mítí žádané vlastnosti poštovního holuba a byt by podobného holuba vychovala i ruka chovatele ~~umělce~~, nikdy se z tohoto nemůže státi pořádný holub závodník. Mnoho holubů se stává jen ~~závodníky~~ středního druhu jedině ~~pro~~ ~~nedostatek~~ dobrého krmiva. Také tak zanedbaní chovní holubi pozbývají dobré své vlastnosti a přirozeně namohou přenášeti na potomstvo to, čeho sami již nemají. Je žalostno, když vidím rok co rok holuby trpící neduhy krve, nebo vadným pelicháním jedině proto, že nemají opatrnosti a ~~hodnotné~~ a vydatné stravy.

Tím platí nedbali chovatelé svou hrubou nedbalost dvojitě.

Chovatel, který se po závodních letech ~~víc~~ nestará o své holuby, jedná velice lehkomyslně, neboť právě v této době vyžaduje pošt. holub ~~vš~~ opatrnosti. Ten kdo ponechá své holuby svému osudu, nezíská žádné výhody, neboť pole skýtá holubům potravu jen v nešťastné míře. Dobrý a pravý chovatel v této době opatruje své holuby nejlépe, neboť bezvadným pelicháním si zajišťuje závodní úspěch v roce příštím.

„Není to období od srpna do půli prosince, kdy vadným pelicháním ~~peří~~ musí býti nahrazeno novým a křivé bez vydatné a kvalitní stravy nemůže vyspěti v žádané síle?“

Holub s vadným ~~opatrnostem~~ vadným, suchým a křehkým peřím, není s to dosáti závodního úspěchu ani dobrého odchovu. Období pelichání trvá do konce až do počátku závodních letů. Toto období má nesmírný význam pro zdárný vývoj vašeho holubníku. Holub, který dobře propelichal a je železného zdraví, snadno se dostává do závodní formy a v této také dlouho ~~stává~~ a přináší svému a jménu holubníku jen čest.

Krmná směs, kterou jsem pro toto závodní období předepsal, nemá ~~ani~~ pak naprosto žádného významu, když holub vadně přepelichal a podobnému holubu nemůže prospěti. Přenechávám tu čtenáři samotnému, aby hledal úspěch dle shora řečeného a aby se dle toho řídil. Pravidlo o krmení musí býti ~~bezpodmínečně~~ dodržováno. Množství je na tolik propočítáno, že holubi se mohou dle libosti nasytit. Opět zdůrazňuji význam zeleniny pro holuby. Obsahuje kyselinu fosforovou, vápník a železo a současně posiluje a vzpružuje. Také značné množství vitamínů obsahuje zelenina a ty jsou pro každý živý organismus nepostradatelné. Dáváme holubům vodnici, kapustu, zelí a salát. Jedním slovem zeleninu. Nedoporučuji jen zeleninu obsahující mnoho kyselin, jako špenát a pod. Všem holubům dáváme po celý rok zeleninu, ~~vš~~ ~~závodníkům~~, kteří ~~si~~ dostávají zeleninu jedině v den návratu ze závodu.

O r i e n t a č n í . s m y s l :

Toto téma je tak staré, jako holub sám a do dnešní doby se ještě nikomu nepodařilo otázku tuto rozluštití.

Vědci zpracovali tuto otázku každý svým způsobem, ale žádný z nich nebyl s to říci něco určitého, nebo své tvrzení nějak doložití. Mnozí jsou toho názoru, že paměť tu má veliký význam, já však tvrdím, že sotva paměť holuba předčí paměť člověka. Můžeme holuba odvésti sta kilometrů od svého domova, aniž by viděl cestu a přece se vrací spolehlivě zpět, byv puštěm, a dopřána mu volnost. Někteří učenci tvrdí, že orientace jest v úzké spojitosti s otázkou zrakovou. Snad zapominají, že země je kulatá a že holub, aby dohlédl vzdálenost 24 km musí zletět ve výši 60 m, aby viděl vzdálenost 48 km, musel by býti 240 m vysoko a aby dohlédl 400 km daleko, musel by býti ve výši 15.000 m. Máme však dokázáno, že když byl holub vypuštěn z letadla z výše 800 m, pr první jeho starost byla dosáhnouti nižších výšek, kde se teprve orientoval. Je to mimo jiné důkazem, že holub ve výškách 800 m a výše není schopen letu. Přiznávám, že holub je vybaven velice ostrým zrakem, ale je vyloučeno, že svou orientací má jediné pro ostrost zraku a přes to jsem vícekrát mohl pozorovati, že holub vypuštěný 100 mil od domova, našel ihned určitý směr k domovu, který také letěl. Jiní tvrdí, že smysl ten je ve spojitosti s čichem, který však není nijak zvlášť vyvinut u holuba. Podle mého náhledu se domnívám, že toto tvrzení se nedá hájiti. Že zrak tu hraje významnou úlohu nelze pochybovati, ale u dálkových letů musí to býti jiný činitel, který tu určuje směr holuba v zaměřeném obvodu, v omezeném rozhledu pro mrahy, mlhu a déšť a přece vede bezpečně holuba domů přes hory, lesy i luka. Dle mého náhledu mám za to, že smysl je tento je ve sluchu. Jakmile je holubům dána volnost letu, ubírají se hned určitým směrem jen někteří holubi. Jiní v prvé řadě vzlétnou do výše 500 - 600 m a náhle pak odletají rovným směrem k určitému bodu vstříc, tudíž k svému holubníku. Dalo by se souditi, že holubi tyto mají v úmyslu krajinu předem prozkoumati, zamouti jakýs plán, několik okamžiků zakroužiti, aby sobě zajistili určitost směru, aby posléze jako šípky zmizeli ve směru jiným právě nejlépe vyhovujícím. Abych mohl své mínění o síle smyslu tohoto objasniti, buduji své názory na určitých vědeckých podkladech. Ovzduší není jen za bouře ale je vždy nabitó elektřinou. Je-li ovzduší modré a klidné, je nabitó elektřinou kladnou. Můžeme ji zjistiti jen v určité výši nad zemí. Tlak vrstev elektrických se mění. Je odvislý od denní hodiny, ročním počasím, povětrnosti, od zimy, nebo tepla. Poslední je snad odvislý m od stupně vypařování. Je-li zamračeno, jsou mraky nabitó elektřinou kladnou. Mrahy jsou utvořeny z výparů vody, proto jsou dobrým vodičem elektřiny a mohou tudíž míti vliv na živé tvory a proto i na naše holuby. Magnetické silokřivky ovlivňují každého živého tvora a mám proto za to, že i naše holubi, kteří létají kolem svého holubníku jsou ovlivňováni těmito silokřivkami bormálně a dovedou tyto silokřivky v každé vzdálenosti odlišiti. Je stejno, na kterém místě jsou vypuštěni, poznávají průdys svých silokřivek a dají se jimi vésti až k svému domovu. Různé pokusy v tomto směru konané, které vyžadují velké mé vytrvalosti a dlouhého přemýšlení, mne ztvzují v tom, že doměnka má se brzy bude moci pokládati v tomto směru za správnou.

Vamte dospělého holuba a vypusťte ho v jasném jemu dobře známé zahradě. Zvedne se však do výše 4 - 5 m, sedne na stupačku vletu a vejde ihned do holubníku. Je to důkaz, že zná dobře místo vypuštění. Po takovém pokusu / další v překladu chybí / váhal, pak vzlétl a našel cestu do holubníku ihned. Tuto skutečnost potvrzují holubí, kteří se vrátíli ze závodu s vyklovnutým okem. Ač trpí bolestí, přec se vrátí domů a s pravidelností nalezne svůj holubník. Příkladně jsem zalépl dvěma proužky papíru obě oči holuba tak že nemohl viděti do předu. Po nějakém hledání však našel holub přec cestu do svého holubníku. Naposled jsem zalépl obě oči zcela a holuba vyhodil do vzduchu. Několik okamžiků holub kroužil, pak se posadil v blízkosti domu a po několika hodinách se vrátil na holubníka odlepeným očima.

S následujícími pokusy se to mělo jinak, Vzal jsem holuba a zalépl mu ~~uši~~ papírem ucha Holub však mohl dobře viděti. V zahradě jsem holuba vypustil. Ihned se holub vnesl do veliké výšky, mnohokrátě zakroužil, ale vrátil se za několik dní do holubníku s odlepeným uchem. Tento pokus dotvrzuje, že holub k orientaci nutně potřebuje uši. Po několika dnech jsem vzal téhož holuba a zalépl mu obě uši. Při jasném počasí jsem holuba vypustil na téže místě. Co se stalo? Holub vzlétl do neobyčejné výše a tam neustále kroužil, až noc ho donutila přistáti, aby přenocoval na střeše. Holub zůstal mimo svůj holubník a vrátil se po třech týdnech, až náplast se samovolně odlepila.

Mám za to, že to je pádný důkaz, že uchem se holub řídí a tam je sídlo orientace. Nechci věřiti, že jiný chovatel by mne mohl dokázati, že to jsou právě magnetické silokřivky, které působí na ucho holuba a bezpečně ho přivedou domů.

Musím však také přiznat, že i čich má nemalý vliv na orientaci. Často jsem zjistil, že holub byv operován na zobáku, nebo který byl ~~na~~ v nozdřích poražen stal se pro závod nepotřebným, i když se byl pro závod vyhojil. Ústrojí čichové hraje úlohu v orientaci. Společným působením silokřivek na nerv čichový a sluchový, přenáší se do mozku zvláštní pud, pomocí kterého holub nalézá svůj domov. Dle mého mínění, myslím však, že sluch je hlavní a první složkou orientace.

Vedení holubníku při přirozené metodě nebo na poloviční vdovství.

Tento holubník mohou obývat jen holubi, k této hře předurčení a nemající stopy po nějaké chorobě, nezpůsobivosti nebo vadného pelichání. Holubník stavíme podle pokynů již dříve řečených. Nemáme zapomenouti na čistotu, dobrý přívod vzduchu a sucho. Před a po závodní sezoně desinfikujeme holubník a všechny v něm se nalézající předměty. Průvan musíme zameziti. Krmivo musí býti sestaveno rovněž podle návrhu již dříve řečeného. Drobná semena předkládáme z rána, hrubá a závodní chléb pak večer. Máme-li holuby v tomto holubníku, kteří snad odchovávají a krmí holoubata musíme jim denní dávku uměrně zvýšiti. Dbejme však, aby sval zůstal tvrdým a holubi neztučněli. Týdně a to po příletu ze závodu musí mít holubi vlažnou koupel. Všichni holubi se musí zúčastniti ranního a večerního letu, který trvá po hodinu. Napřed létají holubi a po té holubice. Během této hodiny letu, má býti holubník čistěn, voda obnovena, napáječky vydrhnuty a do budníků má býti připraveno krmení v nádobkách. Dbáme, aby nádoby s gritou obsahovaly vše potřebné. Po hodinovém letu pouštíme všechny holuby do holubníku a postavíme se k budníkům. Při krmení možno se s holuby mazlíti, je hladiti, od hlavy až k ocasu, aby si tito zvykli na chovatele a nebáli se jeho dotyku. Toto počínání opakujeme po tři až čtyři dny. Jakmile si na toto holubi navykli, jsou krotkými a přichází k chovateli sami. Později nebudou holubi plachými, ba ze závodu vejdou ihned do holubníku, neboť ví, že chovatel jim neublíží, ale je polaská. Také nejsou uváděni v rozpaky, když uvidí chovatele v holubníku a dají si od něho bez všeho sundati závodní kroužek. Takto ušetříme mnoho ~~zase~~ vzácného času a peněz. Holubi určeni pro metodu polovičního vdovství zůstávají mezi ranním a večerním cvičením na holubníku zcela volně. Svým vrkáním způsobují u všech ostatních holubů žárlivost. Jakmile se poloviční vdovci vrátí z večerního cvičení, nechají se v klidu nažrati a napíti a pak se uzavrou do jejich budky, aby se oddali klidnému spánku. Stmívá-li se dosti brzy, uzavíráme je pokud možno co nejdříve. Takto jim dopřejeme hodně klidu, který jim jde k duhu a načerpaná síla přijde v závodě dobře vhod. Dříve jsem již uvedl rozměry budníku pro metodu přirozenou nebo poloviční vdovství a to: 60 cm šířka, 40 cm výška a 40 cm hloubka. Ty jsou nejlepší rozměry pro tuto hru. Tento budník dělíme pomocí podlahového prkénka na dvě nad sebou se nacházející oddělení, které jsou 20 cm vysoká. Tato výška je proto tak volená, aby páry, ač jsou spolu, nemohly se v budníku pářiti a na podlaze holubníku jim to nedovolí jiní holubi, neboť víme, že v tomto směru jsou na sebe v líc žárliví. Holubice klade však vejce přes to, i když nebyla oplozena a nich sedí. Tu může chovatel snadno pokládati oplozená vejce na kterých má zájem, místo těchto neoplozených a může nechati páry po jednom holouběti odchovávat. Prostě může regulovati dle libosti rozpoložení hnízda tomu, kterému páru.

H o l u b i v e d e n í p ř i r o z e n o u m e t h o d o u :

V této metodě nechává se pár pospolu. Jak holubice, tak holub se zúčastňuje závodních letů. Chovatel, jehož holubi se mají v letech při tomto způsobu umístiti je nucen páry rozdělovati a to: od 1. ledna do polovice února a dle stanovených termínů hlavních závodů i dále. Holubi určeni pro kratší vzdálenosti zapáří se nejdříve, jiní jednoti teprve počátkem dubna. Přirozenou metodou vedení holubi jsou mnohdy výbornými v rychlostních závodech.

N e j v ý h o d n ě j š í d o b a h o l u b a v z á v o d e c h r y c h l o s t n ě c h j e :

1. Když holubice v den zasazení /košování/ snesla první vejce a holub s vrkáním pobíhá po budníku.
2. Je-li zapářen na holubici, která nesnáší a když jí bylo do hnízda podloženo několik hodin před vsazením do koše cizí vejce, na které nasednou.
3. Zapáříme -li na jeho holubici holuba jiného a prvního musí jako soka ovšem s úspěchem vyhnati z holubníku.
4. By-li zavřen sám v koši po 3 - 4 dny, aniž by prodělával denní nucené lety, zatím co jeho sval a tělo zůstalo pružným.

Podobný holub se krmí: 75% kukuřice, 25 % semenec a večer kousek cukru, velikosti kuku-

řičného zrna, zůstává-li hůb před vypuštěním tolik jeden v koši, předkládá se mu ráv
nu jen poloviční krmnou dávku a vkládáme do koše s prázdným vřetenem, což je veliké důle-
žitosti, neboť hladní holubi nachází vždy první směr domů a též letí rychle domů. V ná-
vratu nikdy neotálejí.

Nejvhodnější doba holuba pro střední a dlouhé lety je:

- 1./Hnízdí-li 2-3 dny a zdá se, že miluje své hnízdo.
- 2./Hnízdí-li 8-10 dní a mimo svou obvyklou dohu, od 10 - 14 hod. sedí na hnízdo i jin-
dy.
- 3./Podložíme-li hůbu rozsezenému holoubě, které již je krmeno zrním, aby ho dále krmi
krmil. Holoubě však ještě n smí býti obrostlé stonky ocasioní, čímž by pelichání holou-
bě utrpelo a s plným prop. licháním holoubě by chovatel musel čkati do příštího roku
chtěl-li by z holouběta míti něco dobrého.
- 4./Byl-li zavřen sám v koši-pe 3-4 dny, aniž-by předělával-denní-nucené lety, zatím co
jako-
Je-li napáren na mladou holubici 9-12 den a zůstávali seděti na hnízdě, aniž by holubice
bi honil.
- 5./Má-li 2 dny stará holoubata a holubice v brzku bude snáš ti, nebo právě vejce snesla
To jsou nejvhodnější okamžiky rozpoložení, jsou-li jinak holubi letu žádostiví a ohniví.

H o l u b i c o p ř i r y c h l o s t n ě c h z á v o d e c h .

Přípravy holubice jsou těžší, než u holubů. Holubice posíláme na závod:

- 1.- Hnízdí-li 8-10 dní a zůstává vern hnízdění.
2. Hnízdí-li 7 či 16 dní a sedí houževnatě na hnízdě a slotně jen aby se nasítla.
3. Krmí-li 3 - 4 dny stará holoubátka a zůstává den nebo dva sama, aby se o holoubata
sama starala.

Zpravidla neopouští holubice budník vůbec a když ji pustíme venku, spěchá ihned do své-
ho budníku. Za tohoto stavu necháme krmiti holuba. zatím co je holubice mimo hnízdo,
Jakmile vypustíme holubici, musíme odstraniti opet holuba. V tomto pokračujeme tak dlou-
ho, jak dlouho je holubice schopna závodu. Čím déle holubice hnízdí, tím je způsobilěj-
ší pro závod. V největší a vrcholní úrovni se holubice nachází, když holoubátka se mají
línouti.

Mnohdy se dá návrat holubice utyčliviti, když v plném hnízdění jí podkládáme malé holou-
bě a musí-li před vypuštěním zůstat den v koši.

H o l u b i c o n a s t ř e d n ě i d l o u h ě l e t y .

1. Hnízdí-li 14 - 16 dní av den "zasazení" holubici odejme holuba.
2. krmí-li 10 až 12 dní staré holoubě a není navštěvována holubem.
3. V době, kdy holubice sama krmí 10 dní staré holoubě až do jeho dospělosti a není-li
na holubníku volný holub.
4. Podkládáme-li holubici v plném hnízdění holoubě, které je již krmeno zrním. Upozor-
ňuji na totéž, co bylo řečeno o tomto drávu.

P O L O V I Ě N Ě V D O V S T V Ě

Holubi určeni pro tuto metodu, mohou přebývat v oddělení v daném meth dou přirozenou
Připravujeme je obdobně a v téže době jako holuby v dané přirozeně.

Ovšem toto oddělení musí míti dva druhy budníků, protože provozujeme dvoji způsob hry.
Budníky pro poloviční vdovství mají již nám známe rozměry, aby vyhovovaly všemu co
potřebujeme.

Na příklad: Páření, uzavření jednoho partnera v očekávání přiletu partnera druhého,
páření na jiného holuba, aby byla vzbuzena žárlivost a pod. Má-li chovatel přes den
poněkud volno, ať jde bez hluku na holubník a ať se dívá okénkem dovnitř. Uvidí pak
špatné a dobré vlastnosti vdovců. Nedůvěřujeme vdovcům, kteří si často škrabou hlavu,
nebo zívají a jejich pořička se na hlavách ježí, kteří kýchají a podobně. Budníky musí
býti křemem zařízeny tak, aby mohl býti zcela zatemněn, čehož se užívá během závodních
letů, obyčejně hodinu po večerním krmení. To děláme, aby holubi lépe trávili, po vyčer-
pání, po přílišném krmení holoubat a po dlouhé trvajícím nepřetržitým letem
Otvory a vzdušné ventily se zastrou temným plátnem, čímž budník se úplně zatemní. Klid
po večerním krmení má mnoho předností, hlavně nahražuje úbytek sil. Chovatel, který

těchto pokynů dbá má nejlepší vyhlídky dostati se pohodlně na přední místo závodu i při letu proti větru. Během období klidu, to je po zkončení závodní periody do příštího jara, holub se neunavuje, neztrácí sil a odpočívá od 4 hod. odpoledne do 8 hod. ráno. V době závodní sezony klidu však nemá, neboť je po různu v závodních kších vězněn a bez klidu. Odpočinek v době závodní sezony je nedostačující. Mnou stanovený odpočinek, činí holuba výkonu schopnějšího. Dle mých rad jsou holubi schopni nejlépe vyhrát. Krmivo sjednává potřebnou sílu, aniž holub ztuční. Denní lety činí tělo pružnějším a silí sval. Poloviční vdovství spočívá v tom, že odebíráme z páru jednoho partnera, když hnízdil asi 12 dní na první líhni, nebo když holoubě u první líhne vychoval a hnízdí na druhé 10 - 12 dní. Zajisté chovatel již upozoroval, jak holub v této době miluje své hnízdo a jak se má k holubici. Je dlužno této příležitosti využít a čerpat poznatky. Je-li holub účastný na letu rychlostním, musí viděti svou holubici před vsazením na závod a po přiletu. Holubice od holubů účastných na dlouhých letech nesmí býti před vsazením vůbec odebrány. V době návratu /platí to pro celý holubník/ uzavíráme holuby do budníku na tu stranu, kde se nalézá hnízdo. Po návratu holuba ze závodu, musí jeho holubice zůstat ještě nějakou dobu, dejme tomu do večera uzavřena. Pro přesné určení této doby není pravidla, ale dbejme následující: Přišel-li holub ze závodu příliš znaven, je lépe noppustěti holubici k němu. Vykoupjeme jej a omyjeme oko borovou vodou. Je-li holub však vesel a při síle, můžeme mu holubici dáti. To se tedy ponechává náhledu a pozornosti chovatele.

D ů l e ž i t ě . p o k y n y :

Pokud se holub osvědčuje v metodě polovičního vdovství, zůstává v této hře. Jakmile ochabuje ve výkonu, ihned jej spáříme s holubicí, necháme hnízditi 12 dní a můžeme ve hře pokračovati, jako na počátku sezony. Během hnízdění a období páření však holuba nedáváme na závod. Pak započneme opět s cvičením jako na počátku, ale nesmíme zapomenouti, že tuto metodu nesmíme používat v holubníku úplného vdovství.

Důvod se objasní, když o tomto holubníku se zmíním blíže. V den ~~maxim~~ zasazování holubů na závod rychlostní musí býti pro tento závod určení holubi bytá vypuštěni několik km od holubníku, aby jeden holub po druhém přiletěl v meziprostoru a tam alespon 5 minut pobyl. V době nepřítomnosti holubů vsazujeme holubice do příslušných budníků, aby po přiletu holub svou holubici z holubníku viděl., ale stýkáti se s ní nemohl, ač holubice je povolnou.

Tutu metodu možno užívat i když jsou holubi na závodě. Holubi, kteří jsou v systému polovičního vdovství, vyžadují mnoho opatrnosti. Jejich letovou a návratovou schopnost není možno tak snadno dosáti, jako při přirozené hře.

Zkušený chovatel, který dlouho pracuje se svým kmenem a zabývá se touto hrou, vidí ~~ihne~~ ihned, kteří holubi se pro tuto hru hodí.

Schopného holuba poznáme podle toho, jak běží a vlétá do holubníku. V ruce necítíme, že by měl takový holub pod křídly a na kostrči nějaké hrbečky a nemá též žádných stonků na horní části volete a v zátylku.

Ideální holub má tvrdý sval, maso houževnaté, je lohky a bez tuku. Kostí jsou těsné a křídla povolná. Trus je tuhý a vylisován v menším množství, ze 3/4 barvy šedé, z 1/4 bílé. Jsou-li výkaly řídké, nebo tekuté, pak holub nezvítězí v závodě.

Povšechně dělá dojem závodní holub štíhlostí., opoření a zvláště křídlo je huaté, oční bradavky a nánosky barvy narůžovělé. Nohy musí býti barvy sytě červené a ocas úzký. Má-li býti holub způsobilý pro poloviční vdovství, musí býti řádně ošetřován a musí dostávat krmivo, jak dříve řečeno. Pozorujeme-li v létě nenápadně živost v holubníku, shledáme přednosti holubů nepářených i vdovců. Nesmíme důvěřovati holubu, který se škrabe na hlavě, kýchá a zívá a peříčka na hlavě má načechraná.

Máme-li holuba, který nám činí radost a rád bychom jej nechali hnízditi a odchovávat holoubata pro chov, není třeba holuba znovu pářiti, chceme-li aby byl opět schopný závodu. Přidržíme-li se těchto pokynů, dosáhneme často dobrých výsledků. Po večerním krmení, když jsme zatocnili budníky, necháme vejiti holubice do oddělení. Čekáme až sedí holub na hnízdě a necháme ho asi 10 minut volati holubici. Podkládáme pak pod holuba dvě vajíčka, neb holoubě, které je již krmoné zrním a holubice necháme při tom asi 5 minut.

Neopouští-li holub hnízdo, je to znamení, že trik se povedl a holub nám nalotěl. Po té možno klidně holubice opět odejmouti. Podkládáme-li holoubě, musí naplněna býti nádobka pro krmivo. Žere-li holub a krmí holoubě, pak to jde znamenitě a holub může na závod. Po dobu co se holub zaměstnává krmením, je schopn též závodu. Podobný holub však nesmí svou holubici spatřiti ani před, nebo po závodě, ale musíme mu býti v krmení nápomocni tím, že holoubě přikrmujeme sami.

Tato metoda je výbornou hlavně pro holuby zrčené k dlouhým a konečným závodům, nebo když šetříme opeření holubů. Hnízdí-li holub v červenci, je vystaven nebezpečí, že po 2 - 4 dnech počne ztráceti peří. Po dobu nepřítomnosti holubů nesmíme dělati na holubníku žádných změn, aby tito se nestali nedůvěřivými a neotáleli s vletem. Při návratu a zvláště v době veder musí býti napajčka prázdná, ale na svém místě. Teprve po čtvrt hodině předkládáme holubům převařenou vodu s cukrem, nebo medem. Po skončení závodní sezony pouštíme všechny holuby na holubník a opatrujeme je v zimním období podle předpisu. Minerálie odebereme, holubník vybělíme a desinfikujeme a nářadí ukládáme na suché a studené místo. Budníky se nahradí toliko sedačkami. Semena se předkládají v obvyklou dobu, bez sakané zeleniny a nezapomínáme na obvyklou vlažnou koupel a pod.

K o n e c II. d í l u .

III. díl.

HEUSKIN Lammers - MACKŮ "Čtvoro roční období".

Opeření a pelichání.

Opeření holuba se skládá ze spousty per, různého tvaru a délky. Drobná peříčka chrání hlavu, krk před drsným počasím a chladem. Pera ocasu a křídel slouží k tomu, aby holub byl schopen letu a vznášení se ve vzduchu. Všechna drobná peříčka, která pokrývají hlavu, krk a zbytek těla, slouží orgánu, který právě pokrývají za ochranný plášť. Tomu ale není tak u per, která pokrývají ocas a křídla. Tato pera tvoří letový aparát. Jsou pro holuby velkou důležitostí.

Má-li býti považován holub za holuba poštovního, musí mít různé vlastnosti, bezvadné opeření a musí odpovídati všem požadavkům fyziologickým, -fyzickým /tělesným/ i duševním. Po léta jsem srovnával let různých ptáků a letem holubů. Z těchto poznatků mohu usouditi, které vlastnosti letového aparátu jsou ty nejlepší a kdy může tento aparát vyvolati největší sílu a rychlost. Vše co jsem postřehl a vypozeroval, nechává mne poří, hlavně letky a pera ocasní srovnávati s knihou, jejíž tajemné písmo se teprve musí rozluštit.

Z mého výkladu můžeme usouditi, zda je holub zdrav, zda lehce létá, bylo-li pelichání dobré a k čemu se holub nejlépe hodí. Mimo toho je možno z této tajemné knihy vyčísti, zda holub během závodu trpěl, zda vychovával své, či holoubata jiného páru. Mimo toho naučím čtenáře z opeření vyčísti, zda holub byl nucen po několik nocí zůstatí venka, zda holub měl úspěch odpovídající jeho svalové síle, je-li holub čistý krve a k jakým závodům se nejlépe hodí, zda pro závody rychlostní, či vytrvalostní.

Pero :

Pero sestává ze stvolu /brk/, praporeců a prachového peří. Dobře propelichané pero holuba musíme ohnouti do úplného oblouku, aniž by stvol se zlomil.

Stvol je rohová část pera na kterém sedí praporec a prachové peří. Silná část stvolu u kořene, kořen brku, pobírá potravu z krve. Tato část je dutá, čím pak jde výše, stává se masivní a tvoří stvol. Stvol s praporecí a prachovým peřím tvoří pero vlastní, které roste rychle, či pomalu, podle kvality předpokládaného pokrmu. Máme-li holuba s jednou nebo více zlomenými letkami, neby pory ocasními a holub proto musí se zúčastniti závodu, nasadíme do dutiny kořene nové pero, ovšem téže velikosti a jako by tvořilo zlomené a musí býti v linii s ostatními letkami, rozevřeme-li křídlo.

Bližší o nahražování per se dočtete ve IV. díle, kde je více o tom psáno a kde dávám podrobnější rady.

Podle kořene letky lze poznati, zda holub trpí dědičnou nemocí. Prasklé letky a letky se rozcházejícími. Můžeme zde i poznati, zda holub je nečistý krve. U holuba s nečistou krví je obyčejně část mezi kořenem a počátkem prachového peří černá.

Podobný holub nikdy nezíská cenu. Používáme-li podobného holuba k chovu, odchov dědí tutéž chorobu. Následky nepravidelného krmení možno zde též pozorovati.

Holoubata od slabých rodičů se podle toho též snadno poznají. Jejich letky jsou prasklé, klé, suché, křehké a nejsou dobře spolu srostlé.

Stvol /brk/ :

Čím se stvol více vzdaluje od kořene, tím se stává užším. Přesná zkouška nám prozradí, zda holub měl špatný let /závad/, zda zůstal dlouho mimo domov, zda holubu bylo podloženo holubě za účelem závodu, nebo pro výchovu. Též se může poznati, zda pero v době podložení holubě nebo vajíčka bylo již z obalu či nikoli.

Stvol má tolik spirálovitých křehů, kolik těžkých zkoušek a překážek byl holub nucen zvládati.

Prachové peří :

Prachové peří je tam, kde začíná stvol. Toto peří má vliv na let a zdraví holuba. Čím je více prachového peří, tím je holub cennější a tím je stvol silnější a tlustší. Holub, který se může při rozevřeném křídle vykazati hezkým, bílým a hustým prachovým peřím porostlým stvolom, dává předpoklad, že zabere pořádně i v závodě.

Praporec :

Praporec se nachází po obou stranách stvolu a jsou vzájemně spojeny jakámsi druhem háčků, které jsou na obou stranách praporecových vláken. Vlákna praporeců jsou kratší,

čím jsou vzdálenější od kořene stvolu.

Již dříve jsem se zmínil, že křídlo holuba je knihou ve které je možno čísti. Podobně, jako brko, stvol a prachové peří, jsou i praporce velikého významu pro let holuba. Pozorný chovatel z tohoto dověde mnoho čerpati a usouditi. Jsou-li praporce zviněné, pak je to znamení, že holub nepropelichal tak, jak bylo žádoucí. Jsou-li praporce průhledné nebo dokonce děravými a na mnoha místech vylámaný, pka se holub po celý rok nemůže zúčastniti závodu.

Není-li jedna nebo více letek dosti dlouhých, pak nemůže holub vyhrátí cenu, pokud letky nedorostly. Také se nemůže holub zúčastniti vytrvalostních závodů, jehož praporce se hrozí ohýbati směrem k tělu. Zdravý holub, který byl dobře propelichal má rovné praporce až do 3/4 délky stvolu. Poslední část má praporce stočeny poněkud ven. Cenný holub má na brku dlouhých letek drážku asi 7 - 8 cm dlouhou a která je stočena poněkud ven. Vidíme-li, že letka vykazuje dutinu, nebo praporce na straně vnější - kratší jsou přerušeny ve spojení, je to znamení, že holub při závodu těžce trpěl a strádal a není po celý rok s to získati nějakou cenu.

O s t a t n í p e r a :

Tělo holuba je pokryto pery různých délek, které je naskládáno tak na sebe, že jsou viditi lnými toliko části pokryté praporcei. Dělíme-li pera na velká a malá, či dlouhá a krátká, nebo také pomocné letky, pera krycí a pera obalová.

Dlouhé letky povětšinou 10 počtem sedí pevně v kůži ruky. Sotkáváme se s holuby, kteří mají na jedné 10 a na druhé straně 11 letek, případně 11 letek na obou stranách.

Pomocných, či krátkých letek je v křídle 12. Sedí v kůži části loketní.

Krycí pera leží přes tyto a letky kryjí a podpírají. Dělíme je na dvě skupiny, na hořejší, které tvoří Horní obal" a spodní tvoří "Spodní obal".

Počet a velikost těchto per není u všech holubů stejná. Kryjí brk a kořen letek.

Pera ramenní, která vyrůstají z části předloketní, kryjí ramena, chrání a podpírají kořen a brk jak letky, tak i per krycích. Všechny tyto druhy per mají svůj důležitý význam, účel a mnoho znamenají pro zdraví a cenu holuba. Čím je stvol jemnější a pružnější, bez kruhů a hmyzu, čím je prachové peří více, čím jsou praporce širší a silnější a ve hrotu pera otočeny na venek, čím jsou tyto rovnější a hroty zakulacenější, tím má holub větší cenu pro závod i chov.

O c a s :

Ocas má poněkud 12 per rejdrovacích. Viděl jsem však holuby se 14 i 16 rejdrovacími pery, což je však více chybou, než předností. Vada tato pochází ještě od původních ras a dědí se avavisací. Tato pera sedí v kostrči a slouží za kormidlo. Kořen a brk těchto per je chráněn, kryt a podpírán krycími pery. Hořejší pera, která kryjí kostrč se zhora, nazýváme krycí pera kostrče. Spodní krycí ~~ještě~~ pera podpírají kořen a brk per rejdrovacích a současně brání průvahu při letu.

Tato pera tvoří ochránící obal.

Již dříve jsem se zmínil o vadách letek, per krycích a per obalu ramenního. Nyní chci ještě upozorniti na vady i jejich předností.

Vykaruje-li holub v rozevřeném ocase jedno, nebo více tměšedých per rejdrovacích, pak je to znamení, že dobře nepropelichal a že pera nebyla v jedné řadě. Podobně to poznáme, jsou-li ~~per~~ pera otevřena a vykazují-li kruhy.

V takovém případě radím, podobného holuba nedávati na závod, neboť nikdy nemůže získati cenu, dokud podobná pera nebudou ohnovena.

T ě l o :

Tělo, hlava a krk jsou pokryty drobným peřím./pery/ Tato drobná pera chrání jmenované části dešti, chladu a větru. Prachové peří jímž je pokryto celé tělo mimo hlavy po dobu měsíců zimních, odpočinku, má tentýž význam. Prachové peří sestává z velkého množství zcela jemného peří, jemného jako vlas.

P e l i c h á n í :

Pelichání, což mnozí chovatelé považují za chorobu, je vlastně zcela přirozeným zjevem a spočívá v tom, že holub ztrácí staré peří a nahrazuje jej novým. Tento proces je zcela přirozeným a potřebným pro udržení těla. Žádný pták není ušetřen pelichání. Peří se obnovuje alespoň jednou za rok. Jsou holubi, jejichž barva peří je různá před a po vypelichání.

Proto se táží, jak mohou mnozí chovatelé tvrditi, že pelichání je chorobným zjevem?

Kdyby tak bylo, jak by bylo možné, že v pelichání se vyskytuje tolik obtíží. Stává se, že průběh pelichání není vždy stejný. Mnozí holubi tento proces snášejí velmi lehce, jiní jak se zdá tímto dosti trpí. Je pravdou, že holub sesmutní vždy, když vyhazuje poslední 3 nebo 4 letky, což nastává ve vysokém stupni pelichání, ale tu to skleslost dlužno připsati na vrub různým změnám, které současně nastávají v těle holuba. Důsledkem toho vyžaduje období pelichání určitou dávku síly a životního ohně. Bozváznemné onemocnění, nepravidelné krmení, nebo přespání venku, mají v této době takové následky, že důsledky jsmu toho jsou přerušeni pelichání. Je proto nutno tento zjev bedlivě pozorovati a veškeré části těla pozorně zkoumati, abychom mohli klidně očekávati příští závodní sezonu.

Trvání pelichání:

Holub pelichá po celý rok. Od okamžiku, kdy holoubě opouští hnízdo a stává se samost tatným, je provázáno neustále a opo celý život pelicháním. Během prvních pěti měsíců v roce mění se prachové peří ve vložky a vypadává. Po té mizí peří křídel, načež následuje pelichání obalů těla a křídel ocasu.

Toto obnovování opeření trvá nepřetržitě po celý rok, neděje se však ve stále stejném tempu, ale jednou rychleji, jindy zase pomaleji, někdy v pravidelných časových údobích, které možno takto rozdělit:

1. Zimní období. Od 1. ledna, přibližně do konce května, - tu ztrácí holub prachové peří a některé letky.
2. Letní období. Od konce května do konce závodních letů, během které se postupně vypadávají hlavní letky.
3. Podzimní období. Od konce závodních letů do 1. ledna, kdy holub mění ostatní letky, z části krycí a všechny pera krku a hlavy, jakož i ocasu.

Podzimní období je ono, ve kterém jsou holubi pro pelichání vystaveni nejvíce následkům. Proto v této době máme holuby ošetřovati s největší péčí. Toto období možno považovati za období nejnebezpečnější, protože v poměrně krátké době vypadává větší množství jmenovaných per. Období toto počíná v srpnu po závodní sezoně a trvá do konce roku.

Životní správa v době pelichání:

Nejnebezpečnější doba pelichání, doba to po skončení závodních letů, má býti pro holuby dobou klidu, které se má využít k tomu, aby pelichání mělo pravidelný a narušený průběh. Za tímto účelem doporučuji přesně dodržovati tyto rady, které se týkají: 1. holubníku, 2. ošetření, 3. pravidla krmení, 4. zdravotní životosprávy.

Holubník:

Jakmile skončí závodní lety, odstraníme hnízdící zařízení obyčejného a rychlostního holubníku a ponecháme toliko zařízení v holubníku vedeného methodou pololetního vdovství po dobu, až jsme ještě jednou holuby napářili a nechali asi 12 dní hnízdit. Proto doporučuji při stavbě zařízení, voliti rozkládací budníky. Rozbrané budníky řádně desinfikujeme a uskladníme mimo holubník na suché, ale studené místo.

Na podlahu holubníku nasypeme vrstvu jemného písku 3 - 4 cm vysokou, kterou denně před každým krmením přehrábneme, aby nezůstala ležeti žádná pora nebo sláma, čehož by holubi používali k vystavení hnízda.

Na tuto vrstvu postavíme tolik dřevěných špalků, kolik máme holubů. Tyto špalky jsou rozměru 10 x 15cm, 50 cm od sebe a 30 cm od stěny. Mají nahrazovati budníky a slouží za místo odpočinku holubům. Nikdy k tomu účelu nepoužijeme převrácených květináčů, neboť hrncířská hlina nasákne příliš mnoho vlhkem. Špalky zhotovíme z 5 malých prkének na sebe přibitých. Vnitřek musí zůstatí dutý.

Radím, aby zůstaly špalky duté pro lepší čištění a aby bylo zabráněno mikrobům se ve vnitř uhnízdití.

Chovatel, který nemůže v období klidu svým holubům věnovati mnoho volného času, jako na př. já, jež musím cestovati sem a tam za účelem posuzování holubů, učiní dobře, když tyto špalky postaví na drátěnou síť, která musí býti alespoň 50 mm od podlahy. Nedostupný díl podlahy pod sítí, posype se hustě nehaseným vápnem /váp. prachem/, aby výkaly co nejdříve zaschly. Takto jsou holubi chráněni před vlhkem a obě pohlaví mohou zůstatí pospolu.

Pelichání tímto způsobem bude míti přirozený a klidný průběh. V holubníku se nesmí nacházeti žádné prkno, hradlo a pod., ba stěny nesmí tvořiti žádný výběžek nebo sokl. Takto zabráníme rvačkám, holubi šetří svých sil, což má veliký vliv na dobrý průběh pelichání.

O š e t ř e n í :

Jakmile závody skončily, doporučuje se, pokud bylo hráno přirozenou methodou, holuby dělit dle pohlaví. Vdovci a vdovy musí pokud možno zůstatí jednotlivě v holubníku. Má-li chovatel k dispozici toliko jeden holubník a jedním oddělením, pak jsou výhodny právě popsaná ~~hazdníkyxx~~ špalky. Po každém krmání musí však chovatel odstraniti z podlahy všechna vypadaná pora i slámu, aby holubi nemohli z těchto věcí stavěti někde v koutě hnízdo. Radím však páry dělití, neboť dělení holubi lépe pelichají, než holubi ponechané v párech. Častokráte jsem toto sám zkusil a dostal jsem vždy nádherné pořít, když jsem páry rozdělil.

Dělením též snáze zabráníme v hnízdění a ve snášení vajíček.

V holubníku, kde jsou holubi rozděljeni, panuje také naprostý klid, kterého pelichající holubi rozhodně velice potřebují. Není příčiny tuto methodu zavrhnouti, nebo ji neproktikovati, neboť skýtá veliké výhody.

Je zcela snadné udělati v oddělení zástěnu a rozděliti toto na dvě místnosti. Je-li zástěna neprůhledná, nebo průhledná na tom již nesejde, hlavní věcí je, že šetříme síly holubů. Tělo holubů musí přece tvořiti potřebné látky ke vzrůstu nového operění. Každá sebemenší ztráta těchto látek působí na holuby a škodí jeho zdraví, též nepříznivé podmínky při závodě, příliš dlouhé cvičné lety, často strach holubů jíti do holubníku, způsobeným nějakou náhodou nebo úrazem, mají zhoubné následky.

Mnohý chovatel nedovádá svou ctižádost zkrotiti. Jakmile se mu některý holub při závodě vyznamenal, musí pak absolvovati všechny závodní lety bez ohledu na jeho zdravotní stav v budoucnu.

Ba chovatel zachází ještě dále a nechává takového holuba i hnízdití. Každý chovatel by měl vědět, že odchov holoubat po měsíci červenci staví pelichání, když aspon nadsěla doba, kdy vajíčka se musí líhnouti. Organismus hnízdícího holuba se připraví na tvoření živné kaše a následky v posledních dnech hnízdění se pak dostaví.

Proto nesmíme v této době zanedbati žádné tvoření živin v organismu holuba, protože to má velký vliv na pelichání.

Žádný pták ve volné přírodě nehnízdí, ani neodchovává mláďata po měsíci červenci. Vše, čím holub trpí, má neblahý vliv na křídlo. Na letěš možno viděti, zda byl vzrůst zpomalen, či zastaven. Z toho je vidno, že je nebezpečno nechati holuby hnízdití, nebo vychovávatí po měsíci červenci.

Chráme se nechati holuby děle hnízdití, než 12 dní, neboť jinak se vystavujeme nebezpečí, že pelichání buď zpomalí, nebo se zastaví. Radím proto odstraniti hnízda i vajíčka, než holubi se rozesadí, neboť nádory a oslabení je vždy následek.

P r a v í d l a k r m e n í :

Máme-li v úmyslu vyvovali správné pelichání, nesmíme krmiti směsí o které jsem již dříve ve hovořil, přirozeně také podle způsobu hry, kterou jsme provozovali. Nezapomínejme v tomto období předkládati sokanou zeleninu, což je veliké důležitosti. Nezapomínejme také předkládati předepsané druhy obilnin. Připravujeme-li směs, nedělejme jí příliš mnoho. Přidávejme hodně lněného semeno, pohanky, trochu čerstvého chleba s rybím tukem a kandisového cukru, jak jsem již sříve řekl, při každé hře.

Krmíme 2 x denně v tutéž dobu, jako při závodech v obyčejné nádobě s dřevěnými asi 2 x 2 cm vysokým okrajem, aby zrní nevypadávalo a se nesmisilo s pískem. Během pelichání krmivo neoddělujeme, ale dáváme holubům nazobati se do sytosti.

Uposlechni mých rad, které jsem již udělil o napájení holubů, abys mohl klidně pohlížeti do budoucnosti - závodní sezoně vstříc.

Po celou dobu klidu, to je od konce závodních letů až do konce března musíme krmiti 2x týdně v zinkové nádobě, když jsme před tím zrní potřísnilí lžící mleté síry.

Dává se 1 lžice na 1 kg obilí.

Do holubníku postavíme také soudok, který má hořejší dno podoby kužole, aby holubi nemohli na toto sedati. Do soudku se nadělají tak velké otvory, aby jimi mohli holubi prostrčiti hlavu a zobati ze soudku grit. Vedle tohoto soudku postavíme kamennou nádobku s kuchynskou solí.

P r a v í d l a z d r a v o t n í :

Je-li holub zdravý, má pelichání vždy správný průběh.

Nová pera, která vytlačila stará, jsou hladká, lesklá, bohatá na praporec a stvol jejich je hladký a rovný. Jako ~~max~~ příprava dobrého pelichání musí býti holubník vždy suchý, čistý a vzdušný. V nutném případě musíme vzíti na pomoc desinfekční prostředky.

Po dobu pelichání spotřebuje holub více kyslíku, než v kteroukoliv jinou dobu, aby mohl vytvořiti potřebné živné látky. Nezbytný čistý vzduch pro tento účel, může dodatí jedním bezvadná ventilace holubníku. Nesmíme proto šetřiti na zařízení, které dodává holubům dosti čerstvého vzduchu. Sbran se však průvanu, nebo aby holubi brzy onsmocněli. Při koupání buď opatrným, zavřeme dveře i okna, abychom předešli nastužení holubů. Koupel dáváme mezi 11 - 12. hod., kdy je teplota nejvýhodnější. Koupel je pro holuba tak nezbytnou, jako pro člověka, v období pelichání však potřebuje holub koupel nejvíce, i když teplé počasí trvá dosti dlouho. V době klidu musí každý holub 2x za týden dostáti koupel. Tu nestačí pouze postaviti za tím účelem do holubníku vaničku s vodou. Každého holuba strčíme asi půl minuty až po oči do vlažné vody, kterou máme v kbelíku. Holubník necháme uzavřený, až všichni holubi oschlí a pak jim dopřejme pro zahřátí volný let. Pelichající holub je volnosti potřebný, denní jeho lety kol holubníku udržují holuba při zdraví a svalové síle. Tyto volné lety brání holubu býti líným, neboť holub je leností dlouhým pobytem v holubníku dán v pospas. Proto, že v této době destávají holubi vydatnou a hojnou stravu, brzy by bez letových cvičení ztuhněli a pro jejich tělesnou tíhu by ztratili na pohyblivosti.

Důsledkem dlouhé nečinnosti ztrácí orgány svou sílu a ochabují. Pravidelná a střídá práce sílí a utužuje orgány. Mimo toho, toto cvičení je pelichání k prospěchu, holubi se stávají čilými a ohnivými. Přirozeně, že toto nesmí přeháněti, neboť bychom natropili více škody než užítku.

Doba klidu znamená pro holuby prázdniny, proto musí míti od rána do večera úplnou volnost. Něco na co vždy musíme pamatovati, jsou nejpriznivější podmínky pro pelichání. Mezi počátkem září a koncem října máme na příznivého počasí holuby ráno vypustiti a holubník uzavřiti, aniž bychom zabránili přístupu čerstvého vzduchu. Žádného holuba nepouštíme před poledním krmením do holubníku. Takto nutíme celou kolonii holubů seděti na volné střeše, kde má více čerstvého vzduchu, než v holubníku. Mimo toho se holubi současně sluní, což zvláště dobře působí v tomto období. Takto holubi nutí k ošlejšímu letu, neboť na střeše sedící holub odlétá z každé malicherné příčiny, na př. prásknutí bičem, nebo nezvyklý nějaký hlomoz a pod. Nejhorší období pelichání je, když holub je před ztrátou poslední letky. V této době by chovatel měl péči a opatrnost zdvojnásobiti.

Jen pozoruj v této době na okamžik holuba bedlivě, ztratil všechnu radost a je rád, když se může oddáti klidu. Létá namáhavě a ne více, než právě musí. V té době holuba nemáme bráti do ruky, neboť poslední letka je velice jemná a může se snadno poškoditi. Dostí často se stává, že tato letka zůstává ve svém obalu až do jedné třetiny své délky. V podobném případě vnoríme letku do vlažné vody a obal opatrně svlečeme až se objeví praporec. Po té se pero samo rozevře a vše pokračuje nerušeným chodem.

Holuby nemáme letavě, pokud tato letka nedorostla do třech čtvrtin své délky.

Jakmile je křídlo úplné, lze to poznati na veselosti holuba, který je opět schopen postaviti se první do řady letících. Od listopadu v době klidu, zvláště za mlhy, sněhových vánic a deště, je nejlepší holuby nechati v holubníku uzavřeny. Dovolují si tuto mlhou připomínku: V této době nikdy nepouštíme volně holuby mezi 10. a 14. hod., neboť v této době je právě ostříž na lovu a je po kořisti nejjačnější. Mimo těchto hodin, může býti chovatel klidným, neboť holubům nehrozí žádné nebezpečí od dravců. Nyní obrátím pozornost na jiné téma - na desinfekci.

Toto téma zvláště zdůraznuji, neboť je mnoho chovatelů, kteří nově budovnosti žádnou pozornost. Mnozí si vysílá: nač ještě desinfikovati, vždyť každý týden, ba i den čistím podlahu. Bez desinfikování neúčinnili jsme zdravotním požadavkům zadosť a vlá stně bez této není žádné čištění možným. Čištěním pouze smeteme špinu z jednoho místa na druhé, ale tisíce mikrobů zůstává neporušených v každém koutě a každé škvíře, pokud nepoužijeme důkladného a radikálního desinfekčního prostředku. Je jisté, že špina je pleništěm mikrobů a tyto jsou původci všech chorob. Máme-li zájem na tom, aby naši holubi se těšili naprostému zdraví a aby se vystříhali všem chorobám, tu jest nutno dodržovati dopodrobna všechna předepsaná zdravotní pravidla a je nutno pravidelně desinfikovati.

Takto nejen, že zničeme choroboplodné zárodky, které zdraví holubů napadají, ale značně se vyvarujeme možným neduhům při závodech. Můj způsob desinfekce, který užívám již 30 let je úspěšný, zcela jednoduchý, laciný a lehce použitelný.

Kbelík hustého vápeného mléka si připravíme, dáme do tohoto 1 kg kuchyňské soli, značnou dávku kreolínu, trochu terpenínu, dále černého mýdla. Obdržíme takto výbornou desinfekční směs. Jakmile jsou závody u konce, vydesinfikujeme holubník a vyspravíme. Takto zůstává celá kolonie holubů naprosto zdravou. V příštím závodním

53
ník získává někdy první ceny jen tím, hou zde v klidu odpočívati, nejsou obtěžováni všemožnými příživníky. Uposlechněte mé rady a jistě budete mít z ní užitek.

J a k ý j e p r ů b ě h p e l i c h á n í :

Pelichání je velmi důležitým činitelem, je základem úspěchů při mnohých těžkých závodech příštího roku. Průběh pelichání bývá pravidelný, nikoliv však u všech holubů stejný, důsledkem čehož nemůžeme nic určitého říci.

Průběh je závislý na mnoha maličkostech, které všechny mají značnou působivost na pelichání. Je to krmivo, zdravotní stav, námaha tělesná, narození, stáří, teplota a mnoho jiných okolností. Je radno průběh pelichání každého holuba stále sledovati, aby bylo možno v případě nutnosti včas zasáhnouti.

Co však činiti, abychom mohli býti zcela klidni?

Jen pozorovati, pozorovati, pozorovati a holuby v určitou dobu pravidelně a podle předpisů krmiti a napájet. Dobrý průběh pelichání znamená dokonalé a nepřetržité úspěchy při závodech v příštím roce.

P e l i c h á n í h l a v n í c h l e t e k :

Hlavní letky se obnovují nejprve u holubic. Pelichání těchto počiná 10. letkou, tudíž tou nejkratší a pokračuje postupně na venek křídla. Po 20 - 25 dnech ode dne vypadnutí 10. letky vypadá 9., když 10. je dorostlá asi do dvou třetin. Ostatní letky vypadávají postupně již v kratších intervalech. Touto dobou, někdy i dříve počnou vypadávat krycí pera křidel. Jakmile tato dorůstají vypadávají jiná větší pera, které pokrývají ramena, v ramenech a v předloktí povně sedí. Zdravý holub ztrácí v rozpětí jednoho dne tatáž pera na obou křídlech současně. Je-li tato mezidoba delší jednoho dne, pak je to neklamným znamením, že holub je nemocný a že pelichání z nějakého důvodu je brzděno a že všechny orgány holuba nejsou v pořádku. Chovatel má ve vlastním zájmu stav tento nenechat nepovšimnut, ale má vypátrati kde závada vězí, zda ve zdravotním stavu, či ve vadném krmivu a má zkoumati, zda dodržuje všechna pravidla zdravotní a krmí se týkající. Případně nedostatky nutno ihned zlepšiti.

P o m o c n é l e t k y :

Pelichání pomocných letek děje se ve směru protichůdném. Počiná na straně vnější a postupuje dovnitř křídla. Začíná tonkrát, když holub má ještě vyházovati 3 hlavní letky. Obnova těchto per je však různá. Mnozí holubi ztrácí z těchto jen jedno pero za rok. Mnozí chovatelé z tohoto úkazu se dali strhnouti k tomu názoru, že podle druhořadých letek možno poznati stáří holuba.

Nová pera se dají snadno rozpoznati, jsou kratší než pera stará. Míňení o určeni stáří dle těchto per je však zcela mylné. Jedni holubi ztrácí jen jednu druhořadou letku za rok, jiní jich obnovují více a někteří holubi obnovují docela všechny. Tato část křídla nám nikdy nemůže ukázati, zda holub pelichá dobře či nikoli.

P e l i c h á n í p e r r e j d o v a c í c h / o c a s n í c h / :

Počiná, když holub ztratil 7 - 8 hlavních letek, asi přibližně ve stejnou dobu, kdy počne pelichání druhořadých letek.

Obyčejně sestává pas z lati per rejdrovacích, šest stejně dlouhých per rejdrovacích na obou stranách ocasu. Pátý pár, počítáno z venčí do vnitř, vypadá nejdrive. Jakmile tento pár dorostl do tří čtvrtin původní délky, vypadá šestý pár a po té postupně za sebou, čtvrtý, třetí, první a druhý pár naposled. Rejdrovací pera se obnovují poznamenáhu. Jakmile dorostla vypadená pára do tří čtvrtin její délky vypadá pár následující. Obyčejně je k tomu zapotřebí lodi dnů. Jakmile dorostla druhá pára rejdrovacích per, počítáno ze strany vnější, skončilo povětšinou pelichání per rejdrovacích a všech letek. Při svých návštěvách u chovatelů, nebo při bodování holubů v místnostech spolkových, kž často jsem shledal, že chovatelé zkrátili první pár rejdrovacích per v doména, že pelichání těchto per je již u konce, jsou-li tato pera obnovena. Není tomu tak, neboť naposled vypadávají pera druhého páru. Jedině ty pak udávají, zda pelichání je u konce či ne.

P e l i c h á n í p e r k r y c í c h :

Většinou vypadá krycí operení, když dorostla pátá letka. Holubu, který má zdolati

dlouhý let, je pelichání krycího peří na škodu. Tato pera slouží za oporu všem letkám a když vypadla, tu holub se sotva chrání před změnou počasí a nemůže býti řečí o počtu letok, které mají kořen brku tou dobou zcela obnažen a bez ochrany.

V této nebezpečné periodě nedoporučuji vsazovati holuby k nějakému závodu. Pelichající holub není s to udržeti se několik hodin ve vzduchu.

Ostatně tou dobou vypadávají pera v hojnějším měřítku.

Než holuba vsedíme na závod, vždy si musíme uvědomiti, že tento musí vynaložiti mnoho síly, aby zvítězil a že těžce trpí po každém přílišném vypětí sil. Krycí pera křídla pelichají v tomtož období, co rejdivací pera.

O p e ř e n í t r u p u .

Opeření trupu vypadává, když pátý pár rejdivacích per zcela dorostl a obal per rejdivacích již dorůstá. Je-li nové opeření husté, bohaté a mastné, pak je to znamení, že průběh pelichání je dobrý. Vyskytují-li se však místy stvoly s vadně vyvinutými praporeci, pak je to znamení, že není vše v pořádku, s čímž se musí počítati při budoucích závodech. V období pelichání drobných per trpí holub tělosně značně. Stává se tichý, smutný a zdá se býti zraven statečností.

V té době je holub potřebuje klid a opatrnost. Nechávati tou dobou vylihnutí holoubata velice škodí. Také závodní lety tou dobou jsou jen na škodu. Holubu tou dobou dopřejeme co nejvíce volnosti. Piší tyto statě /směrnice/ z opatrnosti, aby pelichání mělo zajištěny normální průběh a aby holubi byli pokud možno takto chráněni před nedokrovností.

O p e ř e n í h l a v y a k r k u :

Pera hlavy a krku vypadávají poněkud, když holub ztratil sedmou letku a počíná vypadávatí per na hlavě. Hlava je často za jediný den holá. Po té přichází na řadu pelichání krku, prsou a tak dále. Pera hlavy se obnovují všechna. Je to také jedno z nejdůležitějších míst, kde pelichání musí náležitě probíhati. Jelikož hlava nepokrytá prachovým peřím, musí býti kryta hojností drobných peříček, která chrání uši, lebku a čelo před nepohodou. Dříve jsem byl zpraven, že holubi s chocholkou mají velkou vytrvalost při letech za horkého počasí.

Z á j e m n a n o r m á l n í m p e l i c h á n í :

Pravidelné pelichání má nepozorovatelný a nepřerušovaný průběh. Pelichání nemáme ovlivňovati nebo urychlit, což by mělo za následek, že holubi by brzonžůstali bez opeření. Pelichání je spojeno se zdravím holuba, které má neobyčejný vliv na průběh tohoto. Dobrý chovatel nepomene v době pelichání dobře své holuby opatrovati, čímž současně činí první krok k příštím úspěchům závodním. S holubem, který dobře nepropelichal, není možno docíliti úspěchu.

Má-li pelichání nepravidelný průběh, pak je to znamení, že holub není docela zdrav.

Později se to ukáže při závodech, nebo na odchovu, které tímto musí utrpěti.

Podobný holub je smutný a postonává potud, píská a tak dlouho, až konečně dobře propelichá a nabude opět své díly, dobré vlastnosti nechá vyniknouti. Teprve po dobrém přepečření získává a nabude holub opět nadvládu nad dobrými vlastnostmi.

Je-li holub naprosto zdrav, vyvíjí hrdě své síly a ukáže svůj chon. Po celou závodní sezonu bude podobný holub s to se zúčastniti všech závodních letů a v těchto i zvítěziti. Odchováme-li po takovém holubu, tu i potomstvo se bude určité těšiti z výborného zdraví. Dobře prodělané pelichání musí vyhovovati těmto požadavkům:

1./ Musí býti pravidelné. 2./ nepřerušované, 3./ úplné.

P r a v i d e l n o s t : Aby bylo pelichání pravidelné, musí probíhati nenápadně, pozvolna a nepřetržitě. Letky musí dorůstati jedna po druhé. Pelichání nesmí probíhati nikdy tak rychle, že holub v několika dnech ztratí téměř všechna pera.

N o p ř e r u š o v a n é : Jakmile bylo pelichání přerušeno, již nemůže býti pravidelné. Každá porucha zanechává jakési jizvy na letkách holubů, jichž pelichání bylo přerušeno. Kol těchto letok jeví se šterbiny, nebo dražky, které při každém přerušení utváří kol letky jakýsi kroužek.

I když se snažíme tyto kroužky odstraniti, nic to nepomáhá. Co je však ještě horší, letky zůstanou suché a křehké a praporeci jsou stak slabé, že zanechávají šterbiny, jimiž proudí vzduch. Věci znalý chovatel ihned podle toho postřehne, že podobný holub nemůže vyhráti cenu potud, pokud má tyto letky, jedině, že by měl veliký štěstí a šťastné počasí. Podobným nepřijemnostem se může chovatel vyhnouti, když v době pelichání dopřeje holubům náležitého klidu a dá jim možnost načerpati nových sil.

Úplnost: Má-li pelichání různá příčina vliv, nemůže toto již býti dokonalé s dle s dokonalým průběhem. Bývá to často v tom případě, když nepředpokládáme správně složení krmiva, nebo se holub příliš vyčerpá odchoven, nebo závodem. Průvan na holubníku, nečisté budníky, nesprávná poloha holubníku, nezdravé okolí, mohou mít též vliv na pelichání a mohou přivolat i neúplné propelichání. Proto ať chovatel učiní svou věc nejlépe, ať dbá přesně všech předpisů, aby měl jistotu, že pelichání bezvadně probíhálo.

Jak lze pelichání kontrolovati?

Chceme-li se přesvědčiti o pravidelném, dokonalém a nepřerušovaném průběhu pelichání, musíme častěji do všech podrobností zkoušeti opření.

Tato zkouška se provede kol Nového roku. Je to doba, kdy každý holub narozený před koncem měsíce července již musí býti propelichán. Hlavní letky již musí býti všechny obnoveny. Letky jednolčetých holubů musí býti větší, šišší, světlejší a na omak měkkčí, než holubi letky, které právě ztratil.

Nezavinile-li nějaká příčina přerušení vzrůstu per, nesmí praporec těchto vykazovati díry, praskliny a pod. Naopak tyto musí býti na koncích široké a zakulacené a poněkud se musí odklonovati od těla na stranu vnější. Taktéž nesmí býti brko na horní straně kroužkováno, nebo pruhováno a tím méně na straně vnitřní popukáno. Na straně k tělu musí letky, lépe řečeno jejich praporec tvořiti prachové porí a já zvláště zdůrazňuji, že na horní straně brka nikdy nesmí lpěti jakákoliv špina. Obnovné letky druhého řádu musí býti světlejší, než vypadnuté letky a musí směřovati poněkud dolů, tudíž k tělu holuba. Mimo toho jsou tyto letky kratší a širší, než letky původní. I u těchto nesmíme nalézati žádné příčné pruhování, ani špinu lpící na vrchní straně stvolu. Praporec musí býti husté a velice ohobné. Rejdovací pera se obnovují podobně, jako pera jiná. Nová pera se vyznačují živějším zabarvením. Tu se zvláště přesvědčujeme, zda druhý pár per, t. j. druhá letka na obou stranách, počítáno ze středu ocasu jsou již dorostlé, neboť vypadávají nejpozději. I tu musíme dbáti toho, aby stvol nebyl kroužkován, nebo příčně pruhován a aby byl po celé jeho délce praporeci hustě porostlý a praporec aby nejevili žádných děr. Pera krycí se obnovují buď všechny, nebo jen z části. Ona pera, která tvoří horní obal a kryjí křídlo ze shora, vypadávají všechna. Dorostlá pera jsou měkká a lesklá. Krycí pera vnitřního obalu se obnovují jen z části. Mnohokrát jsem se přesvědčil, že holubi razítkování na spodní části krycích per, uchovali razítka po několik let, neklauné to zjevení, že tato pera nepelichají úplně. Všeobecně nemohu tento zjevodsouditi, neboť podobní holubi mnohdy dokázali vysokou svou sportovní úroveň.

Důvody, které mají vliv na pelichání:

Pelichání může býti z různých důvodů brzděno, přerušeno, nebo urychleno. Z opatrnosti se však snažme docílit klidného a pravidelného průběhu v pelichání. Příliš silná stráž na počátku roku a brzké dávání holubů do párů urychlí pelichání prvních letek prvního řádu. Záhy zapáraný holub, ztrácí první letky ještě před měs. březnem. Tak se stává že holub v době hlavních závodů, t. j. koncem května, nebo začátkem června již ztratil polovici hlavních letek není proto způsobilý pro hlavní závodní lety.

Proti tomu, páříme holuby pro rychlé lety počátkem března a holuby pro střední lety rovněž tou dobou, pak máme jistotu, že se holubi mohou zúčastniti všech závodních letů. Holuby pro dlouhé lety páříme teprve počátkem dubna. Mnozí chovatelé tvrdí, že holub musí napřed ztratiti první letku, než je schopen závodního letu. Toto tvrzení není správné, neboť sám vám, že moji vdovci, kterou to hru provádím již po léta, dokazují pravý opak tvrzeného. Holub si uchovává neporušené křídlo až do června a s tím také veškerou její letovou schopnost. Vzrůst nenormální letky je tím zamezen.

Chrobný stav holuba zpozdí, nebo přeruší pelichání. Pelichání pokračuje teprve tenkrát, když zmizeli poslední zbytky jakékoliv choroby.

Má-li holub po červenci ještě holoubata, stane se tím přirozeně pelichání, což se opakuje ve všech dalších měsících. Po tomto zastavení pak následuje rychlé pelichání, což má špatný vliv prorok příští. Pozdní a časté závodní lety také přerušují pelichání, rovněž tak i denní cvičení, když holub nemůže ještě dobře létat, tudíž je před vyhazováním posledních letek. Pelichání se uspíší teplým holubníkem, nebo když je holubník přesycen výparů ze sena a vlhké slámy. Pelichání se též uspíší i tenkrát, když sami vytáhneme pera rejdovací a letky, nebo když jich holub pozbyl nešťastnou náhodou. Takto jednáme proti vůli přírody, což se nám později vždy vynastí. Máme-li na holubníku holuba, který nepelichá přirozeným způsobem, doporučuji se řídit dle mých rad uvedených v druhém díle tohoto thema.

Léčebné prostředky tu jsou: k o u p o l, n á p o j a k r m i v o .

Tato metoda neuspíší pelichání, ale učiní je pouze snadnějším a přirozenějším. Má-li se kakročiti, pak je jedině tento zákrok správný.

Pelichání holoubat .

Pelichání holoubat má poněkud jiný průběh, než pelichání holubů dorostlých. Již jsem sděloval, že pelichání u něho řízeno žádným pravidlem; ale je odvislé na stáří a zdravotním stavu holuba a na krmivu.

Shoda uvedených vlivů zasahuje do průběhu pelichání i u holoubat, ale počátek pelichání je odvislý hlavně na datu narození holouběte.

Jakmile holoubata narozená v lednu dosáhla stáří dvou, nebo tří měsíců, ztrácí z části pera hřavy a krku. Po té se pelichání přerušuje. Pokračuje teprve na podzim a vyvinuje se pak dokonale. Proto radím opět, nepařte holuby předčasně, neboť přerušená pelichání které po značně dlouhém časovém odstupu pokračuje, nelze nazvat pravidelným. Všeobecně možno pkládati holoubata narozená v březnu a do konce června, ba do první poloviny července za holoubata spadající do nejvhodnější, periody, kdy mohou nerušená a úplně propelichati. Také ptáci žijící v přírodě volí toto období pro hnízdění a odchov. Příroda sama nejlépe usměrňuje toto období a pták volně žijící nejlépe ví, které období mu nejlépe svědčí pro líhon i odchov. Proto i chovatel učiní nejlépe, když se bude řídit dle tohoto. Z jakých důvodů bychom měli ještě odchovávat ještě mimo toto období? Proč bychom měli zákony přírody nutiti, poslouchati naši vůli? Holoubata narozená koncem července a počátkem srpna, propelichají jen z polovice, vyjímaje části per rejdrovacích a letek, které se obnovují teprve v příštím roce. Holoubě, které ztratilo dvě, nanejvýše tři letky, dopelichává zcela až v příštím roce. Ačkoliv všechna pera rejdrovací a všechny letky nepropelichali v roce narození, nemá tato skutečnost vliv na závody holoubat. Hodláme-li nechati závoditi holuba, který má ztratiti ještě dvě nebo tři letky tu může s klidem letěti, neboť holub nikdy neztrácí dvě letky současně na téže místě. Podžel-li však holub, 4, či více mláděcích letek, pak musíme býti příštím rokem opatrní. Jakmile ztratí první letku ztrácí holub současně jednu letku, která měla propelichati v roce minulém. Od toho okamžiku, jakmile dorůstá vypadnutá letka, pouští holub vždy podivou lotkách současně až potud, pokud nedorostla 10. letka, po té pak ztrácí holub zase po jedné letce postupně až do letky, která byla již v tomto roce obnovena.

Holub, který v roce narození nepropelichal žádnou letku, ztrácí dvakrát letky druhorádě, zatímco mu propelichají letky prvního řádu.

Podobný holub musí býti dva roky starý, než je řádně propelichaný. Totéž platí i o opačném, pokud nepropelichal v roce narození. Holubi narození v pozdní podzim nepropelichají žádnou letku, ani žádné pera rejdrovací v tomto narození. Pelichání těchto počíná teprve příštím rokem současně s dospělými holuby a je hned napoprvé normálním a pravidelným. Pozdní holoubata nesmíme v prvním roce jejich věku vystavovati přílišné námaze, neboť jejich tělesný vývin není dosud ukončen. Nesmíme je také pářiti, ale mohou se zúčastniti drobných závodů.

Jakmile dosáhla dvou letek a dobře propelichla, pak mohou býti účastna na všech závodech, dokud až do konce 550 km. Mají-li tato zvířata sklony k páření a k líhni, můžeme je k tomu použiti zrovna tak, jako holoubata narozena mezi březnem a koncem července.

P r a s k l é l e t k y !

Všechna prasklá pera, zkroucená a puklá jsou vadná. Je to znamení, že holub byl vadně krměn v době jeho mládí.

Podobní holubi mívají také slabou tělesnou sestavu, vrozenou slabost, což mají co děkovati vadnému krmivu, unavujícím letům v době pelichání, nebo vytrháním letek úmyslně, nebo nešťastnou náhodou. Zranění na kořenu letek mohou míti i jiné následky. Ty nejhorší a nejčastější jsou: zlámané letky, jizvy, praskliny a zvrácený směr letek.

V tomto případě se objevují tytéž vady při dalším pelichání. Po každém pelichání možno však pozorovati nepatrné zlepšení, řídíme-li se radami, které jsem již dal.

Máme-li holuba, který má různé letky prasklé a praskliny jsou otevřené a viditelné dokonce na horní straně tčvolu, pak je lépe od podobného holuba neodchovávat, zvláště ne, když se jedná o holubici, která svými vlohy ze 75% ovlivňuje potomstvo.

Pro odchov vybírejme jen ty nejlepší jedince s bezvadným opeřením s bezvadnou stavbou těla a s bezvadnou konstitucí. Holubářský sport je dnes v takovém pokroku, že by bylo směšným, zaleknouti se podobných chyb.

Oko je zrcadlem duše. Holubář mohou z oka vyčísti vše, co je významným a co věděti musí. Oko holuba prozrazuje schopnost jeho orientačního smyslu, jeho instinkt, jeho zřítu

sílu, vytrvalost a dědičnost. Také se v oku zrodí choroby, vady a všechny jiné vlastnosti.

O k o h o l u b a :

Spousta chovatelů již přemnoho tvrdili o hodnotě oka holuba. Mám však za to, že většina nemůže tvrzení odůvodnit. Toto thema a studium orientačního smyslu spotřebovalo již mnoho inkoustu. Mnoho jetůch, kteří pravdivost tvrzeného doložili také pokusy. Sám mám to potěšení, vás naučiti podle mého způsobu a podle mých nauk poznati, kdy ten který holub je s to zvítěziti a zvítěziti za každého počasí.

Všechny moje pokusy, které jsem s holuby dělal mne mnohemu naučili. Mohu proto po prohlídce holuba říci, ve kterém budníku se narodil, zda je to holub chovný, ba více, muhu říci, za jakého počasí hojlépe poletí, co dnes snad ještě nikdo nedovode. Svůj posudek opírám téměř výhradně o oko holuba. Mnoho chovatelů mne již svými otázkami vyzkoušelo, když jsem ve spolkových místnostech posuzoval holuby a vždy žasli nad správností mých výpovědí. Mimo bezvadného těla, musí býti i oko bezvadné. Bez těchto dvou předpokladů není možno, aby byl holub holubem chovným nebo závodním.

Ti nejlepší holubáři, se řídí také vždy tímto pravidlem. Proto je nutno i oku přiznati jeho cenu a velký význam.

V prfém díle jsem již řekl, když jsem psal o vlastnostech dokonalého holuba, že máme pářiti jediné ony holuby, kteří mají znaky doporučených typů. Totéž platí i u oka. Nikdy nepařmo holuby, jejichž oko není znamenitým, choeme-li dostati dobrý odchov.

Abych vám objasnil a účelně vás poučil o chorém oku, popíši nejprve toto:

O k o s e s k l á d á :

1. Tvrdá rohovka, 2. lymphatická tekutina, 3. duhovka či iris, 4. čočka, 5. sklovina, 6. hřeben, 7. sítnice, 8. nerv zrakový, 9. víčko oka, 10. rohovka, 11. zřítelnice, 12. cévnatka.

T v r d á r o h o v k a / b ě l m o / :

Běльмо je bílé, husté a velice silná blána. Je to od predu vypouklá část cévnatky. Tam kde je nejsilnější, vytvořil se chrupavčitý díleček, který kol dokola ztužuje běльмо a chrání podélný nerv zrakový. Tyto ztužené části, které jsou z části utvořeny i z drobných svalů, jsou velice pohyblivé, mohou duhovku stahovati a roztahovati a zároveň ji chrániti.

L y m p h a t i c k á t e k u t i n a :

Je to zcela průhledná bezbarvá tekutina, která se nalézá v dutině mezi čočkou a rohovkou. Zevně je oko chráněno víčky a tuhou bělímou /bělmem/, která sestává z chrupavčitých a pohyblivých částic, které ovlivňují utváření duhovky.

D u h o v k a :

Je to blána, která tvoří před čočkou skutečnou dělicí stěnu, v jejímž středu je kruhovitý otvor, zvaný panenka či zřítelnice. Blána tato je tvaru čočky vybihající kulovitě na venek a barva je různá. Barvivo sestává z barviv - pigmentů z čehož jeden pigment náleží druhu lipochromů, z čehož světlé zbarvení duhovky, zvláště pak žluté a leží na vnější straně duhovky, jiné pigmenty sestávají z tmavých barviv, které jsou mnohem oddolnější a leží ve spodní vrstvě. První barvivo snadno vybledne, Barvný rozdíl duhovky může míti snadno původ v chorobě oka, která se mohla zděditi i po předcích. Zúžení a rozšiřování duhovky má veliký vliv na zrakovou sílu, neboť takto se stává obraz viditelného předmětu na sítnici více, či méně ostrým.

Holub jehož oko bylo zraněno klovancem třeba v závodním koši, nikdy nevyhraje žádnou cenu, pokud duhovka se nevyhojila a změnila nenabyla původního zbarvení.

Č o č k a :

Čočka oka nachází se těsně za otvorem panenky, mezi lymphatickou tekutinou a sklivoem. Čočka se stává tlustší a kratší, nebo tenčí a delší, podle vzdálenosti předmětu nalézajícího se v zorném poli. Čočka jímá světelné paprsky a vrhá obraz na sítnici. Její vnm je tím větší, čím holub letí rychleji a čím je tloušťka její větší.

S k l i v o c :

Sklivec je obklopen bělímou a zabírá větší část komory oka. Rozprostírá se od sítnice až po čočku. Sestává z rosolovité hmoty, velice podobné tavenému sklu. V přední části oka je kulatý otvor, ve kterém je vsazena rohovka.

H ř e b e n :

Hřeben je vakovitým strojím, které je složeno ze zázračně jemného tkaniva svalového. Reguluje napínání oka a chrání sítnici před oslnivými paprsky světelnými.

Kežoní na očevně a to v místech, kudy vniká zrakový nerv do oka, a je opatřen tříhrannou, vráscitou a zabarvenou tabulkou, směřuje k čočce, ale nedotýká se jí. Podporuje velice sílu viditelnosti a návalem krvním se může rozčilovati.

Sít n i c e :

Tato blána se skládá z velkého počtu ložnicích vrstev. Nachází se na oněch místech, kde je zrakový nerv nejhustší a kde tvoří temnou skvrnu. Sít n i c e se rozděluje ve dvě části, které se rozprostírají od místa, kde je zrakový nerv nejhustší až po čočku. Přední část sít n i c e nemůže holub ničeho viděti, druhá část, neodvísá od části prvé je vlastně pravou sít nicí.

Z r a k o v ý n e r v :

Vzhledem se podobá zrakový nerv nahnědlému t m kému vláknu, který přivádí zrakový nerv z mozku, kde se teprve obraz viděného rodí. U holuba dělí nerv zrakový jakási stuha na dvě části. Stuha ta se zove "traktus". Tento "traktus" oddaluje nerv od okruží oka a zvlášt ním stahováním kříží oba nervy které z jejich strany jsou rozděleny na různé vrstvy a vzájemně jsou na sebe spjaty v různých vzdálenostech.

Zrakový nerv, který je velice vláknitý, je připojen na bělimě a čím je delší, tím je tenčí. Táhne se pod hřebenem cévnatkou, která je rovněž zvláštní stuhou dělena na slabounké plá tčky, které se svým třásněním kříží se sít nicí.

O č n í v í č k a :

Oko holuba je kryto třemi různými víčky. Dvě víčka možno viděti, třetí je skryto a nalézá se pod horním víčkem. Horní víčko je mnohem menší spodního a také není tak pohyblivé. Zavře-li holub oko, pak se stahuje spodní víčko nahoru a zakrývá téměř zcela rohovku. Spodní víčko má mnohem silnější sval, než víčko horní. Sval tento je připojen v zadu oka na dutině oční.

Třetí víčko se nalézá pod horním viditelným víčkem. Je silně vyvinuté a může zastříti celou část předního oka. Je opatřeno zvláštními svaly upevněnými za bulvou oční. Do pohybu se dostává pomocí jakéhosi větvení a vykonává zvláštní otáčivý pohyb. Toto víčko je utvořeno ze zvláštní tenké a průhledné blány a neustálým zavíráním a otevíráním, čistí stále oko. Mrkáním se zastírá celé přední oko.

Na vnitřní straně venkovních víček se nalézá průhledná blána, spojivka, která zakrývá celou bulvu, ale nemá žádných žláz.

R o h o v k a :

Rohovka je zcela průhledná tuhá blána, kterou bez překážky mohou procházeti světelné paprsky. Zakončuje vlastně obal bulvy oční, v předu je silně vypouklá a tvoří vlastně přední část bulvy oční. Vliv nervů této blány na oko je více vyvinutý. Lom světelných paprsků je přibližně tak veliký, jako u lymphatické hmoty.

Z o r n i č k a . . . p a n e n k a . . .

Zornička, která musí býti přesně kulatá, se stahuje důsledkem působení paprsků světelných, zmenšuje, či se zvětšuje, podle toho, jsou-li světelné paprsky větší, či menší intenzity a podle toho, je-li viděný předmět více či méně vzdálen.

Vlákna, ze kterých je zornička složena, jsou pružovaná.

Dobří holubi mají zorničku ochráněnou zřetelným kroužkem, barvy černé, nebo šedavé. Mnoho chevatalů to pokládá za nepravidelnost, neboť zornička se tím zdá býti prodloužena do spodu. Je to však pouze nedokonalý hodnotný kroužek.

Oslňující světlo zužuje zorničku, slabé světlo ji rozšiřuje.

C e v n a t k a :

Cevnatka je umístěna ve spodní části oka. Tato blána je stejnoměrně temná, opatřená jakousi síťovinou z hladkých svalových vlákenek, které se nachází ve spodní části. Přední část blány je mnohem silnější než část spodní. Cevnatka je částí stěny oka, kterou tvoří vlákna vyrůstající z duhovky a pak svalová vlákna.

O k o a j s h o r ů z n é k r o u h y :

Viditelná část oka sestává z několika odlišných kruhů. Jmenována za středu oka jsou to: 1. zornička, 2. hodnotný kroužek - přizpůsobovací kroužek, 3. korrelační kroužek, 4. duhovka, 5. pátý kroužek.

Z o r n i č k a : je otvor uprostřed oka, kterým vnikají paprsky světelné do oka. Zornička nám umožňuje poznati cenná fakta týkající se schopnosti závodního holuba /viz IV.díl/ H o d n o t n ý k r o u ž e k - přizpůsobovací kroužek, obepíná z části, nebo zcela zorničku; je bítvý černé nebo šedé a často bývá chovatěli zaměňován za kroužek korrelační. Poslední název je proto nepravý. Přizpůsobiti, znamená měniti. Něco přizpůsobujeme

na základě určité potřeby. Něco měníme, abychom to přizpůsobili k nějaké věci s potřebou spojené. Tento kroužek také slouží k tomu, aby přizpůsobil orgán a usnadnil mu určitý pohyb. Čím je tento kroužek užší a dokonalejší, tím se zornička může lépe stavět a roztahovat, podle intenzity světelných paprsků. Dobrá zornička, která citlivě reaguje, zvýší hodnotu závodního i chovného holuba.

K o r r e l a č n í k r o u ž e k : Korrelace znamená měnlivost poměrů dvou částí, které jsou na sobě závislé.

Můžeme pozorovat, že duhovka se mění tvarem a tato změna v protilehlém směru s působí na zorničku. Rozšiřuje-li se duhovka, stává se zornička menší, stahuje-li se oproti tomu duhovka, zornička se rozšiřuje. Tato okolnost dokazuje, že mezi zorničkou a duhovkou je velice úzký vztah a jmenno je proto velmi přiléhavé.

d u h o v k a - i r í s : tvoří čtvrtý kroužek oka. Je to velice široký kruh a je různě zabarven.

p á t ý k r o u ž e k :

Všeobecně všichni holubi mají pátý kroužek. Je to velmi tenounký kroužek. Obepíná duhovku ze vně a v zásadě je stejného zabarvení s kroužkem hodnotným, ale když není toto, pak bývá velmi tmavý.

C o n a k r o u ž k u :

Zornička musí být přesně kruhovitá a středně veliká. Taková zornička vyhovuje nejlépe všem požadavkům dobrého závodního holuba. Je-li zornička velká, je to znamení, že holub je pro krátké a rychlostní lety. Malá zornička je znakem holuba pro střední a dlouhé lety. Holub, který má zorničku znetvořenou, nebo vejčitého tvaru, je znetvořený a hodí se nejlépe pro kuchyni. Pro chov a lety nemá žádné ceny. Toto pravidlo však nemáme chyběně pochopit. Stává se, že zornička se pouze zdá být vadná pro neúplný hodnotný kroužek, což však holubu vůbec nebrání, aby byl dobrým závodníkem, nebo holubem chovným.

Z o r n i č k a :

Většinou sepekládá tato za směrodatnou při posuzování ceny holuba. Holub, jehož hodnotný kroužek je tenounký, případně neúplný a zorničku zcela obepíná, jehož ostatní kruhy jsou velice zřetelnými, dobře ohraničenými a jsou bez barvy a bez skvrn, má dokonalé oko. Má-li holub a takovým okem i jiné tělesné vlastnosti dokonalé, je-li hodnotný kroužek tenounký a dobře obepíná panenku, možno holuba považovat za znamení tého pro chov i pro závod.

Ze dvou holubů stejných vlastností je onen pro chov a závod cennějším, jehož hodnotný kroužek je tenčí a dokonalý obepíná panenku.

Musíme proto být vždy opatrní, kupujeme-li pro obnovu krve nějakého holuba. Máme vždy volit toho, jehož hodnotný kroužek je tenounký, zřetelný a zcela obepíná zorničku. Holub bez hodnotného kroužku je neschopný pro závod a nemá být používán proto ani k shovu a má být vyřazen z chovu podobně, jako holub se znetvořenou zorničkou.

Hledáme-li však hodnotný kroužek, tu musíme dáti dobrý pozor, neboť mnoho holubů má tento stejné barvy jako zorničku případně i jako korrelační kroužek, čímž zkušený chovatel nemůže hodnotný kroužek rozeznat.

Nejjednodušší způsob jak tento kroužek poznat je tento: Vezmeme holuba do ruky a podržíme jej proti světlu. Tím se zornička stáhne a ukáže zřetelně hodnotný kroužek. Také možno holuba držet na délku paže od sebe a náhle ho přitáhnouti k sobě. Opakujeme-li se to několikrát za sebou zornička se rozšíří a hodnotný kroužek se ukáže zřetelně.

Všeobecně, má-li holub jiné kroužky nezřetelné a jsou-li vnější okraje těchto zabarvené a skvrnité a hodnotný kroužek není na první pohled viditelný, můžeme být jisti, že holub ~~zachází~~ schází a tohoto holuba s klidem můžeme z holubníku odstranit.

Mnoho holubů má jen třetinu, nebo čtvrtinu hodnotného kroužku. Dokonalý holub má však vždy tento kroužek úplný.

Holubi jen s částečným hodnotným kroužkem, jsou-li jinak dobře stavěni, mohou být výbornými holuby závodními, nemají se však k chovu používat, neboť neodpovídají věku, co se žádá na oku chovného holuba.

K o r r e l a č n í k r o u ž e k :

Tento kroužek je velké důležitosti při rozdělování holubů na chovné a závodní.

Jsou jednotlivci, kteří tento kroužek postrádají. Tito holubi mají však vždy vnější

okraj duhovky zřetelným a světle zabarveným. Oko bez tohoto kroužku nazýváme "plým okem". Zpravidla to bývají výborní chovní holubi, kteří snadno naleznou partnera s nímž dávají znamenitý odchov, Má-li ovšem tento druh zřetelný hodnotný kroužek. Obyčejně bývá korrelační kroužek barvy oranžové, nebo bílé a u dekonalého holuba je za tento středně široký. Holubi pro dlouhé lety mají kroužek užší a zřetelnější, než holubi pro lety rychlostní, krátké.

Korrelační kroužek, který probíhá vnějším okrajem duhovky, je znamením holuba, který pravděpodobně létá za každého počasí a mimo toho je též výborným holubem chovným.

D u h o v k a :

Duhovka je čtvrtým a nejširším kroužkem v oku holuba. Ať je tazo jakákoliv, je vždy dobrá, není-li skvrnitá. Duhovka světlých barevných odstánů má vždy výborný vliv a vyznačuje velkou tvůrčí sílu a holub s podobným okem je s to se vyznamenati na všech závodech a ze všech vzdáleností. Bledá barva prozrazuje chudokrevnost. Holub se světlou a jasnou duhovkou, může býti pořádným holubem závodníkem, ale není té čistokrevnosti, jakou žádáme po dobrém holubu chovném. Duhovka může býti různých barevných odstánů od šedé až po temně červenou, nebo může býti oranžově červenou, kaštanově hnědou, namodralou a pod. Posledně jmenovaná barva se vyskytuje velice zřídka, je však velmi oblíbenou barvou oka chovného holuba.

P á t ý k r o u ž e k :

Pátý kroužek se nachází co poslední kroužek na vnějším okraji duhovky, kterou také zcela obepíná. Všichni, ať špatní či výborní holubi mají pátý kroužek.

Je-li holub v závodní kondici a ve formě, tu tento kroužek není dobře viděti.

O k o a c e n n ý h o l u b . p o š t o v n í .

Již dříve jsem řekl, že oko je zrcadlom duše. Pověsčně lze tvrditi, že oko určuje hodnotu holuba.

Béremo-li zřetel na pestavu a opšení, můžeme podle oka poznati holuba chovného a závodního. Podle oka také poznáváme, které partnery dáti k sobě, abychom dostali výborný odchov. Dále prozrazuje oko, které holuby nutno spáříti, abychom dostali odchov, který by vítězil za každého počasí. Oko nám prozrazuje mohutnost smyslu orientačního a schopnost dědičnou. Jedním slovem z oka můžeme vyčísti vše, co nás může zajímati. Nežli se však rozhodneme určití hodnotu holuba musíme přihlížeti k ostatní stavbě těla. Tělo musí odpovídati požadavkům kladeným v I. díle. Každý holub s bezvadným okem a bezvadnou stavbou těla je cenným. Za mých mnoholetých zkušeností, jsem názoru, že mezi různými orgány je velice úzký vztah. Konstituce je odvislou od stavby těla a naopak, jak to důkladně potvrdil můj "Starý modrák" v jeho rozpoložení a o celé holubářské vědě.

P o l o h a o č í :

Oko ryziho holuba musí činiti dojem, jako by bylo v důlcích oka uloženo. Nesmí vystupovati ani nesmí býti hluboko vpadlé.

1. musí tvořiti pravidelný spoj mezi šterbinou úst a zátylkem.

2. vzdálenost od temena hlavy po hořejší okraj oka musí býti taková, jak široká je oko od hořejšího po spodní jeho okraj.

Oči bezvadného holuba musí býti tak položenyže holub je s to v každém směru viděti. Musí býti posazeny poněkud dopředu a směřovati k zemi a musí býti co nejblíže zobáku. Oko holuba, kdy myšlená prodloužená příčka šterbinou zobáku k zátylku vedená, protíná střed zobáku a zorničky, je nízko posazené. Může to býti oko výborného holuba závodního, pro chov však valně ceny nemá. Oko položené příliš vzadu, nebo vpředu, nebo příliš nízko položené, vyznačuje vždy holuba nepravidelného v doletu a bezcenného pro chov. Obraz znázorňuje hlavu pešt. holuba s dobře položeným okem a se všemi myšlenými přímkami. Vzdálenost horního okraje oka a temena hlavy má býti co nejmenší. Hlava se zdá tím býti poněkud spleštělou. Je to také důvod, proč zřídka kdy bývají holubi vysoko na výstavách oceněni, též dobrými letouny. Čím je tato vzdálenost menší, tím je holub vychytralejším a tím více v sobě skrývá dobrých vlastností.

Čím je hlavavšak vyšší, tím je holub zdatnějším co se týká pevné vůle, orientace, paměti a pod.

B a r v y o č í :

Jednou pro vždy tvrdím, že všechny barevné odstíny duhovky jsou dobrými, jsou-li světlé a barvivo duhovky je sytější a živé.

V těchto barevných odstínech se potvrdí v budoucnu jejich hodnota, podle zkušeností, neboť hodnotu holuba možno odhadnouti podle dokonalého a zřetelného hodnotného kroužku.

Čím jsou kruhy zřetelnější a hodnotný kroužek užší a výraznější, tím je hodnota holuba větší. Sytá barva duhovky vyznačuje více holuba zdatného.

Ideální holub, lhostejno ze kterého původu pochází, má mít dokonalý hodnotný kroužek. Korrelační kroužek má být úplný a duhovka sytého zabarvení. Barvy samy o sobě zbarvenají moc málo. Jsou holubi dobří i špatní kteréhokoliv barevného odstínu duhovky.

Jsou-li oči holuba rudé, purpurové, oranžově žluté, kaštanově hnědé, stříbro-šedé, nebo modré, neznamena to nic a nemá to žádného vlivu na vlastnosti holuba.

Co je mnohem důležitějším, je tvar kruhů, které musí být valice zřetelnými a výraznými. Kresba znázorňuje oko ideálního holuba pro loty i chov. První podmínka tohoto oka je, že každý kroužek musí být zřetelně rozpoznatelný a musí být úplný.

Zornička je pravidelně kruhovitá a středně veliká, hodnotný kroužek uzavřen a uzounký. Korrelační kroužek je valice výrazný, duhovka je sytého a živého zabarvení a pátý kroužek je dobře viditelný. Je to také důkaz, že holub vyžaduje určité vzdálenosti, aby se upletnil při závodu. Tak může se zúčastnit třeba všech závodů, je-li zornička středního typu. Je-li však malá, pak holub je více pro dlouhé a výhradně pro dlouhé a střední vzdálenosti, je-li tato však široká, pak je to holub téměř výhradně pro závody krátké - rychlostní.

Obraz představuje plně oko holuba. Holub s tímto okem, jako holub předchozí může být pokládán za výborného holuba chovného. Má-li podobný holub ještě tělesné přednosti a jeho oparň ní je bohaté a hubounké, pak to může být i výborný letoun.

Podobní holubi mají oči ve všech barevných odstínech. Zornička je kulatá a střední velikosti. Uzounký kroužek hodnotný obepíná celou zorničku. Duhovka je živé barvy a rozprostírá se mezi kroužkem hodnotným a pátým kroužkem.

Pátý kroužek je dobře viditelný, to naznačuje výborné zdraví holuba. Podobně jako po pěti kroužcích, možno poznati holuba i po zorničce, zda je schopný výkonu ze všech vzdáleností, nebo ne.

Mezi těmito holuby, kteří tvoří většinou kádr dobrých chovných holubů, nacházíme mezi těmito mnoho, kteří se hodí výborně na závody z dlouhých vzdáleností.

O c i s n e d o k o n a l ý m k r o u ž k e m h o d n o t n ý m :

Obyčejně holubi s nedokonalým kroužkem hodnotným bývají výborní letouni, kteří se dovedou probíjet na přední a první místa soutěže, ale co holubi chovní, nemají velké ceny. Zornička bývá středně veliká, její větší nebo menší objem ukazuje na schopnost holuba pro dlouhé, či krátké loty. Hodnotný kroužek bývá z polovice, z třetiny, nebo z jedné čtvrtiny vyvinutý a znatelný. Tyto různé délky tohoto kroužku ukazují na zdatnost holuba pro závod nebo chov. Za podobných podmínek je možno tohoto holuba pářiti jedině s holubem, jehož oko vyhovuje všem požadavkům plného oka, tudíž že má dobře znatelné všechny kroužky.

Korrelační kroužek je zřetelně vyznačen a dobře ohraničen, duhovka je bohatě a živě zbarvena, není stříkaná ani bez barviva. Pátý kroužek je dobře viditelným, prozrazuje to výbornou závodní schopnost.

O c i b e z h o d n o t n é h o k r o u ž k u :

Holubi s očima bez hodnotného kroužku, jsou schopni se umístiti v závodě za příznivých atmosférických podmínek. Těchto holubů nemáme nikdy používat k chovu. Pokud však získávají ceny, doporučuje se je nechat na holubníku, ale výhradně jako holuby závodní.

Zornička je krásně kulatá a střední velikosti; velikost je opět měřítkem, zda je holub pro krátké či dlouhé tratě. Korrelační kroužek je ostře ohraničen a obepíná zcela zorničku, aniž přechází do duhovky. Duhovka je stejnoměrná, bohatého zabarvení, není stříkaná ani pigmentovaná a je položena hluboko v oku.

Pátý kroužek je dobře viditelný, je-li holub v závodní kondici a formě.

O c i s t ř í k a n é a k b e z h o d n o t n é h o k r o u ž k u :

Holuby s těmito očima nutno pokládati za nespravedlivé závodníky a co chovní holubi musíme je zcela vyloučiti. Svou zdatnost co poštovní holub a závodní holubi pozbyli. Hodnotný kroužek mají jen částečně, nebo vůbec žádný a korrelační splývá s duhovkou. Přes to je duhovka střední velikosti a kulatá. Korrelační kroužek a duhovka jsou barvy stříkané a vzájemně splynulé a činí holuba bezcenným. Bezocní jsou i ti holubi jejichž oči jsou bez barviva, prozrazující chorobu chudokrvanost, jejíž kroužky vzájemně splývají, nebo se prostupují, jejichž oči jsou ve špatné poloze, buď příliš vzadu, nebo nízko, nebo vykazují vůbec vady a úchylinky zraku škodící.

O k o s e z n a t v o ř e n o u n e b o v o j č i t o u z o r n i č k o u .

Holub s podobným okem, bez milosrdenství je nutno z holubníku odstraniti i když je toho nejlepšího původu. Brzy vidí tím nebo oním okem. Upozorní na obtíž, rozpoznati vojitou zorničku, neboť nedokonalý hodnotný kroužek zdanlivě mění tvar zorničky. V tmavých očích snadno rozpoznáme kroužky. Stává se však, že tyto někdy nelze rozpoznati, Jsou-li však znatelné, tu možno holuba se vši určitostí posouditi, dle směrnic o oku. Jsou-li však oči zcela vadné, pak možno posuzovati jen podle operení a ostatní stavby těla.

Podobný holub se vyskytuje ve všech třídách. Možno jej spatřiti mezi nejlepšími i nejhoršími. Protože však již barva oka prozrazuje že se k chovu nehodí, doporučuji, takového holuba držeti jen pro let, dokud získává ceny.

Z r a k h o l u b a a j e h o k o n t o l a .

Je možné, že holub přes všechny žádoucí vlastnosti kladené na dobrého pošt.holuba, přes jeho bezvadnou stavbu těla, operení a ideální oko nemůže naléztí opět svůj holubník, když byl vypuštěn několik km od domova.

Oko bez sebemenší stopy po chorobě, může přec býti chorobou zachvácano, nebo může míti nějakou vadu jinou. V tomto směru se dělali již mnohé pokusy, ale věda nějak nepokročila v tomto směru., zvláště co je budováno na zevních znacích oka. Žádná viditelná částička oka nám neprozrazuje nějakou uchytku, nebo zvláštnost, zda oko vidí bystře či ne.

Většina holubníku je vybavena modrým pozorovacím sklem, přes které chovatel vidí vše, co se na holubníku děje, aniž je sám viděn. Večer se zvláště modré světelné paprsky silně tímto sklem odráží. Zrak holuba se porušuje, když vstupujeme večer na holubník, do kterého vniká umělé osvětlení právě tímto modrým sklem. Doporučuji proto toto modré okno zastříti tmavou látkou, nebo závěrou z prásklážky, aby modré sklo nemohlo odrážeti světelné paprsky, kdy holuby prohlížíme.

Je známo, že modrá barva škodí zraku holuba. Bylo to dokázáno, když holubu byla předložena kukuřice na ploše červené, oranžověžluté a modré. Z prvních dvou ploch sezobali holubi ihned vše co jim bylo předloženo. Na modré ploše sezobali zrna jen na místech silně osvětlených, na jiných místech je nechali ležeti bez povšimnutí. Důsledek toho hodí se jediné modrá barva k pokusům posouzení zraku holuba. Chceme-li se přesvědčiti, zda holub nemá vadný zrak, máme možnost tak učiniti pomocí různých prostředků, které se osvědčily.

Vstupme večer na holubník se slabým světlem a prohlédněme holuba, aniž by byl vzat do ruky. Vzlétne-li holub za tohoto stavu z rohu holubníku ~~na~~ na jeho budník a mine-li se sedačky na které sedává, pak můžeme býti jisti, že jeho oči nejsou v pořádku.

V době klidu, kdy jsou na holubníku místo budníků jen kůlky na podlaze 40 cm od sebe a holub ve své chůzi naráží tělem na tyto prásklážky, nebo zobá jen velká, světlá zrna kukuřice, pak je to neklamná známka jeho slabozrakosti. Po tomto pokuse je nutno tyto holuby vyřaditi, nemají-li snad jiné, osvědčené vlastnosti dědičné.

Abychom ~~zjistili~~ byli zcela přesvědčeni o výsledku těchto pokusů, je nutno je čas od času opakovati, střídavě za slabého a silného svtla. Zároveň obalme jednou žlutým, jindy červeným papírem, což je již vlastně sami o sobě dobrou kontrolou zrakové schopnosti holuba.

Když oko holuba slzí a je jako zastřené, je to znamení, že holub trpí nějakou chorobou a že jeho zrak je slabší. Holub, jehož oko je zachvácano oční chorobou, a je zaniceno, vidí jen jedním okem a hlavu otáčí v tu stranu, kterým okem vidí. Zdráhá se také vzlétnouti, když svítí slunce. Když jsme takového holuba přinutili k vzlétnutí k cvičnému letu s jinými holuby, tu usedá na některou blízkou střechu, neboť sluneční paprsky jej oslunují a holub není s to létati současně se svými zdravými druhy.

Nejraději zobe pšenici, protože je nejlépe viditelná ze všech jiných semen. Tato zkouška je velmi důležitá a všichni holubi by jí měli býti podrobeni. Dodávám, že zrak příliš trpí vždy při jakékoliv chorobě.

Pro zkoušku zraku máme proto používati jen zdravých holubů. Holuba se slepým okem a zamořeného ještě jinou chorobou, nutno ihned odstraniti z holubníku, byť by měl sobelepší stavbu těla. Vyjma ovšem onemocnění z nehody, zranění a pod. I když holub přijde o jedno oko, není to závadou, aby nebyl použit k chovu a aby snad nemohl vychovávatí holoubata, Jako závodní holub jednooký nemůže přicházeti vůbec v úvahu.

P o ř a d í h o l u b ů p o d l e o k n a .

Toto pořadí nemůže býti spolehlivým, když naběráme v úvahu polohu oka a bohatost

opeření a ideální stavbu těla o kterém byla řeč již dříve. Zde se zmíním jen o znacích oka podle kterého možno zdatnost holuba posuzovati. Toto má také ten účel, aby se choval nedal plésti holubem ve výstavní klaci, kterého hodlá zakoupiti pro osvěžení krve. Mnohdy je zakázáno na výstavách vzítí holuba do ruky. Pro ulhčení úlohy vybrati toho nejlepšího holuba z většího počtu holubů, aniž by holubi byli zbytečně bráni do rukou, doporučuji toto pořadí rozdělení, dle očí v 7 skupin:

1. Ideální holub, je to výborný chovný i závodní holub.
2. Jen chovný holub.
3. Holub, který je s to zúčastniti se závodů ze všech vzdáleností.
4. Holub, který se hlavně vyznamenává na dlouhých a středních tratích.
5. Holub, který se vyznamenává na krátkých rychlostních závodech.
6. Holub výborného původu, který má však vadu na oku po zranění, má menší tělesné nedostatky, nebo jeho opeření není bezvadné.
7. Noprávidelní holubi, t.j. holub, kterého dostáváme těžko do závodní kondice a který se jen těžko umístí v conách.

1. I d e á l n í h o l u b . . .

V každém ohledu dokonalé oko holuba musí míti 5/5/ dobře viditelných a ostře ohraničených kroužků. Zornička musí býti naprosto kulatá, hodnotný kroužek a korrelační čo nejúžší. Duhovka musí býti bohatě a živě zbarvena a pátý kroužek musí zcela obopínati oko z menší strany. Mezi těmito výbornými holuby, kteří mají všechny žádoucí vlastnosti chovného holuba, jsou takoví, kteří dovedou vítěziti ze všech vzdáleností, jiní jen z dlouhých a středních, nebo jen krátkých. Je-li zornička střední velikosti, může holub vítěziti ze všech vzdáleností. Je-li tato malá, hodí se holub více pro dlouhé lety. Je-li však zornička rozšířena značně, tu se holub hodí pro lety krátké-rychlostní.

2. d o b r ý h o l u b c h o v n ý . . .

Za nejlepšího chovného holuba považujeme holuba s okem popsáním, který však pro nějakou nehodu, nebo žalosnou vadu po zranění, již nemůže dosti rychle žetěti. Holuba s plným okem, které postrádá korrelační kroužek, máme počítati mezi výborné holubi chovné. Co se týká pak holubů s plným okem, zmíním se ve IV. díle o jejich pořadí a o mé metodě

3. H o l u b i p r o k a ž d o u v z d á l e n o s t . . .

Mezi tyto patří holubi se středně velikou zorničkou, která je dobře zakrouhlená a zřetelně obopnutá hodnotným kroužkem zcela, z poloviny, třetiny nebo jedné čtvrtiny. Korrelační kroužek musí býti zřetelný a dobře ohraničen. Duhovka musí býti střední šíře, bohatě a živě zbarvena, nesmí býti střihaná nebo bez barviva. Pátý kroužek musí býti valice jemný, ale lxx dobře viditelný.

4. H o l u b i p r o d l o u h é a s t ř e d n í l e t y . . .

Do této skupiny patří holub s malou a dobře zakrouhlenou zorničkou. Hodnotný kroužek je jen z polovice, třetiny nebo jedné čtvrtiny viditelný a to jediné napřední straně, vybihající nahoru. Korrelační kroužek je zřetelný a co možno úzký, duhovka je silně vyvinutá, bohatě a živě zbarvená, bez dalších barviv. Pátý kroužek je skrytý, ale je dobře viditelný, když nadzvedneme víčko oka.

5. H o l u b i p r o k r á t k é r y c h l o s t n í l e t y . . .

Do této skupiny řadíme holuby, kteří mají dobře zakulacenou a značně vyvinutou zorničku. Hodnotný kroužek je dobře ohraničen, je však vyvinutý jen vpředu a v hořejší části zorničky a to pouze z části. Korrelační kroužek se rýsuje zřetelně a je silněji vyvinutý, než u holubů na dlouhé a střední lety. Duhovka je užší, ale bohatě a živě zbarvená, není střihaná a pátý kroužek je dobře znatelný, aniž holuba musíme vzítí do ruky.

Poznámka: Oko toto náleží do skupiny 1,2,3, předpokládáme však, že jsou splněny všech ny předpoklady co se týká zorničky, korrelačního kroužku, duhovky a pátého kroužku.

6. C e n n í h o l u b i , p ř i c h á z o j í c í d o II. t ř í d y . . .

Di II. třídy přicházejí holubi, kteří prodělali nějakou chorobu, nebo kteří mají závadnou stavbu těla pro nějakou nehodu. Také, je-li opeření po příliš namáhavých letech závadné, nebo když holub byl nemocen v chladném počasí a zůstal několik nocí mimo holubník.

7. N o p r á v i d e l n í h o l u b i : . . .

Do této třídy přicházejí a zařazují se všechny holubi, jejichž oči nejsou položeny na pravém místě, nebo jejichž zornička je znetvořená, nebovejčitého tvaru. Hodnotný kroužek je jen z části vyvinut, nebo vůbec chybí. Ostatní kruhy jsou sice zřetelně vyznačené

ale více-méně stříkané, nebo vzájemně se protínající. Duhovka je pak bez lesku, bledého zabarvení a trpí chudokrevností. Stačí jediná vyznačená závada, aby byl holub vyřazen.

Z a j i m t v é p ř i p o m í n k y :

Oči jsou největšího významu v nauce o holubích. Když jsem byl čtenáře oboznámil se vším užitečným a nepostradatelným co se týká ceny očí dobrého závodního a chovného holuba, hodlám čtenáře také upozorniti na možné omyly, když je nucen holuba posuzovati jen pozdí dle očí. Ačkoliv z očí lze vyčísti mnoho dobrého a mnoho vad, přesto radím, aby konečný posudek nebyl vyřčen unáhleně, neboť omyl a oklamání je tu valice snadný.

Musíme klásti též důraz na stavbu těla, temperament a chytrost holuba a vším jiným, zde je v souladu se shora uvedenými poznatky. Je na blikání, že oči a konstituce holuba jsou spolu úzce spjaty. Také je pravda, že holub s ideálním okem je naprosto zdrav, má dobrou stavbu těla a silný sval. Většinou jsou oči položeny také na pravém místě, jsou uloženy hluboko v důlcích a jejich kruhy jsou tak zřetelnými, že nemáme pochybovati, že stavba těla by snad nebyla dobrá, nebo, že by scházelo holubu na rozum, orientačním smyslu, pevné vůli a mazanosti. Pro chovné páry volíme holuby se středně velikou zorničkou, která je dobře zkulacena, beze skvrn a dokonalým hodnotným kroužkem, zřetelným korelačním kroužkem, bohatým a živým zabarvením duhovky bez přítomnosti cizího barviva a známek po chorobě. Pátý kroužek musí býti valice dobře viditelný. Nikdy nepárujeme holuby pro odchov, nemají-li oba patřičný hodnotný kroužek, neboť u této sestavy nemůžeme nikdy dostati kloudný odchov.

Je jisté, že mezi těmito holuby nacházíme hodně vynikajících letounů, ale co chovní holubi valné ceny nemají. Takoví holubi chovní nadají nikdy dobrý odchov, vyjímaje prvního hnízda a snad hnízda podzimního a to jedině tehdy, když jsou oba rodiče trvale výborní, výborných vlastností a musí pocházeti od rodičů nejryzejšího původu a vynikajících vlastností.

Máme-li takové holuby, pak je necháváme pro závody pokud jsou s to ceny získati, k chovu je však nepoužíváme. Holub bez hodnotného kroužku není s to stvořiti dobrý odchov. Holubi s očima, jak ukazují obrázek 27 jsou výborní chovní holubi. Toto oko nemá sice žádného korelačního kroužku, ale hodnotný kroužek je úplný, Duhovka zabírá všechnu zbývající prostor a je bohatého a živého zabarvení. Takové holuby páříme na partnery s okem č. 26.28 a 29, předpokládaje, že vyhovují všem jiným předpokladům. V tomto případě je máme párovati s holuby s dokonalým okem v každém směru, čímž máme volkou pravdě podobnost, že dostaneme holoubata s dokonalým okem.

Nezapomínáme, že všechny barvné odstíny jsou stejně dobrými, ovšem, jsou-li v souhlasu se vším jiným vyžadovaným. Vykládám tu o hodnotách holubů a jejich poznávacích znacích, bych ukázal, jak z toho čerpati závěr, který je nepostradatelným, abychom porozuměli následující stati o páření, pěstění /chování - šlechtění/ holubů a doplňování chovných partnerů.

Teorie okna má býti studována všemu chovateli, kteří se snaží docíliti úspěchů na sportovním poli. Jedině touto cestou možno získati pořádných holubů chovných a závodních.

Mnoho chovatelů mě poděkovalo, když dosáhli úspěchu chovných, nebo závodních od chovného páru, který jsem jim ve schůzích doporučil pářiti. Valice zdařilých úspěchů se dočkali ti, kteří se řídili směrnicemi uvedenými v theorii očí. Těžko bych mohl všechny vypočítati, což potvrzuje správnost mých teorií.

S e l e k c e a p á ř e n í :

Selekci rozumíme u chovatelů, kteří se chtějí trvale udržeti na čestném místě vítězů, šlechtění jedině výborných holubů poštovních a chovných.

Používáme-li tohoto dobře, můžeme selekci přirovnati ke kouzelnému proutku, kterému jsou podány všechny kvality. Bez selekce není žádná jiná jistá linie, žádný chov holubů, žádný vývin a žádná sláva.

Holubi ponechají samo sobě a řízení pouhou přírodou, spějí se vši pravidelnosti k úpadu. Hodláme-li sobě založiti hejno výborných holubů, nebo hodláme-li toto zlepšiti a udělati z hejna tohoto hejno výborných poštovních holubů, musíme v prvé řadě použiti holubů nejryzejšího původu s vyloženě výtečnými vlastnostmi a voliti chovné jedince, aniž bychom brali v úvahu již získané ceny. Toto se bude mnohému zdáti snad cizím. Úhrn však spočívá a je založen na přesných ~~praxických~~ pravidlech a zákonech o dědičnosti, které musíme i my přijati. Téměř se mně dává možnost mluvit o mandelově zákonu dědičnosti, kterého sám po léta na mém holubníku užívám. Valký učanec MENDEL zabýval se téměř výhradně botanikou. Na základě jeho objevů o dědičnosti, bylo v Americe založeno mnoho pokusů valkého stylu a s úspěchem.

Z těchto zákonů můžeme čerpat i my jeho přednosti pro chov poštovních holubů, neboť příroda nemůže odloučiti zviřenu a květenu co se týká tvoření, tvarů, chovu a vývoje. Mendelovy zákony můžeme užívatí bez obav, že snad budeme zklamáni.

Solokce se dělí na umělou a přirozenou.

Umělou solokce máme v úmyslu za pomoci solokce přirozené a na základě jejich zákonů holuby zlepšiti a změnití jejich tvarnost pomocí plánovitě sestaveného křížení. Přirozená solokce snaží se zachovati všechny druhy živočichů, kteří jsou pro jejich způsob života a životními pravidly v souhlasu přírodních zákonů a to na dobu co nejdější.

J a k _ c h o v a l i _ n a _ š i _ p ř e d c i _ h o l u b ů :

Předci doby dávno minulé, pářili holuby od kterých očekávali dobrých úspěchů. Povšechně tak činili všichni chovatelé, čímž bylo produkováno veliké množství holubiho braku. Z velkého množství holubů, kteří se ročně narodili, byla spousta braku, který byl pochován na cvičných letech. Jen zůstali jediní, kteří uchovávali jakž takž určité znaky a ti zůstali. Důsledkem toho se dnes výborní holubi tak málo rodí.

Mendelovy zákony však nechaly tento starý systém zmizeti. Jakmile chovatelé přijali Mendelovy zákony, přiklonili se k plonovitbě příbuzenské a zákonná dědičnost nastala nová éra chovná a dnes možno všude vychováte výborné holuby.

Jakmile sestavujeme chovné páry podle naznačených směrnic a vybavení očí, stavbě těla a původu holubiho, dospějeme brzy vyčísleného cíle. Po té můžeme správně souditi o správnosti vlivu. ~~Touto~~ solokcei dostáváme málo holubů, ale lepší úspěchů a menším počtem holubů.

Tímto způsobem získáváme také jeden poznatek a přednost tohoto poznatku, jak máme postu pověti, abychom získali kolonii výborných holubů, kteří mají všechny žádané schopnosti dobrého holubapoštovního a chovného, když podržujeme určitou barvu opření.

Jakmile jsme tyto holuby poznali, máme cestu již naznačenou. Tímto poznatkem můžeme téměř s určitostí rozhodnouti, které holuby se ponechají a které se odstraní.

J a k _ v z n i k l y _ r ů z n é _ d r u h y _ h o l u b ů .

Základní barvy od kterých jsou dnešní odstíny odvozeny byly: černá, červená a bílá. Modrá vznikla z černé a bílé, žlutá z červené a bílé. Od toho skutečnost, že dvě stejnobarevných rodičů dostáváme různobarevný odchov. To není vůbec ve sporu s Mendelovými zákony.

Zkušenost dotvrzuje:

Modrá barva povstala z bílé a černé. Je to jakýsi druh barvy špinavě bílé. Křížíme-li modrého holuba se špinavě bílým, pak dostaneme jedno holubiho modré a druhé bílé.

Páříme-li modrého holuba s modrým, pak dostaneme ze 4 holoubat dvě modrá, 1 černé a 1 bílé. V druhém kolenné potomstva zůstává již bílá barva dominantní /převládající/. Ta dvě modrá holoubata pak dále dávají odchov 2 modrá, 1 černé, 1 bílé.

Následující tabulka udává různé variace:

Bílá x černá - modrá, černá x černá - černá, bílá x bílá - bílá,
modrá x modrá - 2 modrá, 1 černá, 1 bílá, černá x modrá - 1 černá, 1 modrá.
bílá x modrá - 1 bílá, 1 modrá.

V prvním páření se spojují relativní /vztažné/ vlastnosti a skutečně se potud, pokud se holoubata vyvíjejí. Jakmile však nastanou nové zárodočné buňky, mění se též vlastnosti produktu z posledního spojení a místo holoubat modrých dostáváme bílá a černá.

Zkrátka tabulka o barvné variaci je sestavena následovně:

Páříme-li potomka po modrých holubech, dostáváme potomky téže barvy. Páříme-li však jedince, kteří mají zárodočné buňky ze směsi bílé a černé, dostáváme odchov bílý a černý. Páříme-li však bílého a černého a zůstává-li u každého partnera jedna zárodočná buňka volnou, pak dostaneme potomky 2 modré, 1 bílý a 1 černý.

Toto se potvrzuje i když křížíme žlutou barvu. Žlutá vychází bezprostředně z červené a bílé. Mendelovy zákony potvrzují zcela nová pravidla, kterých chovatelé užívají v křížení ras. Křížení mezi červenou a bílou, převládá barva červená. Čistě bílá barva nikdy dominuje nad všemi jinými. Odchov po barevném holubu a čistě bílém je: 2 bílá a 1 barevné. Bílí holubi získaní z tohoto křížení a vzájemné páření dávají odchov barevný.

Sledujeme-li přesně tato pravidla, můžeme říci napřed v jaké barvě obdržíme odchov po tom které spojení. Barva dědičně převládá a sřhují s bou i jiné vlastnosti. Tytéž zkušenosti máme o očích, stavbě těla a nervovém systému. Tu je nutno, aby chovatel dbal všech i těch nejmenších drobností a měl je stále na zřeteli.

Oddáme-li se studiu barv očí a paří, přesvědčíme se brzy o tom, že dědičnost podléhá zákonu a samí konečně odhalíme tajemství dědičnosti, které nás mohou přivesti jedině na správnou cestu k úspěchu.

Holubici, jako holubici chovnou musíme chrániti před oplozením od cizích holubů. Zevnějšek chovných partnerů má býti až na nepatrné vyjímky stejný. Že holubice je ve stavbě těla vždy jemnější holuba, není třeba zvláště připomínati.

Aby byl odchov skutečně podle přání chovatele, dalo by se doporučiti, chovné páry zavřítí odděleně až do snasení druhého vajíčka. Holubi pohybující se naprosto volně, mnohdy zklamou chovatele v jeho předpokladu.

Příbuzenská plemeniťba za účelem odchovu.

Z tohoto páření je snahou chovatele, získati nové jedince pro loty a pro další odchov. Tohoto způsobu užíváme jedině u holubů, kteří v každém ohledu jsou výborní, abychom měli co největší pravděpodobnost že odchov rovněž zdědí tytéž vlastnosti. Za tím účelem musí býti oba partneři úplně zdraví a bez vaškerých dědičných vad a musí býti ideálních forem, aby vydrželi to, co po nich žádáme. Musí pocházeti od silných rodičů, kteří dokázali, že vlastní výborné chovné a sportovní kvality, Mimo toho opětně podotýkám, že oba partneři si musí býti vzájemně podobní, ovšem holubice je poněkud jemnější stavby.

Co se týká barvy, ta může býti různá, čítáme-li kuzaxnáxoxax s tím, že existují pouze 3 základní barvy ze kterých povstávají všechny barvné odstíny:

1. Barva černá, červená, šedá, tmavokapratá, bronzová a olověná.
2. Červenokapratá, stříbrná, světlé kapratá, mosaiková a šiml "mlynář - Müller".
3. Bílá, modrá světlá a vůbec všechny světlé barvné odstíny, když jsou lotky bílé.

Prvně jsem pravil, že partneři musí býti stejného druhu. Přec činíme vyjímku a to u holubů s plným okem, neboť z tohoto druhu máme vždy táhnouti prvotřídní holoubata. Příbuzenská plemeniťba je nejlepším principem, jak dosáhnouti cíle, je však i velice nebezpečným experimentem. Hodláme-li si zbudovati dle tohoto způsobu hojně výborných holubů, pak radím postupovati dle mé rady a to velice svědomitě.

Ze chovných holubů v příbuzenské plemeniťbě můžeme použítí:

Holuby s mohutnou stavbou těla, která vyhovují předpokladům a kteří mají oko souhlasné s obr. 22, 27 a 38.

První příklad:

V každém směru výborní holubi. U obou ideální oko. Oba musí míti korrelační kroužek a duhovku stejné barvy a opoření musí býti ve všech obměnách stejné kvality.

Druhý příklad:

V každém směru výborní holubi. U obou ideální oko, u jednoho s bílým u druhého se žlutým korrelačním kroužkem, duhovka je téže barvy a opoření téhož druhu a stupně hodnoty.

Třetí příklad:

V každém směru výborní holubi. U obou ideální oko, korrelační kroužek téže barvy, barva duhovky je různá, ale bohatě zrnitá a živě-ohnivá, opoření je stejné kvality.

Čtvrtý příklad:

Chovní holubi. S dokonalým plným okem, korrelační kroužek bílý, nebo žlutý, dobře viditelný a musí hodnotný kroužek musí zcela obepínati. Duhovka obou je téže barvy a opoření téže hodnoty.

Pátý příklad:

Chovní holubi. - s dokonalým plným okem, bílý nebo žlutý korrelační kroužek, duhovka různá, bohatá a silného lesku, opoření téže hodnoty.

Šestý příklad:

Výborní holubi. - Dokonalé nebo plné oko s okem letounů, jehož kroužek hodnotný je vyvinutý z polovice, třetiny nebo z jedné čtvrtiny. Korrelační kroužek a duhovka musí býti stejného barvného odstínu, bohaté a zářivé barvy. Opoření je barvné, obměna téže hodnoty. U tohoto posledního příkladu, kdy hodnotný kroužek není dokonalý, ale korrelační kroužek, duhovka a pátý kroužek je kreslen bohatě a živě, může býti použit k příbuzenské plemeniťbě jen tenkrát, je-li oko jak ukazuje obr. 26 a 27.

Dle tohoto způsobu nepřipadá volba chovných párů těžkou, když náš holubník má alespoň holuby s žádoucími vlastnostmi a předpokládáme-li, že bude dbáno obměn téhož stupně hodnoty.

Křížení:

Křížíme-li dva holuby tu máme na zřeteli vymáhati určité vady, nebo je alespoň u potomstva zmenšiti. Abychom dosáhli tohoto, musíme napřed oba partnery přesně studovati, pátrati po jejich předcích co nejdál a uvážiti vady a přednosti předků. Vyvarujeme se

brdy zhoršiti, když j. naší snahou je zlepšiti.

Máme-li pro křížení příliš lehké nebo příliš těžké holuby, kteří se dostávají v době leté ztěžka do formy, pak od křížení nemáme co očekávati. Uspokojivý výsledek se nedostaví.

Máme-li holuby příliš nízké, nízkých nohou, nebo vysoké, pak z křížení nedosáhneme takového okamžitého úspěchu. Páríme-li bychom snad dostali pořádného holuba, pak musíme jíti pomalu po stupínkách ku předu, jinak tříštíme jednotnost hodnoty svých holubů a odchováváme nedokonalá holoubata. Hodláme-li vymístiti určitou vadu, volíme partnera, který vadu vůbec nemá, je však prvěmu podobný, byť by se nám valně nelíbil.

Žopříroda má snahu sama vymístiti vady, pak vhodné křížení dopomáhá k tomu, aby zcela vymizela. Máme-li však v úmyslu vymístiti několik vad současně, vystavujeme se nebezpečí, že vychováme špatná holoubata. Naší úlohou má býti, vyzbrojiti potomstvo nejlepšími vlastnostmi, t. j. sila, vytrvalost, rozum a pramet. To jsou vlastnosti nepostradatelné. Nemnoze křížíme bez předchozích znalostí a bez pravidel a úspěch je v tom, že odchováváme méněcenná holuby - darmožrouty.

Za chovné holuby volíme v každém ohledu holuby podobné, naprosto zdravé, středního stáří s okem jak ukazují obr. 26 a 27. Takto můžeme vypěstovati holuba, který se osvědčí ze všech závodů. Nezapomínáme, že dokonalý holub napáčený na rovněž dokonalou holubici téže krve, produkuje ideální holoubata.

Páríme-li ideálního holuba na dobrého závodníka téže krve, dědí potomstvo vady posledního. Vady v prvém potomstvu se rozmnožují čím dále tím markantněji, a cíle ztěžší dosáhneme. Výsledek páření holubů, produkuje holuby schopné jedině pro krátké lety. Máme-li však dobrého chovného holuba nebo holubici, kteří jsou schopni ještě výkonu přes jejich pokročilý věk, doporučují je napáčiti na mladé partnery.

Holoubata po starých holubech pozdě vyspívají. V každém případě se dávají těžko do závodní formy, když je již po závodech mají často vrcholnou formu. Nejvhodnější stáří pro závod je mezi 3 - 4. rokem. To platí pro partnery obojího pohlaví.

Sestava párů by byla hříčkou, kdyby byli na holubníku jen sami ideální holubi. Škoda, že tak nemůže býti. Dnesní barevné odstíny pochází ze základních barev, černé, červené a bílé. To si musíme dobře pamatovati, neboť studium možnosti sestav chovných párů je volně důležitě. Od sestavy chovných párů je odvislý budoucí úspěch. Je to proto nejdůležitějším úkolem a zároveň nejtěžším úkolem.

V první řadě se postarejme o výborné chovné jedince, pokud možno hodně podobné. Vyhledáváme stejné zabarvení a stejnou kvalitu operení, stejnou stavbu těla, nezapomínáme však že holubice je vždy jemnější a utlejší holuba.

Pak pátráme po znacích předků, při čemž je radno jíti daleko do minulosti, abychom spojili dva jedince, jichž předci již prokázali jejich zdatnost.

Dbáme-li těchto předpokladů, je zklamání téměř vyloučeno a líheň musí plně uspokojiti. Je však možným, aby celá rodina dědila vzájemně vzácné vlastnosti předků: vždy bude míti některý holub ty neb ony vlastnosti předků jen z části. Přes to, že víme podrobně rodkem toho kterého holuba, vždy se setkáme s tímto úkazem, neboť tu neb onu vadu zdědila rodina již po svém dalším předku, perském holubu, nebo holubu polním.

Ze zkušenosti vím, že holoubata z první líhne, všeobecně zdědila nejvíce vlastnosti rodičů.

Nastala-li sestava párů podle dokonalé znalosti řečených pravidel, budou holoubata většinou dokonalá. Tato dokonalost se nepřenáší toliko na pouze jednu líheň, ale na to, nebo ono vajíčko líhne první, druhé, třetí atd. Hlavní věc je, když spojení toho kterého páru dá pouze jednoho výborného holuba. Z pravidla však pochází z první líhne.

Touto cestou se můžeme přesvědčiti i když ještě nejsme znalými praktiky, zda spojení to neb ono je dobré, či nikoliv.

Když se první líheň navede, pak upustíme od dalších pokusů, uspoříme si tím času i peníze. Dostáváme-li z první líhne silná holoubata a z druhé již slabší, tu přepařujeme rodiče rovněž ihned. Dá-li však první, druhá i třetí líheň dobrá holoubata, nacháváme chovný pár pohradě nadále.

První líheň považují ona vajíčka, která byla snášena devátý den po spáření.

Chovatelé, kteří se oddali hře vysokého vdovství, musí dělití vdovce od holubice 10. - 12. den, kdy společně hnízili. Toto dělení potrvá až do konce závodu.

Po tomto spojení chovatel získává vejce první líhne, které mohou vyseděti a odchovati pěstouni. /chůvy/.

Přeje-li si chovatel po té holubici však první líheň, může ji napáčiti na holuba s jiného holubníku.

To můžeme častěji opakovati, předpokládaje však, že po každé té holubici opatříme con-

ného holuba. Vždy zůstává křížoní jakýmsi povznesením rasy, jakýmsi zlepšením. Křížoní dvěčímé za vznik prvních i dnešních poštovních holubů.

Nož párujeme holubi, radím k velké opatrnosti a nedoporučuji pářiti hned jeden kmen s druhým i když v tomto kmenu jsou výborní holubi, neboť se stává, že zavločeme do krve locjakou chybů.

Méněcenné holubníky n smíme používatí se chovných holubů. Nasmíme zapomenouti, že sestava chovných párů zůstává duší celého hajna a že budoucnost úspěchu je jedině od toho odvislá. Nejlepší prostředkem zůstává, sám posouditi hodnotu toho kterého holuba na základě výkonu a jiné hodnoty, kterou nám holub dokázal, když jsme se s touto methodou předem dobře obznámili. Za chovného holuba můžeme použiti holuba dokonalého v každém směru. Ideálního holuba oconíme takto:

1. Holubi výkonní pro všechny lety, od nejkratších až do 900 - 1000 km, kteří mají schopnost chovných holubů.
2. Holubi schopní získati přední cenu od 300 - 900 km a mají vlastnosti dobrých chovných holubů.
3. Holubi na krátké túry do 300 km a mají schopnost chovných holubů.
4. Holubi, kteří mají dobre vlastnosti chovného holuba, ač pro úraz pozbyli vlastnosti holuba poštovního - zavodníka.

Holubi s plným okem patří též do skupiny dokonalých holubů, mají-li tělesné znaky podle přání.

Jak poznávám schopnosti holubů a jak je rozdělují, popisují na dalších stránkách a pojednávám o pořadu, dle mého předpokladu.

Ú k o l I.

1. Chovný ho ub schopný k závodu pro každou vzdálenost, oko dle obr.26, opoření téže barvy, zornička středně veliká, korrelační kroužek žlutý, duhovka téže barvy, středně veliká zornička, pátý kroužek zřetelný.

P Á Ř Í M E n a :

holubici schopnou k závodu z každé vzdálenosti, oko dle obr.26, opoření téže barvy, středně veliká zornička, žlutý korrelační kroužek, duhovka téže barvy, středně veliká duhovka, pátý kroužek zřetelný.

2. H o l u b :

H o l u b i c e :

pro dlouhé a střední lety, oko dle obr.26.	pro dlouhé a střední lety, oko dle obr. 26.
opoření stejné barvy	stejně barvy
zornička: malá	malá
Korrel.kr.: žlutý	žlutý
duhovka: téže barvy široká	tatáž široká
5tý kroužek:méně zřetelný	méně zřetelný.

3. H o l u b :

H o l u b i c e :

pro krátké lety	pro krátké lety
Oči: jako obr.26	obr.26
opoření:stejně barvy	stejně barvy
zornička vyvinutá	vyvinutá
Korrel.kr.: žlutý	žlutý
duhovka: úzká, téže barvy	úzká, téže barvy
5tý kroužek: dobře zřetelný	dobře zřetelný

4. H o l u b

H o l u b i c e :

chovný a závodní	chovná
Oči: obr. 26	obr.26
opoření" stejné barvy	stejně barvy
zornička střední, která se zdá býti dobře či málo vyvinutá	střední velikosti, která se zdá býti silně, nebo málo vyvinutá.
korrel.kr. žlutý nebo bílý	žlutý nebo bílý
5tý kroužek dobře zřetelný	málo zřetelný

Ú K O L II.

1.holub zdatný pro lety na všech tratích.Holubice týchž vlastností

oči	obr.26	obr.26
opoření:	stejně barvy	stejně barvy
zornička:	střední	střední
korrel.kr.:	žlutý	bílý

duhovka: stejné barvy, stř. síly	jako holub
5tý kroužek: viditelný	viditelný
2. chovný holub pro dlouhé a stř. tratě	Holubice pro stř. a dlouhé tratě
Oči: obr. 26	obr. 26
opeření: stejné barvy	jako holub
zornička: malá	malá
korrel.kr.: žlutý	bílý
duhovka: stej. barvy - široká	stejně barvy - široká
5tý kroužek: málo znatelný	málo znatelný
3. Chovný holub pro krátké lety	Holubice chovná pro krátké lety
Oči: obr. 26	obr. 26
opeření: stejné barvy	stejně barvy
zornička: vyvinutá	vyvinutá
korrel. kr. žlutý	bílý
duhovka: stej. barvy - úzká	jako holub
5tý kroužek: dobře znatelný	dobře znatelný

Ú K O L III-

1. Chovný holub pro všechny lety	Holubice chovná - pro všechny lety.
o č i / obr. 26	obr. 26
opeření: stejné barvy	stejně barvy
zornička: stejné velikosti	střední - jako holub
korrel. kr.: stejné barvy	stejně barvy
duhovka: sytě zbarvená stř. šir.	j i n a k sytě zbarvená, střední-široká.
5tý kroužek: znatelný	znatelný
2. Chovný holub pro dlouhé a střední lety	Holubice chovná pro dl. a střední lety:
Oči: obr. 26	obr. 26
opeření: stejné barvy	stejně barvy
zornička: malá	malá
korrel. kr.: stejné barvy	stejně barvy
duhovka: stejnoměrně, bohatě zbarv.	j i n a k zbarvené
5tý kroužek: málo znatelný	dobře znatelný
3. Chovný holub pro krátké lety	Holubice chovná pro krátké lety
O č i obr. 26	obr. 26
Opeření: stejné barvy	stejně barvy
Zornička: veliká	veliká
Korrel. kr.: stejný	stejný
Duhovka - bohatě zbarvená, úzká	úzká, ale j i n a k zbarvená
5tý kr.: dobře znatelný	dobře znatelný

K těmto různým úkolům, jak pářiti mám za nutné poznamenati ještě toto: Chceme-li míti holuby s plným okem, pak použijme rodičů, kteří již plné oko mají, předpokládaje, že ji jsou vzájemně hodně podobné.

Poznáme, že na základě páření tohoto druhu zlepšíme jen jednu vadu a že je možno spojit holuby v každém ohledu jen s okem, dle obr. 26 nebo 27 a že každé jiné spojení produkuje méně cenná holoubata. Vyverujme se před zrúdení, se kterými se často setkáváme u chovatelů, kteří nepřihlíží k barvě opeření u sestavených párů.

Tvoření nové větve:

Vypěstění nové větve nastává z holubů ze dvou různých rodin. Tu musíme znáti vlastnosti předků obou rodin do všech podrobností. Chceme-li zbudovati novou kolonii se těmito vlastnostmi: Modré opeření s třemi dobře znatelnými pruhy černými, bílá perka před nebo za okem, hlava poněkud sploštělá, čelo široké, nahoře poněkud zakulacené, zobák pro střední, jemný nánosok, obočnice jemné, oko kaštanově hnědé, nebo s bílým korrelačním kroužkem a krvavě červenou duhovkou, stavba těla atd.

Vyhledáme dva holuby ze dvou různých rodin, kde vlastnosti rodičů dobře známe, a niž dbáme, zda létali či nikoliv. Musí míti vlastnosti rodičů, kteří jsou chloubou chovatele: zkrátka musí to býti holubi v každém ohledu dokonalé jak co holubi chovní, tak i závodní.

Musí se v každém ohledu sobě podobati, až na oči u jednoho má býti jak ukazují obr. 26 u druhého dle obr. 27. Oči u obou mohou ale býti stejné dle obr. 26, ale s různými korrelačními kroužky, předpokládaje, že ostatní barvy jsou bezvadné. Jelikož rodiče jsou výborní, odchov musí býti zdařilý, alespoň v prvním roce, t. zn. musí býti prvotřídní v

každém ohledu, musil zdědit nadání, které se jví u výborných halobů závodních a chovných. Po prvních potomcích pravděpodobně dostaneme několik holoubat různého zabarvení perí, ba i oko bude jiné, než u rodičů.

Abychom udrželi novou větev a měli největší pravděpodobnost úspěchu, vybíráme z této rodiny jen ty jedince, jejichž vlastnosti nejvíce odpovídají hledanému typu. Ostatní zkoušíme na každou vlastnost, kterou projevují. Každou svévoli nutno zkoumati v podrobnostech a nutno ji bezohledně vymístiti. Pro blaho nové větve, je nutno odstraniti každé holoubě, které nevyhovuje všem kladeným požadavkům, nebo které vykazují třeba i malou vadu.

P ř e d n o s t : nejprve volíme dvě holoubata tohoto prvního kolena, tudíž bratra a sestru a sestru, které vyhledáme z těch nejhezčích a nejlepších a kteří zdělili nejvíce vlastností po rodičích. Holoubata od ~~káka~~ tohoto páru zkouáme velice svědomitě. Všechny odchovy u kterého je zdraví, stavba těla, nebo duševní vlastnosti odstupů a horší, než u rodičů, musíme v nejhorším případě vymístiti aspoň z chovných holubů. Po odstranění všech špatných holubů - brakovů zůstávají nám ještě typy od dvou po sobě jdoucích, které si jsou velice podobní a jsou stejného nadání. S třetí generací necháme jen ty, kteří se podobají nejvíce otci a matici.

Tímto způsobem dostaneme na holubníku tři generace pocházející ze dvou krevních linií, které poznenáhlu spolu splývají, až konečně utvoří jednu krevní linii, která má žádané vlastnosti. Čtvrtou a další generaci dostáváme, když původní dva rodiče páříme v druhém stupni, ku př. dědečka s vnučkou, babičku s vnukem. Za mé dlouholeté praxe jsem se přesvědčil o tom, že dědičnost z tohoto spojení je veliká jak následuje:

1. Bratr a sestra ryzího původu.
2. Otec a dcera ryzího původu
3. Dědeček s vnučkou, pocházející z bratra a sestry, nebo otec a dcera.

Toto páření používáme u holuba a totéž u holubice. Doporučuji přesně každý rok zaznamenati: Kolik odchovu jsme získali, jeho zvláštnosti, od kterých rodičů pochází, z jakého důvodu se nepoužívají k chovu, počet výborných a méněcenných holoubat. Všechny tyto záznamy jsou důležitě, abychom později mohli zjistiti zlopění, nebo zhoršení vlastností. Poznávací znaménko každého holouběte nutno do knížky zaznamenati a tuto míti v holubníku po ruce.

Bohaté poznámky nám poslouží ke kontrole, které hlavní charakterní rysy se uchovaly a jaké povahové vlastnosti nová rasa utrpěla nebo získala. Pomocí jmenovaného příkladu a zavedených chmář a pomocí Mendelova zákona usnadní se nám bádání. Získali jsme takto vodítka pro další páření.

Po důkladném studiu a přísném výběru poznáme brzy podle čísla zústavěních chovných párů byla šťastnou a správnou, či ne. Vybíráme-li chovné holuby obého pohlaví po důkladném studiu mé metody, musíme míti alespoň z 75 % úspěch a holoubata od páté generace musí představovati žádaný typ.

Dopustili-li jsme se nějaké chyby, tu chyba se stává od generace ke generaci stále větší, až končí naprostou zrudou.

Známky tohoto jsou většinou: Změna barvy v opření, znetvořené oko co do výrazu i formy, hodnotný kroužek se zdá od zorničky utíkat, duhovka je stříkaná nebo žíhaná a pod.

P á ř e n í p r o z á v o d y :

Co se týká této otázky, považují za svou povinnost prozraditi jak máme sestavovati páry, abychom rok co rok vyhrávali ceny a abychom zůstali na správné cestě. Jakmile jednou holubi byli spáření, pak holub nikdy netíhne za jinou holubicí a holubice se nedá svést jiným holubem.

Spáření dva holuby, to není kumšt, ale ~~xyznážit~~ vnutiti holubu holubicí, aby ji miloval, to je dosti těžké a mnozí z chovatelů nedovedou tuto potíž zdolati. Od toho závisí však je odvislá celá naše budoucnost.

Tento úvod je první, který v tomto ohledu dává jasno.

Musíme se postarati, abychom měli vše potřebné a nepostradatelné k dispozici a aby na náhodu se spoléhalo co nejméně.

Spojení párů pro chov, není vždy účelné také pro závod, můžeme spáření dva holuby, ze kterých je jeden nebo druhý určen pro závody.

Hlavní věc je napáření na holuba takovou holubicí, která ho dovede obšťastniti a pro kterou holub dovede vše podniknouti. Totéž platí i o holubicí, je-li určena pro závod. Holubice musí býti jiného zabarvení, když její partner pochází ze zdařilého odchovu. Pochází-li oba partneři z příbuzenské plemennosti, tu musí býti stejné barvy opření a jedině oko je jinak zabarveno.

Z mého dlouholetého zkušenosti vím, že holubice pocházející z plánovitého páření, vy-

hlohává většinou partnera jinak zbarveného. Holoubě pocházející z pokrevního páření vyhledává více rodinného příslušníka téže barvy operění, ale různé barvy očí. Proto vyhledáváme pro sestavování závodních párů vždy holuby s různým korrolačním kroužkem, nebo různou duhovkou, aby obměna byla téhož stupně, téže hodnoty. Holuba určeného pro krátké lety a k tomu také schopného, napáříme na holuba pro dlouhé lety. Pocházejí-li tento alespoň ze stejné krevní linie. Barva operění je stejná, předpokládají, že duhovka je různá a více vyvinutá. Opačně postupujeme, jedná-li se o holuba pro dlouhé lety a pochází-li ze stejné krve. Vyhledáme mu holubici téže barvy, která se zúčastní závodů rychlostních, dbáme toho, aby korrolační kroužek byl více vyvinut, jiné barvy a užší. Holuba schopného pro krátké lety napáříme na holubici schopnou pro dlouhé lety. Holuba, který má výborné schopnosti pro dlouhé lety, spáříme s holubou schopnou více pro lety krátké, ale jiné barvy.

Tohoto bývá zřídka kdy dbáno. povětšinou se tak stává, aniž chovatel to zporoval.

Doporučuji tyto řádky pozorně pročísti, jíti pak na holubník a zkoumati páry, které se nejvíce vyznamenají na závodech a shledáme, že jsem měl pravdu. O tom se přesvědčíme takto. V době páření, kdy holubě vyhledávají před závody svá hnízda, musíme dáti na holubici holuba výborného v každém ohledu/ pocházejí-li tento z pokrevní rodiny, a má býti téže barvy operění během zřetel na všechny: pocházejí-li z rodiny cizí, volíme holuba s jiným operěním co do barvy. Právě chovatel spojuje poštovní holuby s tou samou péčí, jako své holuby chovné. Řídí-li se pak dle mých rad, jistě se nemine úspěchu. Když jsem mluvil o barvě operění, stavbě těla a očích, zmínil jsem se, že jeden z párů má vždy více vládnoucích vlastností.

Tyto protiklady povahové a výkonné obchacují holuba vždy láskou, silou, vytrvalostí, energií a rychlostí, která při závodech nabývá svého uplatnění. Dáváme-li do závodního páru oba holuby tvrdohlavé, pevné vůle, nikdy jsme neučinili dobře, neboť u závodního páru musí býti jeden vždy poddajnější a jeden ohnivější, aby se v holubníku mohl lépe pohybovati a aby byl schopon vzbuzovati žárlivost druhých. Tento způsob doporučuji velmi, neboť slibuje značné vyhlídky na úspěch. Předkládám schéma, podle kterého by se měli dávatí závodní páry dohromady. Nemáme se pak též co obávati, že by holub ze závodu se vracující nevošel ihned do holubníku, nebo, že jeho rychlost letu by byla malá.

P o t o m c i p á ř e n í t é ž o k r e v n í l i n i e :

Stejně se stejným operěním i co do barvy.

Obměny téhož stupně s obměnami podobnými.

Krátké závody s dlouhými

Bílý korrolační kroužek se žlutým.

Úzká duhovka s duhovkou vyvinutou.

Dlouhé lety a krátké lety.

Bílý korrolační kroužek se žlutým

Duhovka vyvinutá s úzkou.

Plné oko s dobře vyvinutou panenkou.

P o t o m c i z p l á n o v í t é h o / K Ř Í Ž E N C I / p á ř e n í .

Dlouhé letky s krátkými.

Světlé operění s tmavým.

Žlutý korrol. kroužek s bílým.

Jinak zbarvená duhovka s jinak zbarvenou.

Plné oko s okem dokonalým.

Krátké lety s dlouhými,

Tmavé operění se světlým,

Bílý korrol. kroužek se žlutým

Duhovky různě zbarvené

Dokonalé oko s plným okem.

Zvláště zdůrazňuji velikou důležitost sestavení závodních párů. Stokrát jsem měl v ruce holuby, jejichž chovatelé jsem upozorňoval na to, že jeho holubi nejsou s to udělati výkon za každého počasí. Pouze pro vadné spáření nebyl holub s to získati po celou závodní sezonu jedinou cenu. Pokaždé mne chovatelé dali za pravdu a potvrdili, že holub dříve ceny dělal, ale do té doby, co nebyl s tou neb onou holubicí a také cenu získati nemůže. Když chovatel dal holubu zpět jeho původní holubicí, holub opět vyhrával ceny po celou závodní sezonu. Odchováváme-li od závodníků na počátku sezony holoubata, musíme dávatí pozor, abychom nechali vylétnouti první hnízdo, to je ona, kdy bývá první vajíčko sneseno asi devátý den po zapáření.

J a k p ř i p r a v u j e m e p á r o v á h í :

Svědomitě vybrané holuby, kteří mají jíti do páru pro jejich vzájemně se vyrovnávající vlastnosti a zdatnosti, nodáváme nikdy naráz k sobě, neboť ohnivější holub nikdy nosnější holuba cizího i když je to holubice a zvláště ne, když je zavřen v jeho budníku. Budníky rozdělíme podle již dříve řečeného popisu dělicí průhlednou stěnou ve dvě místnosti, aby bylo zabráněno rvačce.

Holubice dáme do jednoho, holuba do druhého oddělení, nejlépe tak, kde je hnízdo. Dělicí stěna dovoluje, aby se oba dobře viděli. Z počátku jsou k sobě novšimavými, ba se nonávidí. Poznonáhlu počnou se však míti rádi a čím déle tím více.

Konečně si holub sedne a počne volati holubici k sobě na hnízdo, při čemž čas od času zvedá hlavu. Na toto volání pobíhá holubice po oddělení a brousí ocasom po podlaze a přibližuje se dělicí stěně.

Jakmile se to častěji stalo, počnou se vzájemně krmiti a zůstanou u zástěny státi u sebo, aniž by se opouštěli. Pak toprve nastal okamžik, kdy možno mozistěnu odstraniti. Holubi jsou spáření a nebudou se více častovati klovanci ani údery křídel. Z opatrnosti uzavíráme holubici do její komůrky až byla snesla první vajíčko. Po té pouštíme prvně jednotlivé holuby a pak i holubice volně létati. Je to velice důležité, jedná-li se o chovný pár, neboť oplozená holubice jiným holubom, může přinésti jedině zklamání.

P á r o v á n í n a p o d z í m .

Spousta chivatolů, kteří hráli úplný vdovský systém, mají ve zvyku pářiti ještě po závodní sezoně v naději, odchovati ještě nějaká holoubata. Jsou toho mínění, že holoubata narozená na podzim zdědila více dobrých vlastností, než ta narozená na počátku sezony.

Má dlouholatá zkušenost mne však přesvědčila, že holubi, kteří v době závodní sezony musili vydati ze sebe hodně síly a byli vystaveni všemu možnému strádání a námahám, nikdy nemohli dáti ještě téhož roku zdárného odchovu, ať již byli páření příbuzensky, nebo křížením.

Nepopírám však, že je možné odchovati některá výborná holoubata, když rodiče zvláště vybraní a dobře krmeni, neboť po celou závodní sezonu byli drženi jako vdovci odděleně. Holoubata, narozená z podobného zapáření na podzim, musíme pokládati za holoubata z prvé líhně, zvláště když pochází z příbuzenského spojení a barva rodičů byla totožná nebo obměnou téhož druhu.

Pochází-li však tato holoubata z náhodného spojení, pak ztěžá odchováme něco kláudného, neboť rodiče mají různé vlastnosti a mohou produkovati holoubě, které dědí vlastnosti po jednom rodiči, tudíž vlastnosti dominantní /převládající/ toho kterého typu. Okolnost, že chovatelé nechávali své holuby příliš brzy z jara hnízdit, spolupůsobila, že vznikl názor, že na podzimní holoubata jsou lepší, než jarní a to proto, že holoubě narozené záhy z jara je vystavono přílišným chladům a mnoho holoubat záhy narozených buď zajde důsledkem zimy, nebo jen živeří.

Vždy máme býti pamětliví toho, že dobré holoubě ať z páření pokrevního nebo z křížení vychází z první líhně, ovšem, když jarní páření nezabránilo již rodičům přehésti dobré vlastnosti na holoubě. To se ovšem nestane, když páříme na podzim. Podzimní holoubata se mohou těšiti mírné teploty, zůstávají v klidu a v roce narozená nejsou vystavována tvrdým zkouškám. Mají-li proto nadbytek času, aby se mohla dobře vyvinouti a aby přišla do formy v roce příštím. Musíme je šetřiti až do doby dvou let, což mnozí chovatelé také činí.

Podle mé metody, kterou jsem popsal ve stati o vedení holubníku podle různých závodních method, má chovatel však více naděje, že odchová větší množství výborných holubů neboť březnové spáření spojuje odpočaté holuby, jejichž krev byla přes zimu pročistěna. Stává se, že mnohdy je chovatel nucen odchovávat ještě na podzim, nechce-li do svého chovu přivésti novou krev. To je tudíž ten případ, že chovatel během závodní sezony utrpěl citelné ztráty, jeho holubi jsou loty zchváčeni a znaveni.

V tom případě však musíme pářiti jen silné holuby, kteří nejsou vyčerpáni loty ani odchovem. Co se týče pak dědičnosti, kterou se přenáší dobré i špatné vlastnosti na potomstvo, páříme pro chov jedině prvotřídní jedince. Nakonec radím znova, jíti ku předu postupně a opatrně.

Mámo-li holuby pro rychlost, pak se snažme jejich nádhornou vlastnost uchovati a postupně a trpělivě příští chovné páry sestavovati tak, aby potomstvo poznonáhlu nabývalo vlastností závodití i ze středních a dlouhých letů.

V e d e n í h o l u b n í k u n a v e l k é v d o v s t v í :

Holubník, který má sloužit pro hru úplného, či velkého vdovství musí být obydlím toliko holuby stejného pohlaví, poněvadž se k této hře používá holubů, neboť jsou pro tuto metodu lépe přizpůsobeni a také snáší odloučení lépe než holubice.

Holubník nesmí mít více budníků, než kolik je na něm vdovic a musí být také oddělen a izolován od ostatních holubníků. Má být postaven podle popisu, který jsem již dříve uvedl, oknavikýřce a skloněné tašky sloužící pro osvětlení, mají být na straně jižní, nebo jiho-východní. Světlo je pro holuba zrovna tak nepostradatelným faktorem, jakým je pro člověka.

Zvláště sluneční paprsky, které jsou nejdokonalejší, musí mít na holubník volný přístup. Sluneční teplo a paprsky mají neobvyklejší blahodárný vliv na všechny živoucí tvory. Na příklad děti, trpící anglickou chorobou, se brzy znatelně uzdraví pod vlivem ultrafialových paprsků.

Tyto jsou ty nejlepší dobrodinci i pro naše holuby, usmrcují mikroby a přináší zdraví a životnost. Z toho důvodu máme holubníky tak zařízeny, aby do nich vnikalo co nejvíce slunečního světla.

Holuby určené pro hru "velkého" vdovství a kteří jsou nuceni během závodní sezony sedět na holubníku samotní, musíme na počátku závodního období napájet a to zrovna tak, jako holuby z jiného holubníku.

Všobecně spadá doba páření přibližně na stejnou dobu u všech holubů. Holubi dostanou holubici, kterou jim sám chovatel vybere, při tom nutno dbát, aby holub dostával holubici s protilehlým charakterem, neboť holub musí být více, či méně žárlivým. Ve stadiu o páření, budu o tom podrobněji hovořiti. Snad mnozí chovatelé se zpráckávají již přesvědčili, že holub spářený na vhodnou holubici se umísí v cenách na každém távodě, ale v případě, že dostane jinou holubici, není schopen, aby se umístil v kterémkoliv závodě. Veliké vdovství nedovoluje holubů, aby obohovával jediného holouběte jak na počátku, tak na konci závodního období.

Mnozí chovatelé jsou toho názoru, že holub ze zdravotních důvodů musí své holouběte vychovávat. Jiní jsou zase toho mínění, že holub musí ztratiti první letku před závodem před zavřením.

V letech, kdy jsem sám používal této metody, jsem se však přesvědčil o opak a mohu ujistiti, že tento způsob hry je nejlepší pro každého chovatele, který má aspoň trochu času, aby denně mohl své holuby pozorovati při ranních a večerních letech.

Holub, který odchovává holouběta, brzy ztrácí sval a záhy také letky, důsledkem čehož může se účastniti jedině závodů s úspěchem na počátku závodní sezony. Odchov holoubat škodí také nánoskům.

Ze mírného počasí páříme holuby určené pro velké vdovství asi 4 týdny před evičením, to je kol 1. března. Jsou-li holubi zdraví, snáší první vajíčko dvátý den po spáření. Oba holubi hnízdí 10 dní. Pak odebereme holubici a holub hnízdí sám dále. Den, nebo dva po té, opouští holub sám hnízdo. Jakmile byla holuba vzata holubice i vajíčka, zůstává tento ve svém budníku sám. Je to stav, který ho jistě nemůže potěšiti. Tu sledujeme, že odloučení mnozí holubi velice těžce snáší a že tím hodně trpí.

Stává se, že holub často nechává krmivo ležeti, ačkoliv dostává pouze svou přiměřenou porci. Tu musíme dáti holubu čas, aby se naprostým klidem zotavil, tím, že mu nedovolíme absolvovati denní evičné lety, ale doporujeme mu klidně sedět v jeho budníku tím, že mu jej zatamujeme. Holubi, kteří smí prodělávati část hry velkého vdovství, nesmí ani na počátku ani na konci sezony odchováti jedině holoubě, jak jsem se již na počátku zmínil.

Není pravdou tvrzení, že holub, který odchovával holouběta visí více na svém budníku, než jiný. Opak tvrzení dokazují holubi, kteří nikdy ještě neměli holubici a ze závodu se vyžmenali /snad má býti holoubě místo holubice/.

Holub, který odchovává, uchová si sílu, neztrácí sval a neporoušuje si nánosky, neplichá a zůstává mnohem déle ve formě a při závodech má lepší úspěchy. Abychom se obeznámili se závažnými vlivy metody velkého vdovství, musíme se v této delší dobu evičiti. To bývá hlavní důvod, proč tak mnoho chovatelů upouští od tohoto systému a ještě dříve, než mohou vlastního úspěchu docílit.

Jakmile holubice hnízdily 10 dní, odebereme je od holubů po celou závodní sezonu ve zvláštním oddělení, aby holuby ani neviděli a ani nemohly slyšeti.

Má to velký význam, neboť jakmile vypátrají vdovci úkryt svých holubic, po celou sezonu nedokáží žádného závodního úspěchu více. Konečně můžeme je již nechat absolvovati jejich povinné ranní a večerní lety.

Při každém cvičení se posadí na střechu pod kryt, kde jsou vězňoni holubice. Vrací-li se do holubníku, pak nepřijímají potravu, nebo jen v malém množství. Místo odpočinku pak pobíhají v budníku z rohu do rohu, schudnou a konečně si přivodí všeobecnou ochablost. Holubice těchto holubů, které se zúčastnily denních cvičení, byť by to bylo minulého roku, nebo na počátku závodní sezony, mohou se zúčastnit závodů, ač již ~~nejsem~~ jsou během této sezony uzavřeny. Nemůžeme-li dáti holuba z jakéhokoliv důvodu na závod, pak můžeme upotřebiti na krátký závod jeho holubici, předpokládaje, že v týdně před vzetím do koše absolvovala kratší cvičný let. Po příletu holubice, nesmí tato zůstat v budníku vdovec. Po nějakou dobu ji umístíme ve zvláštním budníku, nebo do řídké plotoného koše s jejím holubem.

Chovatel, který se zabývá velkým vdovstvím, vede po celý rok své holuby, nezanedbává je ani před ani během, nebo po závodech. Odpovídajíc sezoně, musíme holuby podrobiti určitým životospřávným pravidlům. Zabránujeme tomu, aby volně polehali, předkládáme pravidelně jejich krmivo, nápoj, zeleninu a frit tak, jak toho holubi na holubníku potřebují. Chovatel musí mít několik holubníků. Jeden pro chovné páry, druhý pro odstavená holubata, třetí pro uzavřené holubice a čtvrtý pro závodící holuby.

Velké vdovství záleží v tom, že pro každého vdovce necháme jen jeden budník volný. Žádné bydlé nesmí na tomto holubníku býti. Zbývající budníky musí býti uzavřeny a všechny obydlané budníky musí mít hnízdo. Holub, který tu přebývá, smí mít jedině jemu vyhražené místo za místo odpočinku.

Proti holubům vedeným polovičním vdovstvím, nesmí skuteční vdovci po celou sezonu závodit bez holubice a nespatřují ji, ani před zasazením, ani po příletu a to bez ohledu zda jdou krátký, střední nebo dlouhý let. Kdyby se snad vyskytl na konci závodní sezony nějaký pěkný závodní let, na kterém bychom se chtěli také zúčastniti, pak musíme se schopným mladým holubem zrovna tak naložiti, jako s holubem vedeným dle polovičního vdovství.

Jelikož holubník pro úplné vdovce chová jedně samé samce, může se státi, že dva samci se počnou pářiti. V tom případě zavřeme jednoho do postraní místnosti, kde může létat a tím udrží svou formu po dobu asi dvou dnů. Po této lhůtě vrátíme holuba na holubník zpět a přijde na řadu holub druhý. To střídáme tak dlouho, až oba na svou vzájemnou lásku zapomenou.

Správně a dobře vedená metoda velikého vdovství jest základem slávy našeho holubářského sportu a všech chovatelů, kteří se jí zabývají.

Pro chovatele rozhodného, pozorného a důsledného je tato metoda hrou jednou z nejjednodušších. Holubník vdovců se dá držeti mnohem lépe v čistotě, než holubník vedený přirozeným způsobem, neb jsou v něm jen vdovci.

Máme-li holubníku vedeného přirozenou metodou hnízdícíma holubice, tu zpravidla očekávají tyto onen okamžik, kdy jsme holubník pečlivě vyčistili, nebo kdy právě krmíme, aby se na čistou podlahu nebo do krmiva vykálali. A jaké vydá holubice perce, když sleze s hnízda, netřeba připomínati. Za naší nepřítomnosti se pak výkaly roztroušují po celém holubníku, což později může přivoditi těžké choroby epidemické.

Pozorný chovatel jde ráno se smetáčkem, škrabkou a lopátkou na holubník a zatím co holubilétají svůj pravidelný cvičný let, je holubník za 10 minut v lesku.

~~Denní cvičení~~ Denní cvičné lety se konají dvakrát denně a to ráno mezi 8 a 9 hod. večer mezi 2 - 5 hod., což se řídí dle délky dne a jasnosti. První den trvají cvičné lety jen půl hodiny a to ráno. Každý den přidáváme několik minut ráno a večer trvá let hodinu. To dodržujeme pravidelně celou závodní sezonu. Jakmile holubi holubník opustili, zastřeme, nebo uzavřeme tento. Pak vystrčíme barovný prapor a dbáme toho, aby žádný kuku holub si nesedl na sousední některou střechu.

Trvání cvičení využijeme k vyčistění holubníku a jeho zařízení. Pak otevřeme všechna okna, dvře a větráky.

Žádného průvanu se nesmíme obávat, vždyť holubi jsou zaměstnáni cvičným letem.

Po vyčistění holubníku přijde na řadu napajočka, která se vyčistí a opatří čerstvou vodou. Pak dáme do každého krmítka v budníku 10 - 12 gr krmiva ve směsi jak jsem již popsal. Po uplynutí hodiny stáhneme prapor a otevřeme vlet.

Postavíme se k budníkům a jakmile se holubi vrátí, hladíme je v budnicích a mazlíme se s nimi. Takto se holubi stanou důvěřivými a krotkými. To děláme dva tři dni po sobě, po té dáme prsty ruky na stohýnko holuba a hladíme ho po nožce až k prstům. Příští den opakujeme totéž a dotýkáme se ihned místa, kde se bude nacházeti závodní kroužek. Jsou-li holubi na toto navyklí, pak se nijak nediví, když jim odjímáme závodní kroužek po příletu ze závodu. Při tom ovšem берeme holuba do rukou. Takto je chovatel s to konstatovati holuba během několika vtařin.

- 75 -

Holubi chovaní na vysoké vdovství se pouští volně toliko ráno a večer k nuceným letům. Po večerním cvičení mohou klidně žráti a pít. Pak zatemníme holubník zcela a vdovci musí býti v naprostém klidu až do příštího dne, do ranního cvičení.

Jakmile se vyskytne v hajnu vdovec jedinac vyhublý a nestačí v letu, můžeme býti jisti že je nemocen. Chovatel je povinen nemocného holuba pozorovati, zvláště ráno, když pouští výkaly a podle těchto rozezná co holubu schází.

Záclona slouží jedině k zatemnění. V létě bývá na holubníku mnohdy horko a dusno, to musíme paralisovati /tlumiti/ vhodným a vydatným větráním. Otvory a okénice nad zatemněním musí býti zase otevřeny,

V druhém díle knihy jsem zvrubně uvedl rozměry budníků pro vdovce. K tomu dodávám, že je dobře spojití dva budníky v jeden, ~~jsa~~ jedna půle zůstává průhlednou, druhá je zcela kryta. Po dobu celé závodní sezony musí býti oba budníky zcela volné. To znamená že holub v tomto budníku bydlící se může zcela volně pohybovati z jednoho budníku do druhého. Nádoba s krmením je umístěna na přední straně budníku. Za první zástěnou je hnízdo, které na počátku slouží při zapáření holubů. Po odloučení holubice hnízdo zůstává na místě, aby vdovec v něm mohl dobře odpočívati. Za tuto zástěnu a do těchto hnízd dáváme holoubata holubům, kteří jsou schopni se dobře zúčastniti některého kezkého závodu. Počínáme si při tom, jako by se jednalo o poloviční vdovství.

Vdovci, jejichž hnízdo je stále jen prázdné, nemohou býti v takovém stavu, jako holubi vedení přirozeně.

Tu musí rozhodovati zkušenost, oko a posudek chovatele, zda je holub v dobrém stavu. Za tím účelem musíme několikráte za den jíti zcela potichu na holubník a okénkem pozorovati počínání holubů. Během nějaké doby budeme s to rozhodovati o stavu každého holuba. Vdovec je ve formě a schopný závodního letu, když je na holubníku aniž vidí chovatele veselý, se zájmem pohlíží po okolí, sem tam tiše zavrká, když se postaví na nohy, když drží křídlo poněkud dolů skloněné, zobák má dobře uzavřený, když rád leží a konečně, když péřička nad zobákem a na hlavě hezky hladce přiléhají.

Také jsem se na začátku zmínil, že vdovci nesmí odchovávatí holoubata ani na začátku ani na konci sezony a od doby napáření, t. j. kol 1. března a odloučení od holubice, nesmí tuto spatřiti ani před závodem, ani po přiletu. Po skončených závodech můžeme pářiti vdovce poznovu za účelem téže hry, ale s toutéž holubicí, pto kterou vdovci vydávali voškeré síly a přinesli ratolest vítěze i za špatného počasí.

Po druhém zapáření smí opět 10 dní hnízdití a poté sklídáme holubici, vajíčka, budníky a ostatní příslušenství v holubníku pro vdovce.

Rozdělané budníky uskladníme mimo holubník na chladném, ale studeném místě. Budníky nahradíme dřevěnými špalíky, rozestavené asi 40cm od sobe. Holubice vdoveců jsou zdravé, mohou zůstati u holubů až do konce prosince, musíme však dbáti na holubníku nebyla ~~stáhn~~ stébla slámy, nebo něco jiného, z čehož by holubi mohli stavěti hnízda.

V tomto období, které musíme pokládati pro holuby za jakési prázdniny, musí ze zdravotních důvodů holubi i holubice za hezkého, počasí na čerstvý vzduch.

Chceme-li dosáhnouti úspěchu v metodě valkého vdovství, pak musíme přesně dodržovati vše, co jsem zde naznačil, hlavně pak co se týká krmiva, cvičení a holubníku,

H o l u b n í k v ě z n ě n ý c h h o l u b i c i :

V tomto holubníku smí přebývatí jedině holubice, určené pro valké vdovství. Tento musí býti daleko vzdálen holubníku vdovskému a musí býti stavěn tak, jak jsem již popsal stavbu v druhém díle, již ze zdravotních důvodů. Ač v tomto nazůstávají zvoáště cenné holubice, musí býti postaven prakticky, musí býti dobře osvětlen a větrán. Nesmí míti výlet. Přední stěna je pouze z pletiva, aby vdovci při jeho denním cvičení nemohl spatřiti holubici. Ačkoliv tyto holubice zůstávají poměrně krátkou dobu vězněny, musí zachovati plně zdraví a pokud vdovec má úspěch na závodech, zůstávají holubice vězněny. Pokud má chovatel z toho užitek, musí je vězniti. Ve stati o páření jsem uvedl důvod, proč ponechávati holubici pro toho holuba, který se vyznamenal při závodech. Jsou-li tyto holubice drženy ve vzdušném a prostorném holubníku, můžeme je napářiti na jiné holuby během závodní sezony za účelem produkce holoubat, nebo pro odchov. Holubice vedená polovičním vdovstvím, musí podnikati alespoň jednou denně cvičný let a smí podobně jako holubi, se zúčastniti závodů tak dlouho, jak dlouho mají úspěch. Vězněna holubice polovičního vdovství ukazuje a prozrazuje formu zrovna tak, jako holub. Hodláme-li se o tom přesvědčiti, stačí se znovu podívati na pokyny o této metodě. Vězněná holubice, která je ve formě, vrká jako holub, když shlédne chovatele a přikřouje se, když ji chovatel hledí po zádech. Při svičném letu se vznáší, tleská křídly a přemety rozráží vzdušné výšiny.

IV. D Í L.

HEUSKIN - lammer - MACKŮ "čtvero roční období".

V ý c v í k a c v i ě n é l e t y :

Výcvik a cvičné lety mají ten účel, že nutí holuba použití orientačního smyslu, který je pro holuba tak důležitý a holub se připravuje pro dlouhé lety, které musí později zdolati a uří holuba snášení s vytrvalostí svalovou námahou, a únavu.

Tento výcvik je různý a řídí se dle stáří holuba a dle vzdálenosti konečného závodu. Každý živý a pracující tvor je podobnému cvičení podroben. Nikdo není s to vykonávat ihned a správně určenou práci, aniž by se jí nejprve naučil. Co se stává, když dělník, který je nucen pořádně napnouti své síly, nějakou dobu z této práce vysadí?

Jakmile začne znovu pracovat, záhy se znerví a vyčerpán je brzy. Příklad noc obyčejně ztrácí boze spánku pro ochablost, únavu a vyčerpání.

Závodní koně musí denně cvičiti, aby přišli do formy a aby mohli zvítěziti.

Všichni holubi určené pro závody, nevyjímaje holoubat téhož roku, musí pravidelně vykonávat alespoň dvakrát za den cvičný let kolem holubníku a to ráno a večer, pokud možno v tutéž hodinu a vždy před krmením. Z počátku musíme postupovati opatrně, neboť se se týká holoubat, tu mohou cvičné lety spadati do období, kdy jim dorůstá pátá letka.

Ze začátku létají jen několik minut za den, dobu letu neustále prodlužujeme, podle toho jak sledujeme, že holubi pochopili co se po nich žádá a podle stavu, jak jim tělesně toto cvičení jde k duhu. Nesmíme pokračovati násilně, ale svalstvu musíme dáti čas, aby se mohlo vyvinouti a aby mohlo ztvrdnouti. Chovatel musí sám poznati, co může po holubech žádati, aniž by je zchvátil.

Všeobecně myslím, že se může říci, že je možno se držeti tohoto rámce a jednati takto, chceme-li, můžeme užiti tento způsob. Z počátku necháme holuby létati tak dlouho, jak je jim libo a nemusíme mítí obav, že jsme přetáhli.

První den vyženeme holuby a necháme je létati, resp. je nutíme k letu asi půl hodiny. Když se chtějí usaditi na střechu, pak je zase vyplašíme, neboť půl hodiny letu, musí vydržeti každý holub.

Pohodlný prostředek je, vystrčiti na střechu prapor, ale různobarvný, červený, bílý, modrý, zelený a pod., který je sestaven ze samých barevných kusů.

Pestrý prapor volíme proto, aby si holubi nezvykli na jeden a tentýž prapor. Jinak jsou s to si sednouti na střechu, ba i na bydlu praporu. Nemusíme mítí obav, že by se snad holubi báli jíti do holubníku.

Vlet do holubníku je po dobu letu přirozeně zavřen, jakmile doba cvičného letu skončila, schováme prapor a vždy lákáme holuby pískáním, voláním, případně zvoněním ke krmení. Jakmile se všichni holubi dostavili, necháme je dobře nazobati, pouze však ty, kteří pořádně létali. Lenochům nedáme nic, ba je ani k žrádlu nepouštíme. Ostatní však nesmí ven, pokud je ještě něco k snědku na holubníku. Takto dostáváme stádo, které velice rychle vchází do holubníku.

Již jsem pravil, že ranní let má počínati om deváté hodině. V tom období bývají holubi krmeni a dle mého názoru se v té době také hojně vrací ze závodu. Časem se to stane návykem, takže po deváté holubi dostanou vždy větší hlad.

Odpoledne o půl páté cvičení opakujeme podobně jako ráno. To se stalo první den.

Druhého dne postupujeme zcela obdobně, pouze prodloužíme dobu trvání letu o 5 - 10 minut podle tělesného stavu holubů. Budme však opatrní a nežádejme příliš mnoho. Třetí den se stane totéž, ale doba letu se opět prodlouží o 5 - 10 minut.

Tak jsme konečně dosáhli po několika dnech dobu trvání letu 1. hodiny.

Při tom zůstáváme a nenutíme holuby více či déle létati. Ani méně po celou závodní sezonu a to za každého počasí.

Musíme pamatovati, že žádný z holubů mimo cvičný nucený let nesmí zůstatí volným.

Vyjímečně holuby k letu, kteří snad nejsou nuceni, je když sněží, je mlha, nebo bouře. Často těžko udržíme holuby ve vzduchu po celou hodinu.

Jsou někteří holubi, kteří hojně opustí a spustí se ihned na některou střechu ze sousedstva a ostatní je následují.

Jakmile to zpozorujeme, ihned máváme praporem. Nepomáhá-li to, pak hrudkou hodíme po holubech, abychom je donutili k letu. Po dobu cvičení pozorujeme hejno.

Po několika dnech jsme překonali všechny potíže, které pro polohu holubníku mohly nastati. Holubi se konečně zvednou v hejno a v tom zůstanou, až je konečně prapor schován, což je pro ně znamením, že mohou sednouti a jíti k žrádlu.

Po dobu cvičení, musíme holuby dobře krmiti a udržovati ve formě, aby tak snadno mohli cvičné lety snášeti, které jsou pro ně tak blahodárné. Svat se stane silným, přebytočný tuk zmizí a vaky vzdušné se vyvinou a oživnou.

Nejsou-li holubi v dobré formě, pak se dožijeme jen zklamání, Jsou-li však ve formě, pak nám připraví mnoho radostí a cvičnými lety jediné se zvýší jejich vytrvalost.

Každý kdo ~~maximálně~~ provozuje jakýkoliv sport, musí se podrobiti pravidelnému cvičení, má-li v úmyslu překonati rekord a musí dojíti k vytčené metě postupně od úspěchu k úspěchu. To neplatí jen pro člověka, ale pro každé závodící zvíře i pro naše holuby, jejichž síla křídel se musí cvičiti denními lety a zvýšiti se tak k maximum. Nestadí však, že holubi absolvovali denně svůj hodinový let, to je vázáno určitými pravidly. Za tím účelem třídíme holuby do 4 tříd:

1. holoubata téhož roku
2. jednolletí holubi
3. dvouletí holubi a
4. starší /2 let L holubi.

H o l o u b a t a t é h o ž r o k u :

Pro holoubata téhož roku nemají cvičné lety tentýž význam, jako pro holuby starší. Jakmile si navykli na své okolí, sama počínají s cvičnými lety. Denně vzlétají samovolně a zvětšují, okruh letů po dalekém okolí. Holoubě se v roce musí mnoho cvičiti používati svého orientačního smyslu, který je u každého jedince jinak vyvinutý, holoubata která málo vykonají při závodních letech holoubat, později ve stáří 2 - 3 let se však ukáží, že jsou pořádní závodníci, kteří za každého počasí dovedou svou cenu přinést. Všeobecně má holoubě pelichati 6 letok na každé straně křídla, než se zúčastní nácvikových letů. Než vkládáme holoubě do koše, musíme mu dopřáti času, aby se obeznámilo s proměnami povětrnostními, neboť v nácviku musí letěti proti větru, v horku, dešti, zimě a pod. a proto musí býti předem otuzeno.

I tu se dá pravidelný dolet ovlivniti. Za tím účelem doporučuji holoubata několikrát se starými osvědčenými letouny vypustiti jen z menší vzdálenosti.

Podobné drobné lety máme opakovati několikrát za horkého počasí a po každé z jiného místa, aby holoubata pochopila, že vrácení nebývá vždy stejně lehké, ale že mnohdy musí zalétnouti několik km mimo směr svého domova. Takto si holoubata zvykají pravidelnému doletu i za nepříznivého počasí.

Když jsme holoubata naučili se vraceti ve skupinách v různých směrech, počneme pozvolna znovu vypouštěti na stejných místech, ale již ne ve skupinách, ale jednotlivě. Pouštíme jedne holoubě po druhém v takových intervalech, aby se nemohla setkati. Takto si holoubata navykají naléztí domov vlastní jejich silou. Tímto způsobem se opakují lety několikrát. Musí-li se holoubata vraceti samostatně a jsou-li odkázána jen na vlastní schopnost, bystří se tím neomírně orientační smysl.

Po dlouhou dobu nás takto vedená holoubata budou uspokojovati. Co se týká holoubat, musí býti cvičné lety následovně nacvičovány:

1. let asi 1 km od holubníku
2. 3
3. 5
4. 10
5. 15.
6. 20 km.

Poslední cesta na 20 km má býti vždy východiskem před každým jiným větším nácvikem. Po každé před každým jiným letem, máme z tohoto místa holoubata vypouštěti jednotlivě, aby si zvykla rychle se vraceti domů.

Touto cestou také mnohé zjistíme, co se týká letové formy holoubat. Holoubata získají také takto jakési opěrné body, obeznámí se zevrubně v tomto okruhu z cestou domů, což jim při každém dalším letu volice napomáhá.

Všichni holubi určeni pro závod, musí se podrobiti těmto orientačním letům po nejbližším okolí. Tyto lety opakujeme častěji a téměř vždy den před vsazením do koše.

Že doporučuji vypouštěti jedne holuba po druhém, není bez důvodu. Při hromadném vypouštění netřídí se tak orientační smysl. Za podobných okolností pouze ti nejchytřejší nalézají cestu domů, zatím co zbytek je následuje aniž ví proč. Zdá se to býti bezpředmětné, ale ze zkušenosti vím, že onen chovatel, který takto postupoval se zabýval těmito 20 km. lety, vytřídil nadmíru orientační smysl celého svého hejna. Že to holubům pomáhá při každém dalším letu, není třeba podotýkati.

Poněvadž holoubata v roce narození nejsou ještě tělesně vyspělá, nedoporučuji delší zá

vody holoubat, než 100 - 150 km, neboť zvláště samci musí později dlouho držeti svou závodní schopnost a slávu.

Cenné chovné holubice nazávodí zpravidla dále než na 300 km.

Nejvýznamnější chovatelé pak zpravidla ponechávají holubice jen k chovu. Holoubata tvoří nejčastější příštího roku vybranou kolonii.

Všeobecně se holubice více vyznamenávají než holubi. Průměrně jsou holubi-samci tělesně silnější, těžší a robustnější než holubice, které se ale rychleji vyvíjí. Jsou méně ohnivé a nesnáší dobře několikahodinové útrapy.

Chovatel, který má k dispozici mnoho holoubat a neláká se určitých obětí pro dobrou věc, zkusí některá holoubata zpáříti, ba nechá tyto i nasednouti a holoubata chovati. Tato holoubata pak se rychle vrací ze závodů a je menší nebezpečí ztrát. Nesmíme však zapomenouti, že mladý holub nikdy nehnízdí klidně, brzy se unavá, málo žere, což jsou všechno okolnosti, které škodík nerušenému vývoji.

Mladý zapářený holub vydává ze sebe vše. Tím samozřejmě trpí a holubice, která během nácviku snášela se vyčerpá.

Je lépe krásná holoubata nadávat do páru, jenty, se kterými chceme získati přední ceny při závodech holoubat.

H o l u b i j e d n o l e t í :

Nácvikové období jednoletých holubů je určeno na počátek měsíce května, období, kdy počiná druhá líhen.

Holubi, kteří již létali v době narození, mohou na počátku nových letů býti cvičeni z 20 km ihneda to jednotlivě, v. dy po 5ti minutách holub za holubem.

Poprvé cvičíme vyjímečně za hezkého počasí a ráno. Krmení až po přiletu, aby se holubi nezvykli vhozázeti ihned po přiletu do holubníku. Takto je připravujeme již pro dálkové lety. Toto cvičení opakujeme 2 - 3 x pře prvním závodním letem. Pozdní holoubata, která v roce narození nebyla cvičena, musí se podrobiti témuž výcviku, jaký byl popsán u holoubat. Je dobře tyto holuby připravit od 1,3,5,10,15, 20 km. Pro 6 letů je vypouštíme současně s několika starými holuby, kteří je mají vésti. Po té opět počínáme znovu, ale vypouštíme je jednotlivě. Máme uživati téže vzdálenosti a uzavíratí tuto průpravu 20. km. Jednoletí holubi tvoří součást holubníku obyčejného i vedeného polovičním vdovc tvím. Máme tyto holuby napáříti jen tenkrát, když s nimi podnikáme cvičné lety a menší závody. Spáření holubi lípí více na holubníku. ~~Vyhřívají~~ Vyhřívají své největší houževnatosti a jsou opatrnější vyhledávajíc své hnízdo. Létají ponejvíce samostatně a nedávají se strhnouti jiným holubem. Ztráta časová je též nepatrná.

Jednoletá holubice, určená rovněž pro tyto závody, mají tvořiti součást téhož holubníku. Vzhledem na úspěšný jejich let, mají se napáříti na holuby, kteří se téhož letu nezúčastnili, byť holub je starší nebo stejného stáří. Sám jsem zakusil, že jednoletí vdovci za nepříznivého počasí pozdě přiletují, že mnoho se jich i ztratí.

Napáříme-li je však, tu se vrací mnohem pravidelněji a také jdou lépe do holubníku.

Za mé dlouholeté praxe jsem měl možnost pozorovati a viděti holubníky vdovců a zjistil jsem, že ztráty jednoletých byly vždy citelné, z toho důvodu doporučuji zapáříti holuby kteří ještě nezavodili.

Správnému chovateli, který má své holuby rád, a který je chce později použiti jako vdovcoddím, aby nenechal odchovávatí. Tito holubi mohou býti dokonce několikrát napáření a mohou i nasednouti na hnízdo během doby závodů, které však mají sahati jen do 300 km. Takto máme jistotu, že jsme holuby nevyčerpaly a příštího roku že z nich získáme výborné a rychlé letce s neobyčejnou vytrvalostí.

Nyní přijde nejdůležitější poznámka, která neujde žádnému z mých žáků, kteří sledovali mé přednášky čistě na základě dlouholetých zkušeností a ta je: Nepřipuťme, abychom holuba honily z jednoho závodu na druhý, až se konečně nevrátí.

Mohu-li dáti dobrou radu, tu doporučuji, vyhledati pro toho kterého holuba jen některé hezké závody a vsazovati jedině, když je ve znamnitě formě.

Nejednejme nikdy, jak to činí nezkušení chovatelé, že honí holuby neděli co neděli, ba i ve všední dny. Z rána i z večera zúčastňují se ~~jednatlívix~~ jednoletí pravidelných cvičných letů zrovna tak, jako všichni ostatní starší holubi, vždy ve stejnou hodinu a před krmením. Holubice cvičí rovněž tak jako holubi, ale až po nich. Holubice cvičí bez praporu, vlet zůstává uzavřen, jen po dobu letu. Pak mohou holubice usednouti na hnízda mají-li k tomu chuti. Jednoleté holuby šetříme. Mezi nimi jsou výborní holubi a doporučuji je vyzkoušeti, abychom věděli co v nich vězí, a čeho jsou schopni vykonati.

Po závodech určujeme tyto holuby k chovu, abychom vyplnili mezery, které nastanou na každém holubníku, když v době závodů je nepříznivé počasí. Abychom se vystříhali citelných ztrát, doporučuji všechny holuby po 150 km rozdělití na dvě skupiny, které ~~skřív~~

střídavě zavodí pak každou neděli., nepříznivé počasí nevyjímaje. Nastane-li tu kterou neděli nepříznivé počasí, nemůže se státi, že jsme za jediný závod pozbyli všech holubů. Staré přísloví praví: "Nevkládej všechna vajíčka do jednoho koše".

H o l u b i d v o u l o t í :

Mnoho chovatelů je toho názoru, že dvouletý holub může závoditi z 900 - 1000 km, jiní tuto hranici ještě překračují a tvrdí, že jednoletý holub je již vyspělým holubem. Nácvik dvouletých holubů počíná v dobnu, na počátku v době prvního odchovu. Ti co minulý rok již závodili, musí se zúčastniti opět letu z 20 km jednotlivě. Dvouletí holubi mohou býti použiti pro každou metodu a můž s s nimi býti závoděno způsobem přirozeným, rychlostním, polovičním i vysokým vdovstvím a smí se zúčastniti letů do 500 - 600 km. ~~Hlavní věc je,~~ vsazovati holuby jen, když jsou v dobré kondici. Časový prostor uplynulý od jednoho k druhému letu zůstává bez podstatné důležitosti, Hlavní věcí je, což opakují, aby byl holub ve formě. Na formu holuba musí býti chovatel velice pozorný. Holub, který není ve formě, t.j. který nemá všechny své schopnosti, znavuje se záhy a ztácí svou sílu potřebnou pro let. Bez radosti, líně, ochablé a lhostojně se vrací do holubníku. ~~Mamůžka~~ Takový holub se nemůže dobře řídit a je vystaven nebezpečí, že se nevrátí. Dvouletí holubi musí se zúčastniti denního cvičení kol holubníku podobně, jako všichni jiní holubi, neboť tvoří součást holubníku a hry na tomto holubníku provozované, ať je to již vdovství, rychlostní nebo přirozené vedený holubník.

V e v e l k é m v d o v s t v í :

Ve volkém vdovství párujeme jen počátkem března. 21 dní je právě dostačující doba, aby holubice mohla snést vajíčka a hnízdit 10 - 12 dní. Tou dobou zůstávají oba partneři pospolu a podrobují se ranním a večerním cvičením.

Pa 10 - 12 dnech sození, odbíráme holubici a holub sedí po 2 dny.

Nyní zůstává prázdné hnízdo a samotný holub v budníku. Od tohoto okamžiku začíná vdovství a pro vdovce začalo jiný život. Holubice po celou dobu závodu nesmí více na holubník vdovců, ba nesmí je spatřiti, ani slyšeti. Ačkoliv jsou holubice po dobu závodů uzavřeny, možno této metody s úspěchem použiti také u nich. Díky těmto holubicím, že jsem rok co rok vyhrál krásné ceny.

Máme-li pojednati o závodcích, pak tak učiním podrobně.

V h o l u b n í k u v e d e n é m p ř i r o z e n ě , n e b o n a p o l o v i č n í m v d o v s t v í :

V holubníku vedeném, dle těchto způsobů, párujeme asi 4 - 5 neděl před prvním závodem, na němž holubi se mají zúčastniti. Střídavě absolvují holubi své ranní a večerní cvičení: napřed holubi a po nich holubice vždy plnou hodinu.

U holubice nevystřkujeme prapor. Tu stačí, když je vlet uzavřen. Co se týká holubů, odbíráme jim holubice, když ~~jsou~~ již vychovali holoubata prvé líhně a na vejcech druhých seděli asi 10 dní. Při prvních letech nesmí holubi spatřiti své holubice ani před, ani po cvičení.

Jakmile ale přišel den závodu, tu měníme systém. Holub poslední týden před závodem, nachází svou holubici v budníku, jakmile se vrací z ovičného letu. Poslední den před košováním musí holub ještě letěti z 20 km a rovněž naléztí svou holubici v budníku. Tento poslední let je velké důležitosti a má velký vliv na průběh závodu a umístění celého holubníku, ovšem když tento je celý vedený tímto systémem. Když všichni toho holubníku se neděli co neděli zúčastňují závodu.

Ačkoliv holubice z této hry jsou uzavírány, ale jsou dobře živeny, mohou míti přes to výborné úspěchy ze závodu, dle ~~kaž~~ této metody. Musíme ale dávatí dobrý pozor, aby se holubice nepářily vzájemně. Tyto mohou přijiti ve styk s holuby, což je u vysokého vdovství vyloučeno.

Dobrym prostředkem k zabránění podobné lásky je, zříditi tentýž počet větších budníků mimo holubník, kolik právě máme vdov. Když se z nějakého důvodu nemůže holub zúčastniti závodu a holubice je již ovičena a absolvovala též let 20 km, můžeme tuto samotnou vsaditi na závod. Jakmile se však vrátí, musí naléztí svého holuba na budníku.

Tento způsob hry se mně velmi zamlouvá a hodně jej používám k holubic.

R y c h l o s t n í l e t y - h o l u b n í k :

Holuby tohoto holubníku zapáříme v polovině února. Holubi musí absolvovati své denní cvičení ráno a večer, jakmile jsou stanoveny termíny pro závody z největších vzdáleností. Denní cvičení se provádí tímž způsobem, jak bylo již řečeno: napřed holubi a pak holubice. Holubi, kteří byli již ovičeni jako holoubata, nebo jednoletí, možno vypouštěti

ihned z 20 km a to jednotlivě. Protože holubník rychlostní má více holubů, než holubice nesmíme je všechny rázem přinést k místu vypuštění. V tomto holubníku připadá průměrně 1 holubice na dva holuby. Tento holubník můžeme přizpůsobiti kterékoli hře. Výcvik je tentýž, jako u jiného holubníku. Doporučujeme se však holubice od holubů, kteří musí závoditi a které sedí v malých budních, nedávati na závody.

Ho l u b i s t a r š í :

Starší holubi, kteří nejsou ještě otužilými závodníky, čímž by se lišili od jiných, musí cvičiti podle určeného závodu.

Každý holub, který má 3 a více let je starý.

Tito mohou se zúčastniti každého závodu i přes 1000 km, ovšem musí vzíti ohled na výkony minulých let. Cvičné lety těchto holubů jsou nekonečně jednodušší a lehčí. Namnoze stačí je vypustiti z 20 km jako průpravný let. Po dvou nebo 3 dnech mohou jíti na závod na 200 - 300 km. Tři, čtyř a pětiletí holubi bývají obyčejně chloubovou závo- ního holubníku. Na tyto vkládá také chovatel vsázkové své naděje. Tito holubi se musí starati o výsledky chovatelovy.

Do oddělení starých závodníků dáváme všechny holuby od 4 - 5 let, kteří prolételi závo- dy ze všech tratí za každého počasí. Nesmí býti rozmazleni jako mladí holubi. Ročně mu- si absolvovati 3 až 4 dlouhé lety a jejich průpravný let nemá klesnouti pod 200 km. Tito nejsou tak ohniví jako holubi mladí, ale při nepříznivém počasí jsou mnohem roz- vážnější.

Mají před mladými tu výhodu, že již získali velké zkušenosti z těžkých letů za špatné- ho počasí a že již mnohou noc dovedli přetřpěti pod širým nebem. Tito neztrácejí odvahy, když musí nepřetržitě letěti po několik hodin, ba celý den, hlavně, když silný sval sna- se tuto únavu.

Jakmile jsme několik těchto starých holubů určili pro některé větší lety pro sezonu, do- peručujeme se je přesně připravovati. Přivésti je pozvolna do kondice a vsaditi je na zá- vod jen když jsou dobře způsobilými. To se dá snadno zjistiti, když porovnáme rozpole- žení a stav hnízda s rokem předchozím, kdy nás holub nejvíce uspokojil.

Abyste tito závodníci zůstali po dlouhou dobu ve formě pro závody, nesmíme je párovati brzy abychom s nimi mohli provozovati systém obyčejný, nebo poloviční vdovství. Na počátku závodů nesmíme je vůbec krmiti, aby ke konci sezony a k hlavním závodům měli 8 - 9 hal- vních letok. To je jedině prostředek na který se naše snažení může opírat.

V š e o b e c n ě :

Holubi, kteří musí prodělávati denně dvakrát jejich pravidelné cvičení, nesmí vypuště- ním před vypuštěním dostati vůbec žádné krmění. Toto pravidlo musíme přesně dodržovati, neboť holub s plným voletem může ztěžiti rychle letěti a jistě neudělá také žádný výkon. Holubi, kteří se mají zúčastniti závodu, nesmí býti více krměni, jejich poslední dávka je v den vsazení ráno. Mnoho chovatelů tak činí právě naopak. Myslí, že ubohá zvířata která musí bojovati ve výšinách vzdušných, musí dostati v den košování dvojitou porci. Toto mínění je zcela nesprávné. Vždyť téměř všichni chovatelé již slyšeli, že holub, kte- rý byl hodně nakrmený během dopravy v závodním koši obsah voleta vyvrhl. K tomuto bodu se jednou vyjádřil předseda "Maz" "Mladé vlaštovky" v Lutychu pan plukovník A. Špacuko- k mladému chovateli takto: "Takmilý příteli, tvůj závodník je již vyřízený" Pan plu- kovník měl pravdu, neboť tento nesmyslný přečin, holuba před vsazením v pravém slova smyslu přespáti, může jedině vyvolati poruchy v břichu, ba může způsobiti poruchy sr- deční.

Pro cvičné a závodní lety, použijeme jedině holubů ve formě jsoucí. Abychom měli dobrý závodní úspěch, máme pracovati s několika výbornými holubů, které musíme ochočiti na nejvyšší míru. Pravidelně, ale ne mnoho krmiti, aby neztučněli. Do poznámkové knihy za- píseme: počasí, okolnost a závod ve kterém se náš holub nejlépe osvědčil. Nezapomínej- me také zaznamenati jeho váhu. Je to důležité pro příští poznámky, neboť váha holuba stojí v těsném poměru k jeho křídlu, nosné ploše křídel a svalů. Je to téma o kterém v různých statích bude ještě pojednáno. Nikdy nesmíme holuba se závodu se vrátivšího vyplašiti. Musíme k nim lidsky hovořiti, ne křičeti, na okamžik je vezmeme do ruky, aniž bychom jim způsobili bolest, nebo s nimi drsně zacházeli.

Zdůrazňují přednost denního cvičení a to ráno od 8 hodin, které má trvati 1 hodinu. Tím navykáme své holuby na časný let a dáváme tím holubům možnost předstihnouti ostatní závodníky v ranním letu. Je zcela bezúčelné, nepravidelně holuby cvičiti. Tito nikdy nebudou s to, aby získali nějakou cenu, Takové holuby držíme jen pro škodu a dopal,

Z á v o d n í p o h o t o v o s t i .

Tak jako všichni jiní tvorové, tak i poštovní holub přichází do závodní formy po mnohých starostech.

Je to pouze stav okamžitý a svého vrcholu dosáhne holub dobře sestaveným krmivem a mimo toho závisí od přichylnosti holuba k holubníku a od jeho lásky k domovu. Tento stav a přechodnou vrcholnou silou a touhou po domově, můžeme dosáhnouti jen u naprosto zdravých holubů, kteří v nejmenším nejsou znetvořeni a kteří naprosto dobře propelichali.

Bez těchto podmínek nesmíme doufat, že holub přijde do žádané formy a když se snad zdají býti ve formě, je to jen přec přechodný stav. Nikdy není schopen nemocný holub nahromaditi žádoucí energii a potřebnou sílu pro dlouhý let a namáhavý let a chovatel také ztěžá rozpozná, zda holub ten je ve formě, či ne.

Vrcholná forma neexistuje ani u toho nejideálnějšího holuba, který je v klidu, ba ani ideální holub nepřijde do formy a nikdy nemůže získati cenu, když se o to chovatel nepřičiní, aby holub přišel do formy dobře volenou krmnou směsí a pomocí velice veliké přichylnosti k holubníku.

J a k r o z p o z n á v á m e h o l u b a , k t e r ý j e v z á v o d n í
p o h o t o v o s t i .

Co se týká tohoto důležitého bodu, pokládám za mou povinnost udati čtenáři některé prostředky, aby se mohl přesvědčiti, zda je holub v dobré formě či nikoliv. Není to tak jednoduché, jak mnohý si snad myslí. Při tomto posuzování musíme býti velice pozorní.

V první řadě musíme znáti obyčejný stav holuba, abychom později mohli porovnávat.

Že jsem doporučoval denně ramí a v černí cvičení pro všechny holuby a pak vzítí holuby do ruky, bylo to jednak proto, abychom naučili se s holuby zacházeti a tito si na nás zvykli. Když holub pak večer sedí na zemi, musíme dovésti každého holuba bez světla, jen podle hmatu dáti na jeho místo do budníku, pouze podle hmatu. Toto zkoušejme několikrát během roku. Bedlivě při tom prohlédneme všechny orgány do všech podrobností ráno a večer, a pozorujeme také všeobecný stav, takže potom je nám nápadnou každá změna, která by mohla míti vliv na sílu toho kterého holuba.

Musíme také pečlivě zaznamenávat všechny podrobnosti, které jsme zpozorovali při nácvi^{ku}, abychom v době závodů mohli z těchto záznamů činiti své závěry, Takto jedině se nám může veškerá naša námaha stokrátě vynahraditi.

H o l u b v z á v o d n í p o h o t o v o s t i m á t y t o z n a k y !

O p e ř e n í !

Povšobně se zdá operení hustším než kdykoliv jindy. Je v hojné míře pokryto šedým pylem nejvíce na peří ramen a na letkách I. i II. řádu. Tento pyl se dá snadno odfouknouti.

Holuba vezmeme do ruky a rozevřeme křídlo. Toto musí býti pokud možno celistvé, husté, t. j. bez mezer mezi údernými /prvořadými/ letkami. Na vnitřní straně druhé úderné letky, musí býti do 2/3 po její délce drážka, která je vytvořena praporci. Jakmile vypadla první letka nesmí holub v žádném případě jíti na závody, ale musíme počkat, až se tato letka dorostla alespoň do 2/3 původní délky. Nesmíme zapomenouti, že pelichání levé letky je nejnebezpečnějším okamžikem pro holuba, který může vyvolati u holuba takové změny, že jim utrpí veškerá konstrukce. S klidem mohu prozraditi, že již 95% holubů se nedostává do cen jedině pro pelichání této první letky, která ještě nedorostla a druhá ještě nevypadla.

Proto, že holub musí míti všechny závody za sebou, než mu vypadne pátá letka, může se s klidem zúčastniti závodů, které spadají do pelichání mezi první a pátou letkou i když tato vypadla v den zasazení a jedná-li se o let rychlostní a holub nejvíce po dva dny zůstane v koši a samo sebou vyhovuje všem jiným požadavkům. Když však tato letka vypadne několik dní před závodem, pak se doporučuje holuba nezasazovati, ale vyčkati alespoň týden. Je to doba, za kterou může dorůst vypadlá letka na 1/3 své délky.

Ocas musí býti velice čistý a úzký a to tak, že se zdá býti složen koliko z jednoho pera.

Když ocas rozevřeme, nesmí se objeviti nic podobného, co zveřejní pavučinou.

Rukou hmatneme pod křídlo. Po bedlivém promakání nesmíme míti dojem, že jsme nahnateli stonky. Všechny stonky musí býti rozvinuty, na omak musí býti měkké a dokonalé, nebo tam nesmí vůbec býti. Obě křídla samo sebou musí míti lehký úhoz. Totéž platí také o prachovém peří kostrče. Výběžek kostrče má býti suchý a růžově zabarvený. Prachové peří které tuto část kostrče zakrývá po celý rok, musí býti silné, sněhově bílé a bez uzlů.

Na omak se zdá býti vlhkým.

Vůbec všechno operení má býti měkké a má lnouti k tělu. Musí míti sytý lesk a musí tvořiti hezky zakulacené pravidelné křivky.